

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

การเพิ่มประสิทธิภาพและความสามารถของแรงงานสตรีในการจัดการ
สวนยางพาราเปรียบเทียบในประเทศไทย-อินโดนีเซีย-มาเลเซีย

โดย

รศ.ดร.บัญญัติ สมบูรณ์สุข

ดร.ประวัติ เวทย์ประสิทธิ์

ทุนสนับสนุนการศึกษาวิจัยภายใต้โครงการเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย

อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย ประจำปีงบประมาณ 2552

วิทยาเขตหาดใหญ่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

พ.ศ. 2554

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี วิเคราะห์เปรียบเทียบประสิทธิภาพด้านเศรษฐศาสตร์ของแรงงานสตรีในระบบการทำสวนยางพาราในปัจจุบันระหว่างแรงงานสตรีในประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย ศึกษาปัจจัยที่มีผลกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี และเสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีในระบบการทำสวนยางพาราในประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ครั้วเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราที่มีแรงงานสตรีปฏิบัติงานในสวนยางพาราในสามประเทศจำนวน 128 ครั้วเรือน ได้แก่ จังหวัดเมดาน ประเทศอินโดนีเซีย จำนวน 38 ครั้วเรือน รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย จำนวน 40 ครั้วเรือน และอำเภอหนาม่อมจังหวัดสงขลา ประเทศไทย จำนวน 50 ครั้วเรือน และการศึกษาเชิงคุณภาพจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครั้วเรือนที่มีแรงงานสตรีในสามประเทศๆ ละ 5 ครั้วเรือนรวม 15 ครั้วเรือน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ผลการศึกษา สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของแรงงานสตรีในสามประเทศ พบว่าอายุของแรงงานสตรีในสามประเทศค่อนข้างสูง และมีระดับการศึกษาต่ำ ไม่มีปัญหาด้านสุขภาพส่วนใหญ่รับรู้ข่าวสารจากแหล่งข่าวสาร โทรทัศน์ วิทยุ สิ่งพิมพ์ เจ้าหน้าที่รัฐ สำหรับรายได้ พบว่ารายได้จากการทำสวนยางพาราเป็นรายได้ที่มั่นคงและสูงของครั้วเรือนแรงงานสตรีในสามประเทศ สำหรับการปฏิบัติงานในสวนยางพาราส่วนใหญ่ในขั้นตอนการจัดการสวนยางพารา การเก็บผลผลิต พบว่าประเทศมาเลเซียมีประสิทธิภาพทางกายภาพสูงกว่าโดยเปรียบเทียบหากพิจารณาตามลักษณะของรูปแบบผลผลิตในขณะที่ประเทศไทยมีประสิทธิภาพทางการเงินสูงที่สุด สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี พบว่ามีสามปัจจัยหลักได้แก่ปัจจัยทางสังคม เช่น ความรู้ และทักษะในการปฏิบัติงาน ระดับการศึกษา นโยบายการส่งเสริมจากรัฐ ปัจจัยทางเศรษฐกิจได้แก่รายได้ที่คุ้มค่ากับการปฏิบัติงาน และมีสวนยางของตนเอง ไม่ได้รับจ้างปฏิบัติในสวนยางอื่น ปัจจัยทางวัฒนธรรมได้แก่กฎเกณฑ์ทางประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่นที่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้ทำงานเทียบเท่าชาย ข้อบังคับทางศาสนาเกี่ยวกับสตรีและค่านิยมของชุมชนในเรื่องการให้สตรีได้ทำงานเท่าเทียมกับชายของท้องถิ่น

สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีในระบบการทำสวนยางพาราในประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย พบว่าควรส่งเสริมและสนับสนุนให้แรงงานสตรีได้รับการฝึกอบรมความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานและการจัดการสวนยางพาราให้มากขึ้น ควรมีการรวมกลุ่มหรือเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และ

ข่าวสารและรวมพลังในการปกป้องสิทธิสตรี รัฐควรให้ความสำคัญในเรื่องสิทธิสตรีและความไม่เท่าเทียมกันและส่งเสริมสนับสนุนบทบาทของสตรีให้มากขึ้นสร้างระบบช่วยเหลือแรงงานสตรีที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการการดูแลและจัดการครอบครัวในระหว่างแรงงานสตรีทำงาน ควรส่งเสริมให้แรงงานสตรีมีส่วนร่วมในครอบครัวและชุมชนให้มากขึ้น ควรแก้ไขระบบค่าตอบแทนให้เท่าเทียมกันกับชายและควรปรับปรุงระบบการส่งเสริมและถ่ายทอดให้ครอบคลุมและให้ความสำคัญต่อแรงงานสตรี

Abstract

This study aimed to look into the situation of economy, society, and working of female labors, analyze on the comparing of effective economy of female labors, find out indicators that affect to female labors, and propose the direction of increasing the efficiency of performance of female labors in the rubber plantation system in Indonesia, Malaysia, and Thailand. The quantity data from farmer households that had female labors within in the three countries were collected from Medan, Indonesia for the number of 38 households, Kedah, Malaysia for the number of 40 households, and Songkhla, Thailand for the number of 40 households for the total of 128 farmer households. The qualitative study was also conducted from 5 households of each of the three countries for the total of 15 households. Data collection was conducted by structured interview and non-structured interview. The results on the study related to the situation of economy and society of female labors in the three countries indicated that age level was quite high with the low level of education without health problems. Most of female labors learned news and information from television, radio, printed documents, and government staff. For the incomes, the study found that earnings from the rubber plantation were quite high stable for the families. For the performance of managing and harvesting of the product in the rubber plantation, the study indicated that most of female labors did such performance. When comparing the efficiency of performance among female labors in the three countries, the study indicated that female labors in Malaysia had the most efficiency of performance. However, for the comparing of product type, the study found that Thailand had the most financial efficiency. For the indicators that affected on the efficiency of performance of female labors, the study found that there were three major indicators which were 1) indicators related to society such as knowledge, working skill, educational level, government supporting policy, 2) indicators related to economy such as incomes worth for working performance and self-employee as being owner of the rubber plantation, 3) indicators related to cultures such as local rules and regulations that opened for the equality of male and female working and religious restrictions related to woman rights and community values.

The study suggested the direction for the increasing of the efficiency for the performance of female labors in the rubber plantation system in Indonesia, Malaysia, and Thailand that there should be more supporting of female labors to receive training, knowledge, and skills in working performance and managing skill. There should have grouping or applying as members of the existing groups for sharing knowledge and information and combining female strengths for the protection of female rights. Government should have more attention on the female rights, the inequality, and the support of female roles. There should be building a system of female aid related to family welfares when female labors were working in the rubber plantation. Female labors should be enhanced to have more family and community involvement. Rates of payment for female labors should be mended to equal male labors'. The supporting and transferring system of information should cover with high attention to all female labors.

สารบัญ

หัวข้อ	หน้า
บทคัดย่อ	(ก)
Abstract	(ข)
สารบัญ	(ค)
สารบัญตาราง	(ง)
สารบัญภาพ	(จ)
บทที่ 1 บทนำ	
ความสำคัญและที่มาของการวิจัย	1
วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2 การตรวจสอบเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิดเกี่ยวกับแรงงาน	4
บทบาทของสตรี	8
แนวทางการพัฒนา	9
การทำสวนยางพารา	12
แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพ	18
ความหมายเกี่ยวกับแรงจูงใจ	22
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	23
บทที่ 3 วิธีวิจัย	
การเลือกสถานที่ทำการวิจัย	27
ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง	27
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	27
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	28
การทดสอบแบบสัมภาษณ์	28
การวิเคราะห์ข้อมูล	29
ขอบเขตการวิจัย	30
บทที่ 4 ผลการวิจัย	
ศึกษาเปรียบเทียบสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีใน	31
ระบบการทำสวนยางพาราในสามประเทศ	

สารบัญ (ต่อ)

หัวข้อ	หน้า
เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมและความสามารถของแรงงานสตรีในสามประเทศ	46
เปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของแรงงานสวนยางพาราขนาดเล็ก	49
ปัจจัยศึกษาปัจจัยที่มีผลกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีในระบบการทำสวนยางพาราในในสามประเทศ	55
ปัญหาและเสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีในระบบการทำสวนยางพาราในสามประเทศ	61
บทที่ 5 สรุปและเสนอแนะ	
สรุปผล	68
ข้อเสนอแนะ	77
ภาคผนวก	
(ก) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (ประเทศไทย)	83
(ข) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (ประเทศมาเลเซีย)	92
(ค) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (ประเทศอินโดนีเซีย)	101
(ง) ข้อมูลการลงพื้นที่ประเทศมาเลเซีย และอินโดนีเซีย	107

สารบัญญัตราง

ตาราง	หน้า
2.1 สูตรปุ๋ยที่แนะนำให้ใช้สำหรับยางพารา	15
4.1 สภาพทางสังคมของแรงงานสตรีในระบบการทำสวนยางพาราเปรียบเทียบระหว่างประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซียและ ประเทศไทยในพื้นที่ศึกษา	32
4.2 การได้รับข่าวสารด้านการทำสวนยางพาราของแรงงานสตรีในสามประเทศ	36
4.3 การถือครองที่ดินของครัวเรือนแรงงานสตรีในสามประเทศ	38
4.4 รายได้และรายจ่ายทั้งหมดของครัวเรือนของครัวเรือนตัวอย่างในสามประเทศ	39
4.5 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพสวนยางของเกษตรกรในสามประเทศ	41
4.6 แสดงความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียดของแรงงานสตรีในสวนยางพาราในสามประเทศ	42
4.7 เปรียบเทียบการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีในการจัดการสวนยางในสามประเทศ	43
4.8 เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมและความสามารถของแรงงานสตรีในสามประเทศ	46
4.9 ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของแรงงานสวนยางพาราขนาดเล็กในประเทศไทยและมาเลเซีย	54
4.10 ปัจจัยศึกษาปัจจัยที่มีผลกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีในระบบการทำสวน ยางพาราเปรียบเทียบระหว่างประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย	56
4.11 ปัญหาและเสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีในระบบการทำสวนยางพาราในสามประเทศ	61
4.12 แสดงร้อยละข้อเสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของแรงงานสตรีในการปฏิบัติงานในสวนยางพาราเปรียบเทียบในสามประเทศ	65

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

2-1 ระบบการทำสวนยางในภาคใต้ในปัจจุบัน

13

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม มีการผลิตและส่งออกสินค้าเกษตรนารายได้เข้าสู่ประเทศเป็นจำนวนมาก ยางพาราที่เป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญต่อประเทศไทยมาช้านาน โดยในปี พ.ศ. 2547 ประเทศไทยสามารถผลิตยางธรรมชาติได้ทั้งหมด 2.9 ล้านตัน ร้อยละ 90 ของปริมาณยางที่ไทยผลิตได้ส่งออกในรูปยางดิบ อาทิ ยางแผ่นรมควัน ยางแท่ง น้ำยางข้น และยางชนิดอื่นๆ คิดเป็นมูลค่าการส่งออกทั้งสิ้น 137,605 ล้านบาท ส่วนที่เหลือร้อยละ 10 ถูกใช้ภายในประเทศเพื่อผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ยางสำเร็จรูป และในปีพ.ศ. 2547 ประเทศไทยได้มีการส่งออกผลิตภัณฑ์ยางสำเร็จรูปมูลค่าทั้งสิ้น 78,659 ล้านบาท ส่วนการผลิตยางพาราในปี 2548 มีเนื้อที่กรีดยางได้เพิ่มขึ้นในทุกภาค เนื่องจากราคายางแผ่นดิบขึ้น 3 ที่เกษตรกรขายได้ในปีที่ผ่านมามีในเกณฑ์ดี เฉลี่ยอยู่ที่ 44.31 บาท/กิโลกรัม และในช่วงต้นปี 2548 ราคายังอยู่ในเกณฑ์สูง จึงทำให้เกษตรกรเข้าร่วมโครงการปลูกยางพาราเพื่อยกระดับรายได้และความมั่นคงในแหล่งปลูกยางใหม่หนึ่งล้านไร่ โดยเป้าหมายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกยางในปี 2547 2548 และ 2549 จำนวน 200,000, 300,000 และ 500,000 ไร่ ตามลำดับ ส่วนผลผลิตต่อไร่ในภาพรวมทั้งประเทศก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ผลผลิตรวมเพิ่มขึ้นด้วย นอกจากนี้รัฐบาลยังได้ปรับอัตราค่าให้สงเคราะห์ยางเพิ่มขึ้นอีกไร่ละ 500 บาท แม้ว่าการปลูกยางพาราจะกระจายไปทั่วทุกภาคของประเทศ แต่จากการสำรวจของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรร่วมกับสถาบันวิจัยยาง พบว่า พื้นที่ที่ปลูกยางพารามากที่สุดอยู่ในภาคใต้ (สถาบันวิจัยยาง, 2547) เนื่องจากยางพาราเป็นพืชที่มีความผูกพันและมีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของเกษตรกรชาวใต้มาโดยตลอดเพราะว่า 1) เกษตรกรมีความรู้ความชำนาญในการทำสวนยางพาราที่มีมาแต่เดิม 2) มีแหล่งรับซื้อผลผลิตที่แน่นอน 3) ผลผลิตสามารถเก็บไว้ได้นานไม่เน่าเสีย 4) มีปัญหาเรื่องโรคและแมลงน้อยเมื่อเทียบกับพืชชนิดอื่น 5) รัฐบาลมีหน่วยงานและเงินสนับสนุนในการปลูกทดแทน 6) เมื่อยางหมดอายุการใช้งานสามารถขายไม้ยางได้ (วิรุทธ ดาวัลย์, 2543) ในยุคปัจจุบันจึงไม่สามารถปฏิเสธได้ว่ายางพารามีบทบาทสำคัญต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของเกษตรกรทั่วทุกภาคของประเทศ และยังเป็นพืชเศรษฐกิจที่รัฐบาลประกาศให้เป็นพืชยุทธศาสตร์ที่สำคัญของการพัฒนา แต่แม้รัฐบาลจะมีการพัฒนาและส่งเสริมด้านการผลิตมากขึ้น แต่เกษตรกรก็ยังคงประสบกับปัญหา โดยเฉพาะปัญหาด้านแรงงานที่ขาดประสิทธิภาพการผลิต เนื่องจากการผลิตยางพาราจำเป็นต้องใช้แรงงานที่มีความ

ชำนาญ ซึ่งชูชาติ อรัณกรณ์ และนภค พิระเสถียร (2539) ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหาแรงงานในระบบการผลิตยางพาราดังต่อไปนี้ 1) เร่งรัดการฝึกอบรมแรงงานกรีดยางให้มีประสิทธิภาพและจำนวนเพิ่มมากขึ้น 2) สนับสนุนงานวิจัยเครื่องมือทุ่นแรงในการกรีดยางให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 3) สนับสนุนให้มีการคุ้มครองแรงงานกรีดยางพารา ทั้งนี้เพื่อการพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานของแรงงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ซึ่งนิคม จันทรวิฑูร (2538) ได้กล่าวไว้ว่าภาวะตลาดแรงงานโดยทั่วไปขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ 2 ประการ คือ 1) สภาพทางเศรษฐกิจ 2) ความต้องการแรงงานในขณะนั้นมีแค่ไหน เพียงไร และมีผู้ประสงค์จะทำงานเท่าไร นอกจากนี้สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2548) ได้สรุปผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรในพ.ศ.2547 พบว่า ประเทศไทยมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 65.08 ล้านคน ประกอบด้วยผู้อยู่ในกำลังแรงงาน 35.47 ล้านคนหรือร้อยละ 54.5 ผู้ที่รอฤดูกาล 2.5 ล้านคนหรือร้อยละ 0.4 ผู้ที่ไม่อยู่ในกำลังแรงงานที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป 13.61 ล้านคนหรือร้อยละ 20.9 และผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี 15.75 ล้านคนหรือร้อยละ 24.2 เมื่อพิจารณาอาชีพที่สำคัญของประชากรที่มียานทำในรอบปี พบว่า ผู้มีงานทำประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด (รวมชาวประมง ผู้ล่าสัตว์ป่าไม้) ประมาณ 11.86 ล้านคนหรือร้อยละ 34.1 จากการสำรวจในเดือนสิงหาคม 2543 พบว่ากำลังแรงงานหญิงทำงานอยู่ในภาคเกษตรมากที่สุดถึงร้อยละ 60.41 ทำงานในภาคการค้าและบริการร้อยละ 24.34 และทำงานในภาคอุตสาหกรรมร้อยละ 15.24 (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน, 2544)

อย่างไรก็ตามในภาวะปัจจุบันภาคอุตสาหกรรมมีการขยายตัวและได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้น แรงงานส่วนใหญ่จึงมุ่งเข้าสู่อุตสาหกรรม ทำให้แรงงานมีการเคลื่อนย้ายออกจากภาคเกษตรเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะแรงงานชาย และเยาวชน ทำให้ในภาคเกษตรต้องพึ่งพาแรงงานสตรีมากขึ้น แต่เนื่องจากยังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการทำงานของแรงงานสตรีในภาคเกษตรอย่างจริงจัง รวมถึงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะแรงงานสตรีที่ปฏิบัติงานในระบบการทำสวนยางพาราที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงสภาพปัญหา ประสิทธิภาพและปัญหาอุปสรรคการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีในระบบการทำสวนยางพารา

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 ศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีในระบบการทำสวนยางพาราในประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย

2.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบประสิทธิภาพด้านเศรษฐศาสตร์ของแรงงานสตรีในระบบการทำสวนยางพาราในปัจจุบันระหว่างแรงงานสตรีในประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย

2.3 ศึกษาปัจจัยที่มีผลกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีในระบบการทำสวนยางพาราในประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย

2.4 เสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีในระบบการทำสวนยางพาราในประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย

3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. สามารถเปรียบเทียบถึงลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคมและการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีในระบบการทำสวนยางพาราใน 3 ประเทศ

2. มีข้อเสนอแนะแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีในสวนยางพาราในประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย

บทที่ 2

การตรวจเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับแรงงาน

สุมาลี ปิตยานันท์ (2535) ได้ให้ความหมายของคำว่าแรงงานว่า แรงงาน หมายถึง กำลังกาย และกำลังความคิดของมนุษย์ ซึ่งถือเป็นปัจจัยการผลิตชนิดหนึ่ง รวมทั้งเป็นปัจจัยที่สำคัญของระบบเศรษฐกิจซึ่งสอดคล้องกับทบทิม วงศ์ประยูร และดวงตา สรรธานุรมย์ (2533) กล่าวว่า แรงงาน หมายถึง บุคคลที่ใช้กำลังกายและกำลังความคิดทำงาน เพื่อให้ได้ผลตอบแทน ซึ่งอาจเป็นเงิน สิ่งของ หรือสิ่งอื่น ๆ ที่สามารถบำบัดความต้องการของบุคคลได้ และแรงงานถือว่าเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญชนิดหนึ่งในการผลิตสินค้าและบริการ ส่วนสำนักงานเกษตรภาคใต้ (2530) กล่าวว่า แรงงาน หมายถึง ลักษณะทางกายภาพและจิตใจ ในด้านสุขภาพนั้นเกี่ยวข้องกับเรื่องสุขภาพและอนามัย ความแข็งแรงสมบูรณ์ในการทำงาน ส่วนด้านจิตใจจะรวมถึงทัศนคติ อุดมการณ์ ความขยันหมั่นเพียร และความรับผิดชอบในการผลิต ลักษณะของแรงงานแยกออกเป็น 3 ประเภท คือ 1) แรงงานคน 2) แรงงานสัตว์ 3) แรงงานเครื่องจักรกลทางการเกษตร นอกจากนี้ ประวิทย์ พัดลม (2542) กล่าวว่าในทางเศรษฐศาสตร์ถือว่าแรงงานเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญ ซึ่งตามความหมายดังกล่าวไม่ได้จำกัดว่าชายหรือหญิง แต่หมายถึงมนุษยชาติทั้งชายและหญิงที่กระทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อการดำรงอยู่รอดของชีวิต จึงสรุปได้ว่าแรงงาน หมายถึง บุคคลที่ใช้กำลังกายและกำลังความคิดดำเนินกิจกรรม เพื่อให้ได้ผลตอบแทน เช่น เงิน สิ่งของต่างๆ ฯลฯ และแรงงานยังเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญของระบบเศรษฐกิจ ดังนั้นการพัฒนาแรงงานให้มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพจึงเป็นสิ่งที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศต่อไป แต่แรงงานก็มักจะประสบกับปัญหา โดยโชคชัย อักษรนันท์ (2541) กล่าวถึงปัญหาที่สำคัญของแรงงาน ได้แก่ ปัญหาการเลิกจ้าง ปัญหาค่าแรงขั้นต่ำ ปัญหาการขาดแคลนแรงงานและแรงงานไม่มีความรู้ตามที่ต้องการ ปัญหาการย้ายงานบ่อย และปัญหาการลักลอบเข้ามาทำงานของแรงงานต่างชาติโดยผิดกฎหมาย

1.1 การใช้แรงงานในภาคเกษตร

ในอดีตการทำกรเกษตรของประเทศไทย เกษตรกรจะใช้แรงงานของตนเองในการประกอบกิจการ เพื่อให้เพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน และมีเหลือเพื่อซื้อ ขาย แลกเปลี่ยนกับสินค้าอื่นๆที่จำเป็นเท่านั้น ไม่มีการเกษตรในลักษณะที่ทำเพื่อการค้า แต่ในปัจจุบันการเกษตรได้เปลี่ยนรูปแบบมาเป็นการทำการเกษตรเพื่อการค้า จึงจำเป็นต้องมีการจ้างแรงงาน แต่แรงงานส่วนใหญ่ได้เปลี่ยนไปประกอบอาชีพนอกภาคเกษตร เช่น ในภาคอุตสาหกรรม จึงทำให้

เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงาน บริษัทแอ็ดวันซ์ โกลบอล บิซิเนส จำกัด (2547) ได้กล่าวถึงลักษณะการผลิตและการใช้แรงงานในการเพาะปลูกว่า ประชากรที่อยู่ในสาขาเพาะปลูกจะมีจำนวนมากที่สุด เพราะการเกษตรของไทยนั้นอาศัยการเพาะปลูกเป็นหลัก ลักษณะที่พบเห็นเป็นปกติในการทำการเกษตรในระดับครัวเรือน (Farm Household) ก็คือทำการเกษตรเป็นฤดูกาล (Seasonal) เท่านั้น เมื่อหมดฤดูกาลแล้วก็จะหยุดพักทำการเกษตร หรือไปทำงานนอกครัวเรือน ไม่ว่าจะเป็นงานในสาขาเกษตรกรรม หรือนอกสาขาเกษตรกรรม กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานภาคเกษตร (อ้างในบริษัทแอ็ดวันซ์ โกลบอล บิซิเนส จำกัด, 2547) ได้ทำการศึกษา สภาพการทำงาน การทำงาน และปัญหาแรงงานในภาคเกษตร ด้านสภาพการทำงานของแรงงานภาคเกษตร พบว่า

1) กิจกรรมการเพาะปลูก คนทำงานส่วนใหญ่ทำงานในที่โล่งแจ้งหรือกลางแจ้ง กิจกรรมการเลี้ยงสัตว์มักจะอยู่ภายในอาคารหรือในที่ร่มเป็นส่วนใหญ่ ส่วนกิจกรรมการเลี้ยงสัตว์น้ำจะอยู่ในที่ร่มและกลางแจ้ง

2) ระยะเวลาปฏิบัติงานในภาคเกษตรค่อนข้างจะยาวนาน คือเริ่มตั้งแต่เช้ามืดไปจนถึงเย็นขึ้นอยู่กับลักษณะของงานและไม่ได้กำหนดเวลาไว้แน่นอนเหมือนภาคอุตสาหกรรม กิจกรรมเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์โดยทั่วไปสามารถรู้เวลาทำงานที่แน่นอน โดยเริ่มต้นทำงานเวลา 7.00 น.-8.00 น. ถึง 17.00 น.-18.00 น. ยกเว้นกิจกรรมการเลี้ยงสัตว์น้ำที่ต้องทำงานทั้งกลางวัน และกลางคืน เนื่องจากต้องให้อาหารสัตว์น้ำในเวลาที่แตกต่างกันกับสัตว์เลี้ยงชนิดอื่น นอกจากนี้ยังต้องคอยเฝ้าดูแลรักษาบ่อเลี้ยงปลาให้ปลอดภัยด้วย แต่เฉลี่ยชั่วโมงทำงานจริงๆจะไม่แตกต่างจากภาคอุตสาหกรรมมากนัก คือประมาณวันละ 8 ชั่วโมง เพราะในช่วงปฏิบัติงานจะมีเวลาพักผ่อนไปในตัว จะมากน้อยแตกต่างกันในแต่ละประเภทกิจกรรม

3) การทำงานล่วงเวลา ในกิจกรรม เพาะปลูกไม่สามารถแยกออกจากกิจกรรมปกติได้ เนื่องจากลักษณะการทำงานที่ต่อเนื่องไปจนเสร็จในแต่ละขั้นตอน จึงมีน้อยมากที่ได้รับค่าล่วงเวลา ส่วนกิจกรรมการเลี้ยงสัตว์การทำงานล่วงเวลาจะได้รับค่าตอบแทน ซึ่งครั้งหนึ่งๆจะใช้เวลาทำงานล่วงเวลาประมาณ 2-3 ชั่วโมง

4) ในด้านวันหยุดต่างๆ ส่วนใหญ่การทำงานภาคเกษตรจะทำงานตามฤดูกาล ลูกจ้างจะทำงานแทบทุกวันในแต่ละสัปดาห์ บางสัปดาห์อาจไม่มีวันหยุดเลย ซึ่งลูกจ้างประจำรายเดือนเท่านั้นที่มีวันหยุด ส่วนวันหยุดตามประเพณีนายจ้างจะเป็นผู้กำหนดเป็นบางวันเท่านั้น นอกจากนี้การลาป่วย ลาภิก โดยได้รับค่าจ้างมีเพียงส่วนน้อยที่ได้รับสิทธิดังกล่าว

1.2 สาเหตุของการเคลื่อนย้ายแรงงาน

การเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างภาคเกษตร และนอกภาคการเกษตรนั้นมี 2 ลักษณะด้วยกันคือ การเคลื่อนย้ายแรงงานในลักษณะชั่วคราว และการเคลื่อนย้ายอย่างถาวร ในการเคลื่อนย้ายแบบชั่วคราวนั้นแรงงานในภาคเกษตรจะเคลื่อนย้ายออกไปหางานทำนอกภาคการเกษตร ช่วงนอกฤดูการเกษตร และจะกลับมาทำงานในภาคการเกษตรเฉพาะในช่วงการเพาะปลูกและเก็บเกี่ยว (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2541) ซึ่งวิทยา เจียรพันธ์ และอรุณวรรณ วงศ์มณีโรจน์ (2536) ได้ศึกษากระบวนการอพยพแรงงานของเกษตรกรชนบท พบว่า สาเหตุที่ทำให้แรงงานเกษตรอพยพ คือ ปัญหาความยากจน รายได้จากภาคเกษตรไม่พอกับรายจ่าย สภาพที่ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ และขาดแหล่งน้ำเพื่อทำการเกษตร โดยการอพยพของแรงงานส่วนใหญ่มีลักษณะที่เป็นฤดูกาล คือ หลังจากที่เกษตรกรปลูกพืชผลเรียบร้อยแล้ว ก็จะออกเดินทางไปหางานทำ และพอใกล้ถึงช่วงฤดูกาลเก็บเกี่ยว เกษตรกรก็จะเดินทางกลับมา หลังจากเก็บเกี่ยวพืชผลเสร็จแล้วก็จะเดินทางไปหางานทำอีก และจะกลับมาอีกครั้งเมื่อถึงช่วงฤดูกาลเพาะปลูกในรอบถัดไป งานที่แรงงานอพยพไปทำ ได้แก่ ช่างฝีมือ ช่างไม้ และช่างปูน ลักษณะการจ้างงานของนายจ้างเป็นการจ้างงานแบบชั่วคราว แม้ค่าจ้างต่ำแต่แรงงานส่วนใหญ่ก็พอใจกับค่าจ้างที่ได้รับ ซึ่งสอดคล้องกับบัญชา สมบูรณ์สุข และอภิญา จันท์เจริญ (2538); อภิญา จันท์เจริญ และบัญชา สมบูรณ์สุข (2540) ได้ทำการศึกษาการเคลื่อนย้ายแรงงานกรีดยางพาราและการทำยางแผ่นในสวนยางพาราของเกษตรกรที่พื้นสงเคราะห์จากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางในอำเภอหาดใหญ่ และนาทวี จังหวัดสงขลา และในภาคใต้ของประเทศไทย พบว่าสาเหตุการเคลื่อนย้ายแรงงานการกรีดยางพาราและการทำยางแผ่นของครัวเรือนที่สำคัญ คือ เพื่อไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และต้องการเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือน นอกจากนี้ยังพบอีกว่าแรงงานที่เคลื่อนย้ายส่วนใหญ่ไปรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมและไปศึกษาต่อในสถานศึกษาในเมือง และจากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า สาเหตุที่แรงงานกรีดยางพาราและการทำยางแผ่นเคลื่อนย้าย อาจแยกได้เป็นสาเหตุทางเศรษฐกิจและสาเหตุทางสังคม โดยสาเหตุทางเศรษฐกิจ ได้แก่ การขยายตัวของอุตสาหกรรมในเขตเมือง ความแตกต่างในเรื่องรายได้และค่าจ้างของแรงงานระหว่างชนบทและเมือง และความต้องการการเปลี่ยนแปลงสภาพการทำงานของตนเอง ส่วนสาเหตุทางสังคม ได้แก่ โอกาสทางการศึกษาและสังคม โอกาสในการรับบริการของรัฐที่จัดสรรให้ และค่านิยมส่วนตัว

สรุปสาเหตุของการเคลื่อนย้ายแรงงานในภาคเกษตร คือ ปัญหาความยากจน การขาดแคลนปัจจัยการผลิต เพื่อไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ต้องการเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือน การขยายตัวของอุตสาหกรรมในเขตเมือง ความแตกต่างในเรื่องรายได้และค่าจ้างของแรงงานระหว่าง

ชนบทและเมือง และความต้องการการเปลี่ยนแปลงสภาพการทำงานของตนเอง โอกาสทางการศึกษาและสังคม โอกาสในการรับบริการของรัฐที่จัดสรรให้ และค่านิยมส่วนตัว เป็นต้น

1.3 แรงงานสตรีในภาคเกษตร

ในสังคมปัจจุบันบทบาทของสตรีเป็นที่ยอมรับกันมากกว่าสมัยก่อน สตรีในปัจจุบันสามารถกระทำการใดๆ ได้กว้างขวางขึ้น ไม่ว่าจะด้านการประกอบอาชีพหรือการศึกษาหาความรู้ สังคมจึงเปิดโอกาสให้สตรีได้แสดงบทบาทมากขึ้น ประกอบกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ในช่วงที่ประเทศไทยเริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมและสังคมแห่งชาติ สตรีไทยที่ทำการเกษตรมีอยู่มากกว่าร้อยละ 85 แต่ต่อมาได้ลดลงมาก การที่สตรีทำงานในไร่นานั้น นับว่าเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานบ้านที่ทำกันทั้งปี การทำการเกษตรถูกนับว่าเป็นงานของครัวเรือน ดังนั้นงานหนักที่สตรีต้องทำเป็นประจำในช่วงฤดูกาลเกษตรจึงไม่ได้ถูกนับว่ามีค่าทางเศรษฐกิจ ในจำนวนสตรีที่ทำงานเกษตรกรรม 10 คน มี 7 คน อยู่ในประเภทแรงงานในครัวเรือนที่ไม่ได้รับค่าแรง มีอยู่เพียง 3 คน เท่านั้นที่ได้รับค่าจ้างเป็นเงินสด ในระบบการเกษตรของไทยสตรีในชนบทสามารถทำงานในไร่นาได้เหมือนกับผู้ชาย แม้แต่การใช้เครื่องจักรง่ายๆ เช่น เครื่องสูบน้ำ ซึ่งตามปกติผู้ชายก็จะเป็นผู้ใช้ ส่วนงานที่ต้องเพิ่มความสามารถในการผลิตมักจะใช้คนงานที่มีความชำนาญมากกว่านั้นคือต้องได้รับค่าแรงที่สูงกว่า สตรีที่ทำงานเกษตรกรรมโดยทั่วไปจะอยู่ในงานที่มีความสามารถในการผลิตต่ำ ซึ่งก็หมายถึงการได้ค่าแรงที่ต่ำไปด้วย จากการสำรวจในเดือนสิงหาคม 2543 พบว่า กำลังแรงงานหญิงทำงานอยู่ในภาคเกษตรมากที่สุดถึงร้อยละ 60.41 ทำงานในภาคการค้าและบริการร้อยละ 24.34 และทำงานในภาคอุตสาหกรรมร้อยละ 15.24 (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน, 2544) แม้ว่าภาคเกษตรกรรมเป็นตลาดใหญ่ของแรงงานสตรีโดยเฉพาะในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 ซึ่งเป็นยุคทองของเกษตรกรไทย การเพิ่มขึ้นของแรงงานสตรีส่วนใหญ่จะเข้าไปสู่ภาคเกษตรกรรมในช่วงปี พ.ศ.2517-2530 และช่วงปี พ.ศ.2535-2541 อัตราการเพิ่มของแรงงานสตรีที่อยู่ในภาคเกษตรกรรมกลับลดลงอย่างมาก (มิ่งสรรค์ ขาวสะอาด และทิพวัลย์ แก้วมีสี, 2543) สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2531) ได้สรุปบทบาทของสตรีทางด้านการเกษตรว่า กิจกรรมภาคเกษตรสตรีจะมีส่วนร่วมน้อย ส่วนในระดับที่มีการใช้เทคโนโลยีสูงขึ้นสตรีจะมีส่วนร่วมน้อยมาก เนื่องจากปัจจุบันอัตราการเข้าสู่กำลังแรงงานสตรีมีสูงขึ้น การเปลี่ยนทัศนคติและค่านิยมในการทำงานรวมทั้งความต้องการแรงงานสตรีในทุกภาคการผลิตที่เพิ่มสูงขึ้นจึงได้มีแผนพัฒนาอาชีพและรายได้แก่แรงงานสตรี โดยคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (2538) ไว้ดังนี้

1) จัดให้มีบริการแนะแนวอาชีพทั้งในระบบและนอกระบบ เพื่อให้สตรีมีข้อมูลเพียงพอในการเลือกประกอบอาชีพใหม่ๆ

2) จัดบริการให้สตรีได้รับการศึกษาอบรมด้านอาชีพ ทั้งในส่วนสำหรับสตรีที่ออกจากระบบการศึกษาแล้ว และในส่วนที่สตรีทำอาชีพแล้วเพื่อเพิ่มทักษะและความรู้โดยเฉพาะสตรีในภาคเกษตรให้มีความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีใหม่ๆ รวมทั้งสตรีในภาคอื่นๆ เช่น ภาคอุตสาหกรรม ฯลฯ เพื่อให้ทันสมัยและทันต่อความเปลี่ยนแปลงด้านอาชีพในสังคม

3) กระตุ้นให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับตลาดแรงงานเพื่อให้สตรีมีทางเลือกในการประกอบอาชีพมากขึ้น

4) จัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีและกีดกันสตรี รวมทั้งการเอารัดเอาเปรียบจากการประกอบอาชีพและการจ้างงาน การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง ความก้าวหน้าในอาชีพการงาน และรายได้เมื่อทำงานทัดเทียมกับบุรุษ

5) ขยายขอบเขตการคุ้มครองสตรีให้รวมไปถึงแรงงานภาคเกษตร ภาคบริการและนอกระบบ เป็นต้น ให้คุ้มครองสตรีในลักษณะงานที่เสี่ยงต่ออันตรายหรือเสี่ยงต่อสุขภาพอนามัยจากสภาพการทำงานและสภาพแวดล้อม

6) เรียกร้องให้มีกลไกในทุกระดับที่จะคุ้มครองแรงงานสตรีในธุรกิจนอกระบบ

7) ส่งเสริมให้สตรีในอาชีพต่างๆ รวมกลุ่มกันอย่างถาวรเพื่อมีอำนาจในการต่อรองและเพื่อเอื้อต่อการพัฒนาตนเองและกันด้านอาชีพอื่นๆ

8) มีมาตรการลดภาระงานในบ้านและการเลี้ยงลูกของสตรี เช่น การให้ความสำคัญมากขึ้นกับบทบาทของบิดาหรือสามี และการจัดสวัสดิการให้เด็กทารกและเด็กปฐมวัย เป็นต้น

9) จัดการฝึกอบรมให้สตรีมีความสามารถในการจัดการและการบริการ สร้างความเชื่อมั่นให้ตนเอง และเชื่อในความสามารถของตนเองในการประกอบอาชีพ รวมทั้งความรู้ด้านเศรษฐกิจสังคมในระดับชาติและระดับโลกตามสมควร เพื่อปรับเปลี่ยนอาชีพและเพื่อเพิ่มทักษะในการตัดสินใจ

10) หามาตรการพิเศษเพื่อเพิ่มสัดส่วนของสตรีให้มีมากขึ้นในตำแหน่งที่ต้องตัดสินใจที่สำคัญและในระดับวางนโยบาย

11) กำหนดมาตรการพิเศษเพื่อแก้ปัญหาผลกระทบของเทคโนโลยีต่อการจ้างงานสตรี

2. บทบาทของสตรี

นอกจากสตรีจะทำงานในภาคเกษตรแล้ว สตรียังมีบทบาทภาระหน้าที่อื่นๆ อีก เคนี ริคเตอร์ (2538) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมเชิงเศรษฐกิจของสตรีในครอบครัวไทย พบว่า แม้ว่าแรงงาน

สตรีจะเข้าไปมีส่วนร่วมในงานสังคมค่อนข้างมาก สตรีไม่เพียงแต่ทำงานนอกบ้าน แต่ยังมีภาระรับผิดชอบอื่น ซึ่งเป็นกิจกรรมในครัวเรือนของสตรี ไม่ว่าจะเป็นการดูแลลูก ทำความสะอาด ซัก-รีดเสื้อผ้า จัดหาและเตรียมอาหาร ตลอดจนงานบ้านอื่นๆ ซึ่งงานเหล่านี้เป็นงานที่ไม่มีค่าจ้าง สอดคล้องกับจิตติกลยา หวังเจริญ (2536) กล่าวว่า บทบาทของสตรีเปลี่ยนแปลงไปตามภาวะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว บทบาทของสตรีซึ่งเดิมได้รับการในครอบครัวเพียงอย่างเดียว โดยการเป็นมารดาและแม่บ้าน ต้องรับภาระที่หนักขึ้น ด้วยการออกไปประกอบอาชีพเพื่อช่วยเหลือเศรษฐกิจในครอบครัว ส่วนวรลักษณ์ มนต์เอื้อศิริ (2545) กล่าวว่า สตรีเป็นผู้มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เพราะพลังของสตรีมีถึงครึ่งหนึ่งของมนุษย์โลก แต่ได้ถูกละเลยในการนำศักยภาพที่มีอยู่ของสตรีมาใช้ให้เป็นประโยชน์ ด้านพิงพิศ คุลยพัชร (2540) กล่าวว่า การที่จะส่งเสริมให้สตรีได้มีโอกาสสูงขึ้นในการเพิ่มพูนความรู้ และพัฒนาขีดความสามารถในด้านการเกษตรนั้น นอกจากนโยบายและโครงการต่างๆ ที่ให้การสนับสนุนอยู่แล้ว ความเข้าใจอันถูกต้องเกี่ยวกับบทบาทของสตรีเกษตรของตัวเจ้าหน้าที่ผู้ทำการส่งเสริม และผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหลายเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องมีความเข้าใจตรงกันในเรื่องบทบาทของสตรีเกษตรและต้องตระหนักว่าการพัฒนาการเกษตรจะไม่สามารถประสบความสำเร็จได้อย่างน่าพอใจ ถ้ายังยึดหลักอยู่ว่าสตรีเกษตรมีบทบาทแต่เพียงการบ้าน การเรือน และการเลี้ยงดูบุตรเท่านั้น

3. แนวทางการพัฒนา

เพื่อให้คนไทยทุกคนได้รับการพัฒนาศักยภาพทุกด้าน มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและเกิดความสุขในสังคม แนวทางการพัฒนาในระยะ 5 ปีของแผนต้องให้ความสำคัญกับการสร้างระบบสุขภาพที่ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม การพัฒนาคุณภาพครูอาจารย์ที่มีอยู่ควบคู่กับการปรับกระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้ได้ครูที่มีคุณภาพและคุณธรรม การปรับหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนปฏิบัติได้จริงและสามารถที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การผลิตกำลังคนและฝึกอบรมทักษะฝีมือแรงงานให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงาน เทคโนโลยีสมัยใหม่และพร้อมเข้าสู่เศรษฐกิจยุคใหม่ การคุ้มครองแรงงานทั้งในและนอกระบบ และส่งเสริมให้องค์การบริหารส่วนตำบลและชุมชนจัดสวัสดิการสังคมให้ครอบคลุมกลุ่มคนยากจนและผู้ด้อยโอกาส รวมทั้งการใช้มาตรการป้องกันแก้ไขและปราบปรามปัญหาสุขภาพเสพติดให้เหมาะสมกับแต่ละกลุ่มเป้าหมาย ตลอดจนการปลูกจิตสำนึกความรักชาติและความเป็นไทยอย่างกว้างขวางและจริงจัง โดยมีแนวทางการพัฒนาตามลำดับความสำคัญ ดังนี้

3.1 การพัฒนาคนให้มีคุณภาพและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง โดยพัฒนาให้ประชาชนสามารถสร้างเสริมสุขภาพด้วยตนเองภายใต้ระบบสุขภาพที่มีความหลากหลายเป็นองค์รวม มีคุณภาพ ประสิทธิภาพและเป็นธรรม มีการปฏิรูปการศึกษา การเรียนรู้ตลอดชีวิต การฝึกอบรมและพัฒนาทักษะที่ทำให้คนไทยทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างสมดุลทั้งด้านคุณธรรม วิชาการ คุณภาพ และมาตรฐานฝีมือแรงงาน รวมทั้งตระหนักในความสำคัญที่จะพัฒนาตนเองให้เต็มตามศักยภาพ โดยให้ความสำคัญกับ

1) การปฏิรูประบบสุขภาพ

- ส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคทั้งด้านร่างกายและจิตใจ โดยให้ประชาชนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพให้เหมาะสม โดยเฉพาะมีการบริโภคที่ถูกต้องและมีการออกกำลังกายสม่ำเสมอ มีการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยและสถานที่ทำงานให้ถูกสุขลักษณะ รวมทั้งมีการใช้อุปกรณ์ป้องกันเพื่อลดความเสี่ยงต่ออันตรายจากการทำงาน ตลอดจนมีการให้ความรู้และควบคุมการใช้สารพิษ สารอันตรายอย่างถูกวิธี ไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

- ปรับปรุงและพัฒนาระบบประกันสุขภาพให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และครอบคลุมกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ควบคู่กับการสร้างความตระหนักและแรงจูงใจทั้งระดับบุคคล และองค์กรที่นำไปสู่การส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในระบบประกันสุขภาพ

- พัฒนาคุณภาพบริการด้านสุขภาพ โดยส่งเสริมการพัฒนาและรับรองคุณภาพสถานพยาบาลทั้งภาครัฐและเอกชนให้ครอบคลุมเพิ่มขึ้น รวมทั้งสนับสนุนให้สถานพยาบาลมีบริการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในชุมชน และมีระบบการส่งต่อผู้ป่วยฉุกเฉินที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2) การปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

- ใช้สื่อเพื่อการศึกษาทุกรูปแบบให้กระจายสู่ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะกลุ่มผู้ด้อยโอกาส เช่น คนพิการ คนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล เป็นต้น รวมทั้งพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศที่เชื่อมโยงกับแหล่งเรียนรู้ต่างๆ

- ผลิตและพัฒนาบุคลากรและนักวิจัย โดยเฉพาะในสาขาที่มีศักยภาพสูง และมีความจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ เช่น การเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร การแพทย์และสาธารณสุข พลังงาน เทคโนโลยีชีวภาพ และเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น

- เสริมสร้างความพร้อมของสถาบันการศึกษา และฝึกอบรมทั้งในด้านโครงสร้างการบริหารจัดการ ด้านระบบการเรียนการสอนและหลักสูตร และด้านบุคลากรให้ได้มาตรฐานและเป็นสากลมากขึ้น เพื่อสนับสนุนบทบาทของประเทศในการเป็นศูนย์กลางการศึกษา และวิทยาการของภูมิภาค

3) การเตรียมความพร้อมและยกระดับทักษะฝีมือคนไทยให้มีคุณภาพได้มาตรฐานและสอดคล้องกับโครงสร้างการผลิตและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป

- ผลิตและพัฒนากำลังคนระดับกลาง โดยผสมผสานภูมิปัญญา ท้องถิ่น ทักษะชีวิต กับความรู้พื้นฐาน เช่น ภาษา คณิตศาสตร์ คอมพิวเตอร์ การจัดการ เป็นต้น รวมทั้งให้มีบริการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานที่หลากหลายและทั่วถึง

- สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาและฝึกร่วมกับสถานประกอบการทั้งในประเทศและที่ต่างชาติเข้ามาลงทุนในการแลกเปลี่ยนทรัพยากร การประสานพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน รวมทั้งการแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศเพื่อประโยชน์ในการปรับหลักสูตร และการกำหนดเป้าหมายการผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

- สนับสนุนและเปิดโอกาสให้มีการนำประสบการณ์ในการทำงานมาเทียบโอนเพื่อเข้ารับการศึกษาคือในระดับที่สูงขึ้น และส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบคุณวุฒิวิชาชีพที่เน้นสมรรถนะในการปฏิบัติงาน ควบคู่กับการส่งเสริมให้แรงงานในสถานประกอบการมีพื้นฐานการศึกษาไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น

- ส่งเสริมให้ภาครัฐและเอกชนร่วมมือกันจัดการฝึกอบรมเพิ่มเติมให้กับผู้ที่กำลังทำงานอยู่ในสถานประกอบการในสาขาต่างๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพให้แรงงานมีผลิตภาพสูงขึ้น มีทักษะทันต่อการเปลี่ยนแปลงของการค้าเสรี และนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

- ส่งเสริมให้ภาครัฐและเอกชนทำการวิจัยและพัฒนาเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ มาพัฒนาการเรียนและการฝึกอบรมที่สอดคล้องกับเศรษฐกิจยุคใหม่และการพัฒนาเทคโนโลยีในอนาคตบนพื้นฐานการพึ่งตนเอง

3.2 การส่งเสริมให้คนมีงานทำ โดยมุ่งสร้างอาชีพแก่แรงงานให้สามารถประกอบอาชีพส่วนตัวและเป็นผู้ประกอบการขนาดเล็ก กระจายโอกาสการมีงานทำในทุกๆ พื้นที่ทั่วประเทศ ส่งเสริมการจ้างงานนอกภาคเกษตร และส่งเสริมให้เกิดการจ้างงานในต่างประเทศเป็นการขยายตลาดแรงงานใหม่ๆ ให้แก่แรงงานไทย ควบคู่ไปกับการพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารตลาดแรงงาน และตัวชี้วัดด้านแรงงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยให้ความสำคัญกับ

1) สร้างผู้ประกอบการอาชีพส่วนตัวและผู้ประกอบการขนาดเล็ก

- ส่งเสริมให้ผู้ที่ตกงานและผู้ว่างงาน โดยเฉพาะผู้ที่สำเร็จอาชีวศึกษา หรืออุดมศึกษามีความรู้ในการประกอบอาชีพส่วนตัวหรือธุรกิจขนาดเล็ก โดยให้การฝึกอบรมเพิ่มความรู้ด้านเทคนิคการทำธุรกิจ การเงิน การตลาด การจัดการ แหล่งเงินทุนและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

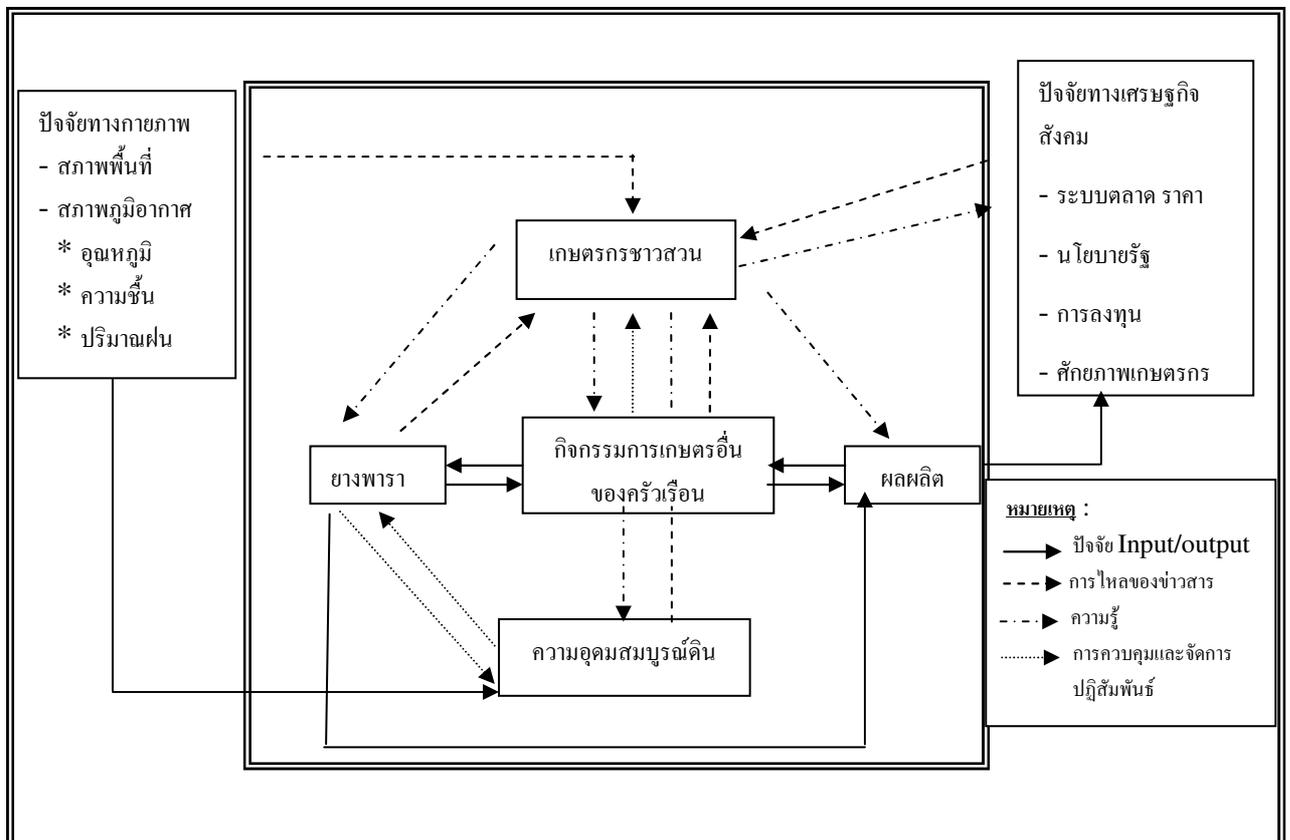
- เพิ่มทักษะความรู้ความสามารถแก่ผู้ประกอบการอาชีพอิสระ ตลอดจนแรงงานที่อยู่ในตลาดแรงงานที่มีฝีมือและกึ่งฝีมือให้สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง
- สนับสนุนแหล่งเงินทุน เพื่อผู้ประกอบการทั้งในภาคเกษตรและนอกภาคเกษตรให้กว้างขวางยิ่งขึ้น รวมทั้งส่งเสริมให้ชุมชนรวมกันจัดตั้งกองทุนหรือสหกรณ์
- สนับสนุนให้แรงงานไทยทำงานในภาคการผลิตที่ขาดแคลนแรงงาน โดยกำหนดมาตรการจูงใจให้มีการจ้างแรงงานไทยเพิ่มขึ้น ควบคู่กับการจัดระบบการทำงานของแรงงานต่างด้าวให้เป็นไปตามกฎหมาย ความมั่นคงของประเทศ และการมีงานทำของแรงงานไทย โดยคำนึงถึงข้อผูกพันระหว่างประเทศ

4. การทำสวนยางพารา

4.1. แนวคิดระบบการทำสวนยางพารา

การทำสวนยางพาราเป็นการสร้างป่าประเภทหนึ่งซึ่งใกล้เคียงกับการสร้างสวนป่า แต่ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการปลูกพืชเชิงเดี่ยว ทำให้ขาดความสมดุลในระบบนิเวศน์ Somboonsuke และคณะ (2002) ได้เสนอแนวคิดระบบนิเวศน์การทำสวนยางพาราขนาดเล็กที่มีความสัมพันธ์ต่อกัน หัวใจของระบบดังกล่าวอยู่ที่ตัวเกษตรกร ซึ่งหมายถึงกระบวนการตัดสินใจของเกษตรกรชาวสวนยาง ซึ่งรับรู้และเรียนรู้ข่าวสารต่างๆในระบบการผลิต ควบคุม และกำหนดการผลิตของตัวเอง ซึ่งในสภาพความเป็นจริงเกษตรกรชาวสวนยางไม่ได้มีกิจกรรมการผลิตทางการเกษตรเพียงอย่างเดียว โดยทั่วไปเกษตรกรส่วนใหญ่จะทำกิจกรรมทางการเกษตรอย่างอื่นควบคู่ไปกับกิจกรรมการผลิตยางพาราด้วย การที่จะเกิดความยั่งยืนทางสังคม และเศรษฐกิจของฟาร์มได้นั้นขึ้นอยู่กับศักยภาพ ขีดความสามารถในการผลิตของฟาร์ม ซึ่งต้องอาศัยการจัดการที่เหมาะสม วิธีการแก้ปัญหาที่ดี มีระบบข่าวสารที่ดี การมีส่วนร่วมและศักยภาพของเกษตรกร ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด โดยการตัดสินใจของเกษตรกรนั้นขึ้นกับองค์ประกอบดังนี้ คือ ข้อเสนอแนะทางกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจ สังคม รวมถึงนโยบายและแผนในปัจจุบัน องค์ประกอบเหล่านี้จะช่วยในกระบวนการตัดสินใจของเกษตรกรชาวสวนยาง นอกจากนี้ปัญญา สมบูรณ์สุข และคณะ (2548) ได้เสนอแนวคิดระบบนิเวศน์ยางพาราขนาดเล็ก: มุมมองเชิงระบบ โดยระบบนิเวศน์ยางพาราขนาดเล็กจัดได้ว่าเป็นระบบนิเวศน์ที่มีขอบเขต จุดประสงค์ องค์ประกอบ และโครงสร้างเช่นเดียวกับระบบนิเวศน์ทั่วไป ซึ่งประกอบด้วยสังคมของสิ่งมีชีวิตกับปัจจัยแวดล้อมที่ไม่มีชีวิตที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน ในระบบนิเวศน์ยางพาราตามมุมมองเชิงระบบเน้นที่ตัวเกษตรกรเป็น

สำคัญ คือ ระบบการตัดสินใจ การถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ การควบคุม และการจัดการที่ทำให้เกิดการถ่ายทอดหมุนเวียนองค์ประกอบต่างๆในระบบให้รู้ในภาวะสมดุล (ภาพที่ 2-1)

ภาพที่ 2-1 ระบบการทำสวนยางในภาคใต้ในปัจจุบัน

ไพศาล เหล่าสุวรรณ (2530) ได้กำหนดเกณฑ์การจำแนกระบบการทำฟาร์มสวนยางพาราขนาดเล็กของครัวเรือนเกษตรกรไว้ดังนี้ (1) เกณฑ์การจำแนกประเภทการลงทุน ได้แก่ สวนยางพาราเพื่อการค้าและสวนยางพาราเพื่อการบริโภคหรือยังชีพของครัวเรือน (2) เกณฑ์การจำแนกโดยอาศัยศักยภาพของเวลา ความสามารถของเกษตรกรชาวสวนยางในการจัดการเวลา (3) เกณฑ์การจำแนกโดยอาศัยกิจกรรมอื่นๆ ร่วมกับการทำสวนยางพารา เช่น การปลูกยางร่วมกับไม้ผล การปลูกยางร่วมกับเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น ซึ่ง Somboonsuke และคณะ (2002) ได้จำแนกรูปแบบระบบการทำสวนยางในภาคใต้ที่สามารถพบได้ในปัจจุบันในแหล่งปลูกยางในภาคใต้ โดยอาศัยการจำแนก (1) ประเภทกิจกรรมการผลิตของครัวเรือน (Farm Household Activity) (2) ระบบวนเกษตร (Agroecozone) และ (3) สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (Socio-economic) ออกเป็น 6 รูปแบบ คือ (1) ระบบการทำสวนยางเชิงเดี่ยว (2) ระบบการทำสวนยางร่วมกับการปลูกพืชแซม (3) ระบบการทำสวนยางร่วมกับการทำนา (4) ระบบการทำสวนยางร่วมกับการปลูกไม้ผล (5) ระบบการทำสวนยาง

ร่วมกับการเลี้ยงสัตว์ (6) ระบบการทำสวนยางร่วมกับกิจกรรมการเกษตรผสมผสาน ซึ่งในปัจจุบันเป็นรูปแบบที่พบเห็นได้ในภาคใต้ โดยเฉพาะเกษตรกรชาวสวนยางขนาดเล็กที่ทำในระดับครัวเรือนซึ่งเป็นภาคการผลิตที่ใหญ่ของประเทศ

ในส่วนของการผลิตยางพาราอย่างถูกต้องและเหมาะสมนั้น กรมวิชาการเกษตรได้ให้คำแนะนำอย่างเป็นขั้นตอนในการปฏิบัติไว้ดังนี้

4.2 ลักษณะการปฏิบัติงานในสวนยางพารา

จากข้อมูลวิชาการยางพารา (2547) ได้แนะนำการปลูกยางพาราให้ประสบความสำเร็จต้องมีการเตรียมพื้นที่ให้มีสภาพเหมาะสม เตรียมวัสดุปลูกให้มีคุณภาพและมาตรฐาน และวิธีการปลูกที่ถูกต้อง เพื่อให้ต้นยางเจริญเติบโตเปิดกรีดได้เร็ว ซึ่งมีวิธีการปฏิบัติดังนี้

1) การเตรียมพื้นที่ปลูกยาง

การเตรียมพื้นที่ปลูกสร้างสวนยางเป็นการปรับพื้นที่ให้เหมาะสมสำหรับปลูกยางทั้งในด้านการปฏิบัติงานในสวนยางและอนุรักษ์ดินและน้ำ จำเป็นต้องวางแผนการใช้พื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสะดวกในการดูแลรักษาต้นยางและรวบรวมผลผลิต โดยไถแปร 1-2 ครั้ง และไถพรวนอีก 1 ครั้ง เพื่อช่วยในการระบายน้ำและทำแนวกันไฟ ถ้าพื้นที่มีความลาดเอียงควรมีแถวขวางขวางกับทิศทางการลาดเทเพื่อลดและป้องกันการชะล้างหน้าดิน ส่วนพื้นที่ที่ไม่มีปัญหาลาดเท การวางแผนปลูกควรพิจารณาถึงทิศทางการวางแถวขวางไม่ด้านกับทิศทางการไหลของน้ำหรือวางแถวขวางให้อยู่ตามแนวตะวันออก และเพื่อสะดวกต่อการปลูกพืชแซมยาง

ระยะปลูกยางในพื้นที่แห้งแล้งควรใช้ระยะ 6x3 เมตร หรือ 88 ต้นต่อไร่ กรณีไม่ปลูกพืชแซม (หรือปลูกพืชคลุมอย่างเดียว) และระยะปลูก 7x25 เมตร หรือ 91 ต้นต่อไร่ ในกรณีที่ต้องปลูกพืชแซม แล้วปักไม้หลักหรือไม้ชะมบตามระยะปลูกขุดหลุมขนาดกว้าง x ยาว x ลึก 50 x 50 x 50 เซนติเมตร ด้านใดด้านหนึ่งของไม้ชะมบ การขุดหลุมอาจใช้แรงคนหรือใช้สว่านดีรลแทรกเตอร์ซึ่งสามารถทำงานได้อย่างรวดเร็ว

2) ขั้นตอนการปลูก

นำปุ๋ยฟอสเฟต (0-3-0) คลุกดินบนไว้บริเวณปากหลุม เพื่อเตรียมปลูกในอัตรา 170 กรัมต่อหลุม แล้วนำยางชำถุงขนาด 1-2 นิ้ว ลงวางในหลุมปลูก โดยก่อนนำวางควรตัดก้นถุงประมาณ 1 นิ้วทิ้ง เพื่อตัดปลายรากที่คดงอและม้วนเป็นวงอยู่บริเวณก้นถุงทิ้งทำให้รากงอกใหม่แทงหยั่งลึกลงในดินได้รวดเร็ว ในขั้นตอนนี้อย่าเพิ่งกรีดบริเวณข้างถุงเพื่อป้องกันดินในถุงแยกออก ควรกรีดถุงพลาสติกบริเวณด้านข้างเมื่อนำยางลงไปวางในหลุมปลูกเรียบร้อยแล้ว การวางยางในหลุมปลูกต้องวางโดยให้ก้นถุงแนบชิดกับดินเดิมก้นหลุม จัดต้นยางให้ตรงกับแนวต้นอื่น ๆ ในแถว เมื่อจัดวางต้นยางเรียบร้อยแล้วให้ใช้มีดเล็กๆ กรีดด้านข้างถุงพลาสติก จากก้นถุงถึงปากถุงให้

ขาดจากกัน แต่ยังไม่ให้ดึงถุงพลาสติกออก เพื่อป้องกันดินแตก กลบดินบนที่คลุมปุ๋ยหินฟอสเฟตไว้ แล้วลงในหลุมประมาณครึ่งหนึ่งของถุง แต่อย่าเพิ่งกดแน่น ต่อจากนั้นดึงถุงพลาสติกที่กรีดไว้แล้ว ออก โดยการดึงขึ้นตรงๆ อย่างระมัดระวัง หลังจากดึงถุงพลาสติกออกแล้ว จึงใช้เท้าเหยียบกดดินที่ ถมข้างถุงไว้แล้วให้แน่น โดยระวังอย่าให้ดินที่ข้างแยก ต่อจากนั้นจึงเติมดินให้เต็มหลุม (ดินที่ใช้ เติมนี้ถ้าเป็นปุ๋ยหมักจะช่วยให้ดินมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยใช้อัตรา 3-5 กก.ต่อหลุม) แล้วเหยียบดิน ให้แน่นอีกครั้งหนึ่ง หลังจากกลบหลุมปลูกยางเรียบร้อยแล้ว ให้ใช้เศษวัชพืชหรือวัสดุเหลือใช้คลุม ดินบริเวณโคนต้น การคลุมโคนจะต้องระวังอย่าให้คลุมชิดต้นยาง ควรเว้นเป็นรัศมีประมาณ 5 -10 ซม. รอบต้นยางเพื่อป้องกันการลวกจากละอองน้ำค้างซึ่งถูกแดดเผาจนร้อนจัด จะทำให้ต้นยางเป็น แผลไหม้ได้ ใช้ไม้ชะมบปักใกล้กับต้นยาง แต่อย่าให้ถูกดินข้างแล้วใช้เชือกผูกไม้ชะมบให้แน่น แล้วคล้องต้นยางหลวม ๆ ตรงกึ่งกลางของฉัตรที่ 1 หรือสูงขึ้นไปทางส่วนยอดเล็กน้อย เพื่อป้องกัน ลมพัดต้นยางหัก

3) วัสดุปลูก

วัสดุปลูกหรือขนาดต้นพันธุ์สำหรับปลูกควรเป็นยางชำถุงขนาด 1 ฉัตร และ 2 ฉัตร ส่วนยาง 3 ฉัตรขึ้นไป ควรใช้ในการปลูกซ่อมเท่านั้น ฉัตรใบยอดควรแก่เต็มที่เพื่อป้องกันการช็อคจากแสงแดดและยอดอ่อนเสียหายจากการปลูกและขนส่ง กรณีที่ต้องการขนส่งยางชำถุง จากแหล่งอื่นมาปลูกต้องระมัดระวังไม่ให้ต้นยางกระทบกระเทือน ก่อนปลูกควรพักยางถุงไว้อย่างน้อย 1-2 สัปดาห์ โดยเก็บไว้ในที่ร่มเงาและรดน้ำทุกวัน เมื่อต้นยางแข็งแรง จึงนำไปปลูก

4) ปุ๋ยและการใส่ปุ๋ยยางพารา

สูตรปุ๋ยยางพาราที่กรมวิชาการเกษตรแนะนำให้ใช้อยู่ในปัจจุบันมี 6 สูตร แต่ละ สูตรจะเหมาะสมกับเนื้อดินและอายุของต้นยางแตกต่างกัน (ตาราง 2.1)

ตารางที่ 2.1 สูตรปุ๋ยที่แนะนำให้ใช้สำหรับยางพารา

หมายเลขสูตรปุ๋ย	สูตรปุ๋ย	ชนิดของดิน	อายุยาง
สูตร 1	ปุ๋ยผสม 8-14-3 ปุ๋ยเม็ด 11-6-4 หรือ 18-10-6	ดินร่วน	น้อยกว่า 42 เดือน
สูตร 2	ปุ๋ยผสม 13-19-4 ปุ๋ยเม็ด 18-4-9	ดินร่วน	46-76 เดือน
สูตร 3	ปุ๋ยผสม 8-13-7 ปุ๋ยเม็ด 10-5-9 หรือ 16-8-14	ดินทราย	น้อยกว่า 42 เดือน
สูตร 4	ปุ๋ยผสม 11-10-7 ปุ๋ยเม็ด 14-4-9	ดินทราย	42-76 เดือน

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

หมายเลขสูตรปุ๋ย	สูตรปุ๋ย	ชนิดของดิน	อายุยาง
สูตร 5	ปุ๋ยผสม 15-0-18	ทุกชนิด	ต้นยางหลังเปิดกรีดเคยปลูกพืชคลุมและใส่ปุ๋ยฟอสเฟตบำรุง
สูตร 6	ปุ๋ยผสม 12-5-14 ปุ๋ยเม็ด 15-7-18	ทุกชนิด	ต้นยางหลังเปิดกรีด ไม่เคยปลูกพืชคลุม

5) การกรีดยาง

การกรีดยางเป็นการนำผลผลิตในรูปของน้ำยางจากบริเวณเปลือกของต้นยางเพื่อแปรรูป วิธีการที่ถูกต้องสามารถเพิ่มผลผลิตให้ได้มากยิ่งขึ้นอย่างยั่งยืน จึงควรพิจารณาปัจจัยต่างๆที่สำคัญ คือ พันธุ์ยาง อายุต้นยาง ฤดูกาล การเปิดกรีด ระบบกรีด วิธีการใช้สารเคมีเร่งน้ำยาง และความชำนาญของคนกรีด การเลือกใช้ปัจจัยที่เหมาะสมและสอดคล้องกันสามารถเพิ่มผลผลิตยางให้สูงขึ้น ถนอมต้นยางให้กรีดได้ระยะยาวนาน และเป็นอันตรายต่อต้นยางน้อยที่สุด (ข้อมูลวิชาการยางพารา, 2547) ดังนั้นเพื่อให้ให้น้ำยางมากที่สุด ต้นยางเสียหายน้อยที่สุด ยืดอายุการกรีดให้นานที่สุดและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด มีหลักการกรีด และระบบกรีด ดังนี้

การเปิดกรีด ควรเปิดกรีดเมื่อจำนวนต้นยางที่มีขนาดเส้นรอบต้นไม่ต่ำกว่า 50 เซนติเมตร ที่ความสูง 150 เซนติเมตรจากพื้นดินไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนต้นยางทั้งหมด ใช้ระบบกรีดครั้งละต้น วันเว้นวัน เปิดกรีดครั้งละต้นที่ระดับความสูง 150 เซนติเมตร จากพื้นดิน รอยกรีดทำมุม 30 องศา กับแนวระบบ และเอียงจากซ้ายบนลงมาขวาต่ำ ดิครางรองรับน้ำยาง ห่างจากรอยกรีดด้านหน้าลงมาประมาณ 30 เซนติเมตร ถ้าไม่กรีดยางควรคว่ำถ้วยไว้เพื่อไม่ให้สิ่งสกปรกตกลงไปในถ้วยรับน้ำยาง กรีดให้ลึกใกล้เนื้อไม้มากที่สุด แต่ต้องไม่ถึงเนื้อไม้ ควรกรีดตอนเช้าในช่วงเวลา 06.00-08.00 นาฬิกา เพราะทำงานได้สะดวก ไม่เสียค่าใช้จ่ายในการซื้ออุปกรณ์ให้แสงสว่าง ไม่เสี่ยงอันตราย ไม่ทำลายสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม ควรกรีดไม่เกิน 500 ต้นต่อคนต่อวัน หมั่นลับมีดกรีดยางให้คมอยู่เสมอ และหยุดกรีดในช่วงยางผลัดใบจนถึงใบที่ผลิใหม่เป็นใบแก่ (เกษตรวิธีที่เหมาะสมสำหรับยางพารา, 2543)

6) การแปรรูปยาง

กรมวิชาการเกษตร (2543) กล่าวว่าน้ำยางที่ได้สามารถนำไปขายในรูปของน้ำยางสด หรือนำไปแปรรูปเป็นยางแผ่นดิบ การแปรรูป ควรทำในโรงเรือน วิธีการผลิต และลักษณะของยางแผ่นคุณภาพดีมีดังนี้

1) วิธีการผลิตยางแผ่นดิบ เพื่อให้ได้ยางแผ่นดิบที่มีคุณภาพดีและได้ราคาตรงตามมาตรฐานจำเป็นต้องทำความสะอาดเครื่องมือทำยางแผ่นทุกชนิด ทั้งก่อนและหลังการใช้

งานแล้ว เครื่องมือทำยางแผ่นควรทำให้เปียกน้ำก่อนนำไปใช้ทุกครั้ง เพื่อความสะดวกในการทำ ความสะอาดหลังใช้เสร็จ เครื่องมือที่สำคัญในการทำยางแผ่น ได้แก่ เครื่องกรองลวดเบอร์ 40 และ 60 ตะกวด ถึงสำหรับใส่น้ำและน้ำยาง โตะขนาดยาง เครื่องรีดชนิดสั้นและชนิดดอก โรงเรือนหรือเพิง อย่างง่ายๆ กระจับปิ้งน้ำหรือน้ำยาง ใบบายสำหรับกวนน้ำยาง และภาชนะผสมกรด

ขั้นตอนวิธีการผลิตยางแผ่นมีดังต่อไปนี้

- การเก็บรวบรวมน้ำยาง ควรเช็ดน้ำยางให้สะอาดก่อนรองรับน้ำยาง ทำความสะอาดถังเก็บน้ำยางก่อนใช้ทุกครั้ง อย่าใส่ขี้ยางหรือใบบายลงไปถังเก็บน้ำยางจะทำให้ยาง สกปรกและยางจับตัวกันเป็นก้อนเร็วทำให้กรองน้ำยางได้ยาก ถังเก็บน้ำยางควรมีฝาปิดเพื่อป้องกัน มิให้น้ำยางกระเจาในระหว่างนำไปยังโรงทำแผ่น

- การกรองน้ำยาง กรองน้ำยางด้วยเครื่องกรองลวด เบอร์ 40 และ 60 โดยวางเครื่อง กรองซ้อนกัน 2 ชั้น เบอร์ 40 ไว้ข้างบน และเบอร์ 60 ไว้ข้างล่าง

- การตวงน้ำยางใส่ตะกวด ให้ตวงน้ำยางที่กรองแล้วใส่ตะกวดที่สะอาด ตะกวดละ 3 ลิตร

- การผสมน้ำกับน้ำยาง เติมน้ำสะอาดลงในตะกวดที่ใส่น้ำยางไว้แล้วตะกวดละ 2 ลิตร จะได้อัตราส่วนผสมระหว่างน้ำกับน้ำยางในอัตรา 3 ส่วนต่อ 1 ส่วน ซึ่งอัตราส่วนนี้สามารถ เปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์

- การเลือกใช้น้ำกรดและการผสมน้ำกรด เพื่อให้ยางแข็งตัวและได้ยางแผ่น คุณภาพดีควรเลือกใช้กรดฟอร์มิคชนิดเข้มข้น 90% โดยผสมกรดฟอร์มิคอัตราส่วน 2 ซ้อนแกง ผสมกับน้ำสะอาด 3 กระจับปิ้งแล้วกวนให้เข้ากัน โดยใช้กรดเทลงในน้ำ และภาชนะที่ใช้ควรใช้ ภาชนะที่เป็นกระเบื้องเคลือบหรือแกลลอนที่เป็นพลาสติกในการผสม

- ใช้ใบบายกวนน้ำยางในตะกวดสัก 1-2 เที้ยว แล้วตวงน้ำกรดที่ผสมแล้ว 1 กระจับปิ้ง นมเทลงน้ำยางในตะกวดที่ผสมน้ำแล้วใช้ใบบายกวนน้ำยางให้เข้ากัน

- ขณะกวนน้ำยางจะมีฟองอากาศเกิดขึ้นให้ใช้พายกวาดฟองอากาศออกจากตะกวด ให้หมด เก็บรวบรวมใส่ภาชนะไว้ขายเป็นเศษยาง

- ปิดตะกวดเพื่อป้องกันมิให้ฝุ่นละอองหรือสิ่งสกปรกตกลงในน้ำยางที่กำลังจับตัว ทิ้งไว้ประมาณ 30-45 นาที

- เมื่อยางจับตัวแล้ว กอนนำไปนวดรินน้ำสะอาดหล่อไว้ทุกตะกวด เพื่อสะดวกใน การเทยางออกจากตะกวด

- เทแท่งยางออกจากตะกบบนโต๊ะขนาดขางที่ปูด้วยอลูมิเนียม หรือแผ่นสังกะสีใช้ท่อเหล็กขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 3 นิ้ว ยาวประมาณ 80 เซนติเมตร และหนาประมาณ 1 เซนติเมตร

- นำยางที่นวดแล้วเข้าเครื่องรีดเส้น 3-4 ครั้ง ให้นำหนาประมาณ 3-4 มิลลิเมตร

- นำยางแผ่นที่ผ่านการรีดเส้นแล้วเข้าเครื่องรีดดอก 1 ครั้ง ให้เหลือความหนาไม่เกิน 2 มิลลิเมตร

- นำแผ่นยางที่รีดดอกแล้วมาล้างน้ำสะอาดเพื่อล้างกรดและสิ่งสกปรกที่ติดอยู่ตามผิวของแผ่นยางออกให้หมด แล้วนำแผ่นยางมาผึ่งให้แห้งไว้ในที่ร่มประมาณ 6 ชั่วโมง ห้ามนำไปผึ่งแดดเพราะจะทำให้ยางเสื่อมคุณภาพ

- เก็บรวบรวมยางโดยพาดไว้บนราวในโรงเรือน เพื่อผึ่งให้แห้ง ใช้เวลาประมาณ 15 วัน รอจำหน่าย

2) ลักษณะยางแผ่นคุณภาพดี

- แผ่นยางมีความสะอาดและปราศจากฟองอากาศตลอดแผ่น

- มีความชื้นในแผ่นยางไม่เกิน 1.5%

- มีความยืดหยุ่นดี และมีลายดอกเด่นชัดตลอดแผ่น

- แผ่นยางบาง มีความหนาของแผ่นไม่เกิน 3 มิลลิเมตร

- เนื้อยางแห้งใส มีสีสวยสม่ำเสมอตลอดแผ่น ลักษณะสีเหลืองทองหรือเหลืองอ่อน ไม่มีสีคล้ำหรือรอยดำ

- น้ำหนักเฉลี่ยต่อแผ่น 800-1,200 กรัม

- แผ่นยางเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาดกว้าง 38-46 เซนติเมตร ความยาว 80-90 เซนติเมตร

5. แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพ

5.1 ความหมายเกี่ยวกับประสิทธิภาพ

โดยทั่วไปปัญหาทางเศรษฐกิจการเกษตรของเกษตรกรมักจะเป็นปัญหาด้านการผลิตที่ยังขาดประสิทธิภาพ ทำให้รายได้ของเกษตรกรอยู่ในระดับต่ำ และการผลิตทางการเกษตรยังขึ้นอยู่กับดินฟ้าอากาศ จึงมีผลผลิตไม่แน่นอน ประสิทธิภาพในการผลิตของเกษตรกรไทยยังอยู่ในระดับต่ำอยู่มากเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ผลิตในประเทศอื่นๆ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2541) ได้ให้ความหมายของประสิทธิภาพ (Efficiency) ว่าหมายถึงอัตราส่วนระหว่างผลผลิต (Output) หรือทรัพยากร (Resources) ที่ใช้เพื่อให้

ได้ผลผลิตมากขึ้น ประสิทธิภาพอาจคิดเทียบผลผลิตกับทรัพยากรที่ใช้ไปทั้งหมดหรือทรัพยากรที่ใช้ไปบางส่วนก็ได้ การวัดประสิทธิภาพอาจเขียนเป็นสูตรได้ดังนี้

$$\text{ประสิทธิภาพ} = \frac{\text{ผลผลิต}}{\text{ปัจจัยการผลิต}} \times 100$$

วิฑูรย์ ปัญญากุล (2544) กล่าวว่าประสิทธิภาพการผลิต คือ จำนวนผลผลิตต่อหน่วยพื้นที่หรือต่อหน่วยแรงงาน หรือเงินทุน เวลา หรือปัจจัยการผลิตอื่นๆ คนภายนอกทั่วไปมักจะวัดประสิทธิภาพการผลิตของฟาร์มจากปริมาณการผลิตโดยรวม หรือปริมาณผลผลิตของพืชสัตว์ รายได้ หรือกำไร โดยมีความคาดหวังว่าจะต้องเพิ่มผลผลิตต่อหน่วยพื้นที่ให้สูงที่สุด การวัดประสิทธิภาพการผลิตเกษตรกรจะมีวิธีเฉพาะตัว ประสิทธิภาพการผลิตซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยการผลิตหลายประการ ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งในการกำหนดประสิทธิภาพการผลิต ได้แก่ การถือครองปัจจัยในการทำการผลิต โดยเฉพาะที่ดินและแหล่งที่ตั้งตลอดจนคุณภาพของดินที่ใช้ในการผลิตและปริมาณน้ำฝน ส่วน ประภัสร์ ศิริสัมพันธ์นา (2544) กล่าวว่า ประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง ค่าเปรียบเทียบระหว่างค่าใช้จ่ายกับผลผลิตที่กำหนดระดับหนึ่ง เรียกว่า ประสิทธิภาพภายใต้ผลผลิตเท่ากัน กล่าวคือ ถ้าพิจารณาภายใต้ผลผลิตเท่ากัน กิจกรรมใดเสียค่าใช้จ่ายต่ำก็จะเป็นกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพสูงสุด แต่ถ้าเปรียบเทียบกับผลผลิตกับตัวเปรียบเทียบอื่น เช่น ค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนการผลิต เรียกว่า ประสิทธิภาพภายใต้ปัจจัยการผลิตเท่ากัน ถ้ากิจกรรมใดมีผลผลิตมากก็จะเป็นกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพสูง ตรงข้ามกิจกรรมใดมีผลผลิตน้อย ก็ถือว่ากิจกรรมนั้นมีประสิทธิภาพการผลิตต่ำกว่า ซึ่งสอดคล้องกับกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน (2544) ให้ความหมายของประสิทธิภาพการผลิตหรือประสิทธิภาพแรงงาน ว่าเป็นการเปรียบเทียบระหว่างจำนวนสินค้าหรือบริการที่ผลิตได้ (output) กับจำนวนของทรัพยากรหรือปัจจัยที่ใช้ในการผลิตสินค้าหรือบริการนั้นออกมา (input) ความสัมพันธ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงการเพิ่มหรือลดลงของประสิทธิภาพในการผลิต ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มลดของประสิทธิภาพการผลิตแบ่งเป็น 3 ปัจจัยคือ 1) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี 2) ปัจจัยด้านระบบการบริหาร และ 3) ปัจจัยด้านแรงงาน สำนักงานส่งเสริมเกษตรภาคใต้ (2530) กล่าวถึงการใช้แรงงานให้มีประสิทธิภาพไว้ดังต่อไปนี้

- 1) การใช้แรงงานที่เหมาะสมกับชนิดของงาน
- 2) การใช้แรงงานหรือจัดระบบการกระจายของแรงงานให้เหมาะสม
- 3) การใช้แรงงานให้เหมาะสมกับวิทยาการแผนใหม่และพื้นบ้าน
- 4) การใช้แรงงานแบ่งตามเพศ อายุ กับขั้นตอนของแรงงานหรือชนิดของงาน
- 5) การใช้แรงงานผสมผสานหรือทดแทนแรงงานคน สัตว์ และเครื่องจักรกล

การเกษตรอย่างไรจึงก่อให้เกิดประสิทธิภาพลดต้นทุนการผลิตและประหยัดเวลา

5.2 การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการดำเนินงานของฟาร์ม

Parinya Cherdchom และคณะ (2002) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพฟาร์ม โดยได้กล่าวถึงการวัดประสิทธิภาพไว้ว่า การวัดประสิทธิภาพฟาร์มเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการธุรกิจและกระบวนการผลิตสำหรับฟาร์มขนาดเล็กซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทได้แก่ การวัดประสิทธิภาพทางกายภาพ และการวัดประสิทธิภาพทางการเงิน ซึ่งสอดคล้องกับ Johl and Kapur (1992) ว่าการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการดำเนินงานของฟาร์ม เพื่อนำผลการวิเคราะห์มาเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยของฟาร์มที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน หรือเพื่อเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานของฟาร์มในปีที่ผ่านมา ซึ่งในการวัดประสิทธิภาพของฟาร์มจะพิจารณาประสิทธิภาพของปัจจัยทางกายภาพ และปัจจัยทางการเงิน

1) ปัจจัยทางกายภาพของฟาร์ม (physical Factors) การวัดประสิทธิภาพทางกายภาพเป็นการวัดประสิทธิภาพของพื้นที่และผลผลิต เช่น ขนาดของพื้นที่ถือครองเพื่อการทำ การเกษตรจำนวนผลผลิตของฟาร์ม เป็นต้น

2) ปัจจัยทางการเงินของฟาร์ม (Financial Factors) การวัดประสิทธิภาพทางการเงินประกอบด้วย การพิจารณารายได้ทั้งหมด ต้นทุนผันแปรทั้งหมดและต้นทุนคงที่ทั้งหมด และการวัดอัตราส่วนของฟาร์ม เช่น อัตราส่วนต้นทุนผันแปรต่อรายได้ทั้งหมด ซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ (1) การวัดประสิทธิภาพโดยรวมด้านการเงิน ได้แก่ ค่าใช้จ่ายทั้งหมด (ต้นทุนผันแปรที่เป็นเงินสด) รายได้ทั้งหมด ต้นทุนผันแปรทั้งหมด และต้นทุนคงที่ทั้งหมด และ (2) การวัดอัตราส่วนของฟาร์ม ได้แก่ มูลค่าผลผลิตต่อมูลค่าปัจจัยการผลิต อัตราการใช้ปุ๋ยต่อพื้นที่ อัตราส่วนต่อต้นทุนฟาร์มและอัตราส่วนต่อรายได้

$$\begin{aligned}
 \text{มูลค่าผลผลิตต่อมูลค่าปัจจัยการผลิต} &= \frac{\text{รายได้ทั้งหมด}}{\text{ต้นทุนทั้งหมด}} \\
 \text{อัตราการใช้ปุ๋ยต่อพื้นที่} &= \frac{\text{การใช้ปุ๋ย (กิโลกรัม)}}{\text{พื้นที่ (ไร่)}} \\
 \text{ต้นทุนผันแปรต่อมูลค่าผลผลิต} &= \frac{\text{ต้นทุนผันแปรทั้งหมด}}{\text{รายได้ทั้งหมด}} \\
 \text{ต้นทุนคงที่ต่อมูลค่าผลผลิต} &= \frac{\text{ต้นทุนคงที่ทั้งหมด}}{\text{รายได้ทั้งหมด}} \\
 \text{ต้นทุนทั้งหมดต่อมูลค่าผลผลิต} &= \frac{\text{ต้นทุนทั้งหมด}}{\text{รายได้ทั้งหมด}}
 \end{aligned}$$

ต้นทุนทั้งหมดต่อพื้นที่ฟาร์ม	=	$\frac{\text{ต้นทุนทั้งหมด}}{\text{พื้นที่ทั้งหมด}}$
รายได้สุทธิต่อพื้นที่ฟาร์ม	=	$\frac{\text{รายได้สุทธิ}}{\text{พื้นที่ทั้งหมด}}$
รายได้สุทธิต่อแรงงานฟาร์ม	=	$\frac{\text{รายได้สุทธิ}}{\text{จำนวนแรงงาน}}$

นอกจากนี้ Johl and Kapur (1992) ได้วางกรอบการวัดประสิทธิภาพฟาร์มไว้ 2 ประการ เช่นกัน คือ การวัดประสิทธิภาพทางกายภาพ และการวัดประสิทธิภาพทางการเงิน

1) การวัดประสิทธิภาพทางกายภาพ ได้แก่

- การวัดประสิทธิภาพการใช้ที่ดิน ได้แก่ผลผลิต/พื้นที่ ประสิทธิภาพการผลิต ตัวชี้วัดผลผลิต และความหนาแน่นของการผลิต

- การวัดประสิทธิภาพแรงงาน ได้แก่ พื้นที่ปลูกพืช/แรงงาน และแรงงานการผลิต

- การวัดประสิทธิภาพการใช้เทคโนโลยี

2) การวัดประสิทธิภาพทางการเงิน ระดับการวัด ได้แก่

- จำนวนผลผลิต/จำนวนปัจจัยการผลิต

- ต้นทุนปุ๋ย/พื้นที่ปลูกพืช

- ต้นทุนกำลังแรงงาน/พื้นที่

- กำลังการลงทุน/พื้นที่

- อัตราส่วนต้นทุน ได้แก่ อัตราส่วนต้นทุนการปฏิบัติงานอัตราส่วนต้นทุนคงที่ อัตราส่วนต้นทุนทั้งหมด(ต้นทุนผันแปร+ต้นทุนคงที่) และต้นทุนต่อพื้นที่

- อัตราส่วนทุน ได้แก่ ทุน/กำไร และทุน/แรงงาน

- อัตราส่วนรายได้ ได้แก่ กำไร รายได้สุทธิ/พื้นที่

- ความสามารถในการชำระหนี้ ได้แก่ อัตราส่วนทุนสุทธิ อัตราส่วนการทำงาน อัตราส่วนการเป็นที่ยอมรับ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกการวัดประสิทธิภาพเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการวัดประสิทธิภาพแรงงาน ซึ่งมีดังนี้

1) การวัดประสิทธิภาพทางกายภาพ เพื่อวัดความสามารถของแรงงาน ได้แก่

- พื้นที่ปลูกพืชต่อแรงงาน

- ประสิทธิภาพหน่วยแรงงานการผลิตต่อความสามารถแรงงาน

2) การวัดประสิทธิภาพทางการเงิน เพื่อวัดความสามารถของการลงทุน ได้แก่

- อัตราส่วนต้นทุน : ต้นทุนผันแปร ต้นทุนคงที่ และต้นทุนทั้งหมด (ต้นทุนผันแปร + ต้นทุนคงที่)

- อัตราส่วนรายได้ : รายได้สุทธิต่อแรงงาน กำไรสุทธิต่อแรงงาน

6. ความหมายเกี่ยวกับแรงจูงใจ

6.1 ความหมายเกี่ยวกับแรงจูงใจ

คำรังศักดิ์ ชัยสนธิ (2538) ให้ความหมายของแรงจูงใจว่า แรงจูงใจ หมายถึง ความมุ่งมั่น ในการทำงานเพื่อให้งานดำเนินไปสู่เป้าหมาย โดยมีสถานะแวดล้อมเป็นตัวกำหนด ส่วน ยุพินพรรณ ศิริวิชนนกุล (2540) ได้ให้ความหมายว่าแรงจูงใจ หมายถึง ความพยายามที่จะชักจูงใจให้ผู้อื่นแสดงออกหรือปฏิบัติตามสิ่งจูงใจ สิ่งจูงใจอาจมีทั้งภายในและภายนอกตัวบุคคลนั้น ๆ ด้าน จิราพร ตั้งกิจประภาพร (2532) กล่าวว่าแรงจูงใจเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการผลักดันให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ โดยแรงจูงใจแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ 1) แรงจูงใจปฐมภูมิ (Primary Motives) เป็นแรงจูงใจที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มิได้เกิดจากการเรียนรู้ แต่เกิดมาได้ด้วย วุฒิภาวะหรือสภาพร่างกาย 2) แรงจูงใจทุติยภูมิ (Secondary Motives) เป็นแรงจูงใจที่เกิดจากการเรียนรู้ ส่วนสงวน สุทธิเลิศอรุณ (2529) กล่าวว่ามาสโลว์ได้กำหนดหลักการของทฤษฎีแรงจูงใจว่า บุคคลพยายามสนองความต้องการของตนเพื่อความอยู่รอดและความสำเร็จของชีวิต โดยมาสโลว์ ได้แบ่งความต้องการของบุคคลออกเป็น 5 ระดับ คือ 1) ความต้องการทางสรีระ 2) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยของชีวิต 3) ความต้องการด้านสังคม 4) ความต้องการที่จะมีเกียรติยศ ชื่อเสียง และ 5) ความต้องการความสำเร็จแห่งตน

6.2 องค์ประกอบของแรงจูงใจ

ถวิล ธาราโกชน (2536) กล่าวว่าถ้าแรงจูงใจมากความสำเร็จก็มาก ถ้าแรงจูงใจน้อยความสำเร็จก็น้อย แต่ถึงอย่างไรความสำเร็จก็อาจผันแปรไปได้เนื่องจากมีองค์ประกอบอื่นๆที่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจ องค์ประกอบเหล่านี้มี 2 ประการ คือ

1) องค์ประกอบภายนอก ได้แก่ สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเรา ซึ่งจะเป็นตัวแปรทำให้แรงจูงใจเกิดการเปลี่ยนแปลง

2) องค์ประกอบภายใน ได้แก่ สิ่งที่เกิดขึ้นภายในร่างกายของบุคคลซึ่งเป็นนามธรรมไม่สามารถจะมองเห็นได้ ได้แก่ ความต้องการ ทักษะคติ ค่านิยม ความวิตกกังวล และความตั้งใจ

7. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีในระบบสวนยางพาราขนาดเล็กยังไม่พบว่ามีผู้ใดทำการศึกษา ผลงานที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่เป็นผลงานวิจัยทางการใช้แรงงานในด้านการเกษตรและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้แรงงานสตรีทั่ว ๆ ไปซึ่งมีผู้ทำการศึกษาไว้ดังนี้

เบญจพรธม เอกะสิงห์ (2540) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทและศักยภาพของเกษตรกรชายและหญิงในการเลี้ยงโคนมในภาคเหนือต่อประสิทธิภาพการผลิตและคุณภาพชีวิตของครัวเรือน เกษตรกร จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรหญิงมีบทบาทในการเลี้ยงโคนมในภาคเหนืออย่างสำคัญเกือบทุกกิจกรรม บทบาทของหญิงจะมากขึ้นเมื่อมีขนาดฟาร์มที่ใหญ่ขึ้น แต่ข้อจำกัดของการมีส่วนร่วมของแรงงานหญิง คือ การมีภาระงานบ้าน ในส่วนของการศึกษาประสิทธิภาพและผลต่อคุณภาพชีวิต พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่สามารถมีกำไรและอยู่ได้ แต่มีเกษตรกรอีกจำนวนหนึ่งโดยเฉพาะเกษตรกรที่เลี้ยงโคใหม่ ๆ ยังไม่สามารถมีประสิทธิภาพได้ ซึ่งปัจจัยที่ทำให้เกษตรกรมีประสิทธิภพนั้นขึ้นอยู่กับขนาดฟาร์มที่เหมาะสม อัตราการให้น้ำนมของแม่โค ประสิทธิภาพเลี้ยง พื้นที่แปลงหญ้า การบริหารต้นทุนอาหารชั้น ต้นทุนคอกที่ และแรงงาน นอกจากนี้ในกลุ่มที่มีประสิทธิภพนั้นมีหนี้ และการทำงานนอกฟาร์มไม่สูงนัก ในด้านคุณภาพชีวิตของเกษตรกรนั้นพบว่า ส่วนใหญ่มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นเมื่อเทียบกับในอดีต มีการบริโภคนมในเด็กและผู้ใหญ่มากขึ้น มีเวลาพักผ่อนมากขึ้น และมีทัศนคติที่ดีต่อการเลี้ยงโคนม

สุมิตรา สิลปะอนันต์ (2540) ได้ศึกษาการคาดประมาณขนาดกำลังแรงงานในสาขาเกษตรของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2540-2549 พบว่าปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงกำลังแรงงานในสาขาเกษตร ได้แก่ ระดับรายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากร ระดับการลงทุนในภาคอุตสาหกรรม ขนาดของการถือครองที่ดินทำการเกษตรต่อครัวเรือน และการลงทุนทางการศึกษาของประชากร ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนกำลังแรงงานในสาขาเกษตร

ภูวนาด ทองพันธ์ (2540) ได้ทำการศึกษาเรื่องการเลี้ยงโคนมในภาคใต้โดยเน้นการวิเคราะห์บทบาทชายหญิง จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เป็นแรงงานหลักในการเลี้ยงโคนมส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 70 สำหรับบทบาทชายหญิงในฟาร์มโคนม เกษตรกรชายหญิงจะมีส่วนช่วยเหลือกันในทุกๆกิจกรรมของฟาร์ม แต่เกษตรกรชายจะมีบทบาททางการใช้แรงงานและอำนาจในการตัดสินใจในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานอาชีพมากกว่า ส่วนกิจกรรมงานบ้านยังคงเป็นบทบาทหลักของผู้หญิงอยู่เช่นเดิม ผู้หญิงมีอำนาจในการควบคุมและตัดสินใจในค่าใช้จ่ายต่างๆของ

ครัวเรือน ขณะที่ผู้ชายจะเป็นผู้ตัดสินใจเกี่ยวกับการทำงานนอกบ้านของสมาชิกในครอบครัว ค่าใช้จ่ายในกิจกรรมทางสังคมและค่าเลี้ยงชีพ

จรรยา เศรษฐบุตร และอุมาภรณ์ ภัทรวานิชย์ (2541) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องความรับผิดชอบต่อครอบครัว และการทำงานที่มีผลต่อสุขภาพ และความมั่นคงในชีวิตสมรสของผู้บริหารหญิง พบว่า ด้านความรับผิดชอบต่อครอบครัว ผู้บริหารหญิงอยู่ในครอบครัวขนาดกลาง ส่วนใหญ่ต้องทำงานบ้านเอง เกือบทุกคนต้องกลับไปทำงานบ้านในตอนเย็นหลังเลิกงาน สามีก็เต็มใจช่วยงานบ้าน เช่น ซักรีด ส่งลูกไปโรงเรียน แต่งานที่ถูกรับผิดชอบของผู้หญิงจะช่วยน้อยกว่า เช่น การทำกับข้าว สะอาด ซัก-รีดเสื้อผ้า และทำความสะอาดบ้าน ด้านการทำงานที่มีผลต่อสุขภาพเล็กน้อย

ประยูร สืบสาย (2541) ได้ทำการศึกษาบทบาทของแรงงานต่อการเติบโตของเศรษฐกิจสาขาต่าง ๆ ในประเทศไทย 8 สาขา ได้แก่ สาขาเกษตรกรรม การป่าไม้ การล่าสัตว์ การประมง สาขาการขุดแร่โลหะและอโลหะ สาขาอุตสาหกรรมการผลิต สาขาการก่อสร้างซ่อม รื้อถอน ทำลาย สาขาสาธารณสุขปศุสัตว์ สาขาพาณิชยกรรม สาขาการขนส่ง คลังสินค้า คมนาคม และสาขาบริการ โดยศึกษาจากปัจจัยด้านจำนวนแรงงาน การศึกษา เพศ อายุ ทน และเนื้อที่เพาะปลูก พบว่าปัจจัยด้านการศึกษาและด้านอายุมีผลให้มูลค่าเพิ่มของผลผลิตในสาขาเกษตรกรรม การป่าไม้ การล่าสัตว์ และการประมงเพิ่มขึ้น แต่ต้องใช้ปัจจัยอื่น ๆ เช่น ทนและเนื้อที่เพาะปลูกควบคู่กันไป

เสริมศักดิ์ รักบำรุง (2544) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือในระบบการผลิตยางพารา อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางด้านสังคม เศรษฐกิจ จิตวิทยา กายภาพ และปัจจัยแวดล้อมของเกษตรกรล้วนมีความเกี่ยวข้องกับการจ้างแรงงานจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยสาเหตุที่มีการจ้างแรงงานในระบบการผลิตยางพารา เพราะว่า 1) เกษตรกรมีพื้นที่เกินกำลังแรงงานของครัวเรือนที่จะทำตัวเองทั้งหมด 2) สมาชิกในครัวเรือนไม่มีฝีมือในการผลิต เนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่ที่ได้รับการศึกษาในระดับสูงมักจะไม่ได้รับการฝึกฝนให้ทำงานเหล่านี้ 3) การขาดแคลนแรงงานท้องถิ่นและแรงงานในท้องถิ่นมีประสิทธิภาพการทำงานต่ำกว่าแรงงานจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งปัญหาในการจ้างแรงงานจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่พบ เช่น ปัญหาความไม่ซื่อตรงของแรงงาน ปัญหาฝีมือและความชำนาญของแรงงาน และปัญหาการขาดความรับผิดชอบต่อ

โอภา สมิตมัจโร (2545) ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตของแรงงานหญิงในโรงงานอุตสาหกรรมอาหารทะเล จังหวัดปัตตานี เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของแรงงานหญิงในโรงงานอุตสาหกรรมอาหารทะเล จังหวัดปัตตานี ตามองค์ประกอบคุณภาพชีวิต 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพร่างกาย ด้านสุขภาพจิต และด้านชีวิตความเป็นอยู่ จากการศึกษาพบว่า แรงงานหญิงในโรงงาน

อุตสาหกรรมอาหารทะเล จังหวัดปัตตานี มีคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับต่ำ มีคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพร่างกาย และด้านชีวิตความเป็นอยู่ค่อนข้างดี ส่วนคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพจิตอยู่ในระดับปกติ

สุภา แก้วบริสุทธิ์ (2547) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสุขภาพชีวิตเกษตรกรชาวสวนยางพารา จังหวัดสงขลา จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม และการทำงานมีผลต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางพารา ซึ่งปัจจัยด้านประชากร ได้แก่ ศาสนา เพศ และสถานภาพสมรส ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ และปัจจัยด้านการทำงาน ได้แก่ จำนวนชั่วโมงทำงานต่อวัน โดยเกษตรกรที่นับถือศาสนาพุทธรับรู้ถึงคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าเกษตรกรที่นับถือศาสนาอื่น ๆ เช่น ศาสนาอิสลาม และศาสนาคริสต์ เกษตรกรที่มีรายได้สูงรับรู้ถึงคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าเกษตรกรที่มีรายได้ต่ำ ส่วนเกษตรกรชาวสวนยางพาราที่มีจำนวนชั่วโมงการทำงานต่อวันน้อยกว่ารับรู้ถึงคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าเกษตรกรชาวสวนยางพาราที่มีชั่วโมงการทำงานมากกว่า และเกษตรกรที่มีคู่สมรสรับรู้ถึงคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าเกษตรกรชาวสวนยางพาราที่เป็นโสด หม้าย แยกกันอยู่ หรือหย่าร้าง

บริษัท แอ็ดวันซ โกลบอล จำกัด (2547) ได้ทำการศึกษาเรื่องการคุ้มครองแรงงานในภาคเกษตรสาขาเพาะปลูก พบว่า แรงงานสาขาเพาะปลูกส่วนใหญ่เป็นแรงงานรับจ้างไม่ได้ทำสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษร มีการจ่ายค่าจ้างทุกวัน ในขณะที่ทำงานมีแรงงานส่วนหนึ่งเป็นแรงงานประจำที่ทำงานตลอดปีในฟาร์มเพาะปลูก ในช่วงที่มีความต้องการแรงงานสูง ได้แก่ ช่วงเดือนมกราคม และพฤษภาคม แรงงานทั้งหมดไม่ต้องเสียค่านายหน้าในการจ้างงาน ส่วนใหญ่ทำงานวันละ 8 ชั่วโมงพักกลางวัน 1 ชั่วโมง ทำงานโดยไม่มีวันหยุดแน่นอน แรงงานรับจ้างสาขาเพาะปลูกประมาณครึ่งหนึ่งทำงานที่ใช้กำลังไม่มาก คริวเรือนเกษตรกรและผู้ประกอบกิจการและแรงงานรับจ้างเกือบทั้งหมดไม่เคยมีข้อขัดแย้งด้านแรงงานในสาขาเพาะปลูก สำหรับผู้ที่ประสบปัญหาเนื่องมาจากสาเหตุของค่าจ้างไม่เป็นธรรม การเลือกปฏิบัติต่อนายจ้าง การใช้แรงงานไม่เป็นธรรม การขาดสวัสดิการที่ควรมี ส่วนความต้องการแรงงานรับจ้างภาคเกษตรยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง

เยาวนิจ กิตติธรรกุล และคณะ (2548) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผู้หญิงมุสลิมกับปัจจัยที่เอื้อต่อบทบาทการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาโครงการปฏิบัติการชุมชนและเมืองน่าอยู่ปัตตานี จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาการเป็นผู้นำชุมชนของผู้หญิงมุสลิม ได้แก่ โอกาสที่เพิ่มขึ้นทั้งในด้านอาชีพ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนา และการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อสารมวลชน รวมทั้งการทำหน้าที่ในครอบครัวให้สมบูรณ์ควบคู่ไปกับงานพัฒนา และการสร้างการยอมรับสมาชิกในชุมชน การส่งเสริมบทบาทของผู้หญิงมุสลิม

ในการพัฒนาจึงควรเชื่อมโยงกับวิถีปฏิบัติและหลักการมุสลิม ซึ่งเน้นบทบาทของผู้หญิงในการเป็นภรรยาและมารดาเป็นสำคัญ

มณฑล จันทรมาศ (2549) ได้ทำการศึกษาผู้หญิงในกลุ่มพัฒนาชุมชนกับการจัดการสิ่งแวดล้อม: กรณีศึกษาชุมชนตะโหมด ตำบลตะโหมด อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง เพื่อศึกษากระบวนการมีส่วนร่วม และปัจจัยเงื่อนไขที่เอื้อและ/หรือเป็นอุปสรรคในกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้หญิงกลุ่มพัฒนาชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน ผลการศึกษาพบว่าผู้หญิงกลุ่มพัฒนาชุมชนตะโหมดมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม 2 รูปแบบ คือ 1) การจัดการสิ่งแวดล้อมทางกายภาพซึ่งเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรื่องดิน น้ำ และป่าไม้ และ 2) การจัดการสิ่งแวดล้อมทางสังคม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณีวัฒนธรรมของชุมชน ส่วนด้านปัจจัยเงื่อนไขที่เอื้อและ/หรือเป็นอุปสรรคในกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้หญิง คือ 1) เงื่อนไขของผู้หญิง ทั้งช่วงวัยและสถานภาพ วิทยาลัย ร่างกายแข็งแรงมีสถานภาพทั้งโสดหรือหย่าร้าง และไม่มีภาระในการดูแลครอบครัว เป็นเงื่อนไขที่เอื้อในการจัดการสิ่งแวดล้อม แต่เงื่อนไขนี้เป็นอุปสรรคของผู้หญิงวัยอาวุโส 2) การตั้งสมประสงค์การทำงานในชุมชนของผู้หญิง ผู้หญิงสองวัยใช้ทักษะและบทบาทที่แตกต่างกัน 3) ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การเลือกสถานที่ทำการวิจัย

สถานที่ทำการศึกษานี้ครั้งนี้อยู่ในพื้นที่ 3 ประเทศ ได้แก่ จังหวัดเมดาน (ประเทศอินโดนีเซีย) รัฐเคดาห์ (ประเทศมาเลเซีย) และอำเภอนาหม่อมจังหวัดสงขลา (ประเทศไทย) โดยพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่มีการทำสวนยางพารามาก

วิธีการวิจัย

ในการดำเนินการศึกษานี้มีกระบวนการดังนี้

1. ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้ง เชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

1.1 กลุ่มตัวอย่างสำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ ครูเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราที่มีแรงงานสตรีที่ปฏิบัติงานในสวนยางพาราในพื้นที่ รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย รัฐเมดาน ประเทศอินโดนีเซีย อำเภอนาหม่อม จังหวัดสงขลา ประเทศไทย โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราที่มีแรงงานสตรีที่ทำงานในสวนยางพาราในประเทศมาเลเซียจำนวน 40 ครัวเรือน ประเทศอินโดนีเซีย 38 ครัวเรือน และประเทศไทย 50 ครัวเรือน ต่อพื้นที่ รวม 3 พื้นที่ 128 ครัวเรือน

1.2 กลุ่มตัวอย่างสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ ครูเรือนของเกษตรกรที่มีแรงงานสตรีปฏิบัติงานอยู่ในสวนยางพาราในทั้งสามประเทศ ซึ่งใช้วิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purpose Sampling) ประเทศละ 5 ครัวเรือน โดยมีเกณฑ์ในการเลือกคือ เป็นแรงงานสตรีปฏิบัติงานในสวนยางพาราที่มีประสบการณ์ทำงานในสวนยางพารามากกว่า 5 ปีและยังคงทำงานในสวนยางพาราในปัจจุบัน โดยไม่ซ้ำกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณรวม 15 ครัวเรือน

2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลสำรวจพื้นที่ทำการเกษตรในระบบการทำสวนและศึกษาสภาพโดยทั่วไปในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีในระบบการทำสวนยางพารา โดยวิธีการศึกษาจากอินเทอร์เน็ต เอกสาร และการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานสภาพโดยทั่วไปของพื้นที่ เพื่อ

ต้องการให้ทราบว่าพื้นที่ที่ศึกษามีการใช้แรงงานสตรีในการปฏิบัติงานอย่างไร นอกจากนี้ยังศึกษา ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีในพื้นที่ที่พบส่วนใหญ่ หลังจากนั้นทำการเก็บ ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แรงงานสตรีตามแบบสัมภาษณ์

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการ วิจัย โดยกำหนดให้มีทั้งคำถามแบบปลายปิด (Close-ended Question) มีการกำหนดตัวเลือกให้ เลือกตอบ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เลือกตอบได้อย่างอิสระ ซึ่งแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ชุด ดังนี้

- ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้างเพื่อใช้เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับระบบการ ทำสวนยางพารา รวมทั้งข้อมูลทางเศรษฐศาสตร์และทางสังคมของแรงงานสตรีในสามประเทศ ประกอบด้วย(ภาคผนวก กข และค)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปทางสังคมของแรงงานสตรีในการจัดการสวนยางพารา

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทางเศรษฐกิจของแรงงานสตรีในการจัดการสวนยางพารา

ส่วนที่ 3 การผลิตและการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี ความคิดเห็นการประกอบ อาชีพการทำสวนยาง ปัจจัยที่มีผลกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี ส่วนคำถาม ปลายเปิดเป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยปัจจัยที่มีผลกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของแรงงาน สตรีในเชิงคุณภาพ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางในการทำงานในสวนยางพาราทั้งสาม ประเทศ

- ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์ไม่มีโครงสร้าง สัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิง คุณภาพซึ่งได้ใช้สำหรับประเทศไทย มาเลเซีย และอินโดนีเซีย (แปลเป็นภาษาท้องถิ่น สำหรับ อินโดนีเซีย) โดยผู้วิจัยทำการแปลเอกสารเครื่องมือที่ใช้ในประเทศอินโดนีเซียและมาเลเซียผู้วิจัย ได้แปลเป็นภาษาท้องถิ่น

4. การทดสอบแบบสัมภาษณ์

การทดสอบความถูกต้องเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อถือได้(Reliability)ในเครื่องมือ ทั้ง 2 ชุด โดยในข้อคำถามชุดที่ 1 และ 2 ที่คำถามปลายเปิดและคำถามที่ไม่ใช่ คำถามลักษณะอัตรา ภาคชั้น มาตรวจสอบความถูกต้องทางโครงสร้าง ทางเนื้อหา และทางความสอดคล้อง โดยให้ผู้มี

ความรู้ช่วยตรวจสอบจำนวน 2 คน เมื่อได้ข้อเสนอแนะแล้วผู้วิจัยได้นำมาแก้ไขและการหาความเชื่อมั่นของเรื่องมือ (Reliability) สำหรับข้อคำถามที่เป็นอัตรภาคชั้นได้แก่ ข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นการประกอบอาชีพการทำสวนยาง ข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นปัจจัยที่มีผลกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี โดยนำแบบสัมภาษณ์ไปทดสอบ (Pre-Test) กับครัวเรือนเกษตรกรที่ไม่ได้รับคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จำนวน 25 ราย แล้วหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronback's Alpha Coefficient) (ชูชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2536) โดยในงานวิจัยได้กำหนดค่าแอลฟาไม่น้อยกว่า 0.7 จึงถือว่าเครื่องมือได้รับการรับรองและสามารถนำไปใช้ในการศึกษาได้ ซึ่งผลการวิเคราะห์ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคสำหรับข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นการประกอบอาชีพการทำสวนยาง 0.8692 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคความคิดเห็นปัจจัยที่มีผลกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี 0.9223 ข้อคำถามนี้สามารถใช้ได้ในการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เมื่อทำการรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว มีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

5.1 ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

5.2 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ด้วย คอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์มีดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation หรือ S.D)

5.3 การวิเคราะห์ประสิทธิภาพทางเศรษฐศาสตร์ ได้แก่

1) การวัดประสิทธิภาพทางกายภาพ เพื่อวัดความสามารถของแรงงาน ได้แก่ พื้นที่ปลูกพืชต่อแรงงาน และประสิทธิภาพหน่วยแรงงานการผลิตต่อความสามารถแรงงาน

2) การวัดประสิทธิภาพทางการเงิน เพื่อวัดความสามารถของการลงทุน ได้แก่ อัตราส่วนต้นทุน : ต้นทุนผันแปร ต้นทุนคงที่ และต้นทุนทั้งหมด (ต้นทุนผันแปร+ต้นทุนคงที่) และ อัตราส่วนรายได้ : รายได้สุทธิต่อแรงงาน กำไรสุทธิต่อแรงงาน

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณ จะทำควบคู่ไปกับการนำเสนอข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการรวบรวม เรียบเรียง และสังเคราะห์ประเด็นเปรียบเทียบระหว่างในสามประเทศ เช่น การ

ปฏิบัติงานในสวนยางพารา เวลาในการปฏิบัติงาน ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน และแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี เป็นต้น

6. ขอบเขตการวิจัย

6.1 สถานที่ทำการวิจัย

สถานที่ทำการศึกษายู่ในพื้นที่ 3 ประเทศ ได้แก่ จังหวัดเมดาน (ประเทศอินโดนีเซีย) ตำบลรันตูปันจัง รัฐกลันตัน (ประเทศมาเลเซีย) และอำเภอนาหม่อมจังหวัดสงขลา ประเทศไทยโดยพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่มีการทำสวนยางพารามาก

บทที่ 4

ผลการวิจัยและการวิจารณ์

สำหรับผลการวิจัยในการรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ได้รายงานผลการศึกษาดังนี้ ได้แก่ (1) ศึกษาเปรียบเทียบสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีในระบบการทำสวนยางพาราในประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย (2) วิเคราะห์เปรียบเทียบประสิทธิภาพด้านเศรษฐศาสตร์ของแรงงานสตรีในระบบการทำสวนยางพาราในปัจจุบันระหว่างแรงงานสตรีในประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย (3) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีในระบบการทำสวนยางพาราในประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย และ (4) เสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีในระบบการทำสวนยางพาราในประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย ซึ่งจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในเชิงปริมาณสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลจากประเทศไทยได้ 50 ครัวเรือน ประเทศมาเลเซีย 40 ครัวเรือน และประเทศอินโดนีเซีย 38 ครัวเรือนรวมกลุ่มตัวอย่าง 128 ครัวเรือนและเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพได้จำนวนรวมทั้งสิ้น 18 ครัวเรือน (ประเทศไทย 10 ครัวเรือน ประเทศมาเลเซีย 5 ครัวเรือน และประเทศอินโดนีเซีย 3 ครัวเรือน) ด้วยเหตุผลที่มีข้อจำกัดทั้งงบประมาณ การติดต่อประสานงานและการเมืองทำให้เก็บรวบรวมข้อมูลมีข้อจำกัด ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้

1. ผลศึกษาเปรียบเทียบสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีในระบบการทำ สวนยางพาราในประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย

1.1 ศึกษาเปรียบเทียบสภาพทางสังคมของแรงงานสตรีในระบบการทำ สวนยางพาราในประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย

จากการศึกษาโดยใช้แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพทางสังคมของแรงงานสตรีในระบบการทำ สวนยางพาราในประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และประเทศไทย มีประเด็นที่ศึกษาได้แก่ สภาพทั่วไปทางสังคมของแรงงานสตรีในระบบการทำสวนยางพารา และการรับรู้ข่าวสารด้านการทำสวนยางพาราของแรงงานสตรี ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาแรงงานสตรีในอนาคต เป็นตัวชี้วัดถึงการพัฒนาแรงงานทั้ง สามประเทศ

1.1.1 สภาพทั่วไปทางสังคมของแรงงานสตรีในระบบการทำสวนยางพาราในสามประเทศ

ตารางที่ 4.1 สภาพทางสังคมของแรงงานสตรีในระบบการทำสวนยางพาราเปรียบเทียบระหว่างประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซียและ ประเทศไทยในพื้นที่ศึกษา

ลักษณะข้อมูล	n=128		
	อินโดนีเซีย n=38	มาเลเซีย n=40	ไทย n=50
1. อายุ			
21-30 ปี	30.9	10.5	5.9
31-40 ปี	39.1	33.8	21.1
41-50 ปี	18.1	46.2	38.8
51 ปีขึ้นไป	11.9	9.5	34.2
\bar{X}	36.5	41.2	46.8
2. สถานภาพสมรส			
โสด	10.5	3.5	6.6
สมรส	80.1	90.8	88.3
เป็นหม้าย/หย่าร้าง	19.9	9.2	6.6
3. สถานภาพในครัวเรือน			
3.1 ไม่มีสถานภาพเป็นแม่	10.2	12.5	22.4
มีสถานภาพเป็นแม่	89.8	87.5	77.6
3.2 ไม่มีสถานภาพเป็นเมีย	14.6	13.5	28.9
มีสถานภาพเป็นเมีย	85.4	86.5	71.1
3.3 ไม่มีสถานภาพเป็นลูกสาว	91.8	84.5	89.5
มีสถานภาพเป็นลูกสาว	8.2	15.5	10.5
3.4 ไม่มีสถานภาพเป็นลูกสะใภ้	97.6	92.5	96.7
มีสถานภาพเป็นลูกสะใภ้	2.4	7.5	3.3
3.5 ไม่มีสถานภาพเป็นแม่สามี	92.2	90.5	90.1
มีสถานภาพเป็นแม่สามี	7.8	9.5	9.9
3.6 ไม่มีสถานภาพเป็นแม่ภรรยา	94.6	97.2	95.4
มีสถานภาพเป็นแม่ภรรยา	5.4	2.8	4.6

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ลักษณะข้อมูล	อินโดนีเซีย	มาเลเซีย	ไทย
	n=38	n=40	n=50
3.7 ไม่มีสถานภาพเป็นเป็นยาย	96.1	92.6	94.7
มีสถานภาพเป็นเป็นยาย	3.9	7.4	5.3
3.8 ไม่มีสถานภาพเป็นเป็นย่า	91.6	90.5	89.5
มีสถานภาพเป็นเป็นย่า	8.4	9.5	10.5
4. ระดับการศึกษา			
ไม่ได้รับการศึกษา	12.1	2.8	9.9
ประถมศึกษา	30.2	22.5	63.2
มัธยมศึกษา	39.8	30.7	10.5
อาชีวศึกษา (ปวช.-ปวส.)	12.9	34	9.7
ปริญญาตรีขึ้นไป	5.0	10.0	6.7
5. สุขภาพของแรงงานสตรี			
ไม่มีปัญหาสุขภาพ	56.4	91.2	86.2
มีปัญหาสุขภาพ	43.6	8.8	13.8
6. อาชีพเสริม			
ไม่มีอาชีพเสริม	80.2	69.5	77.6
มีอาชีพเสริม	19.8	30.5	22.4
7. การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรในชุมชน			
เป็นสมาชิก	87	98.2	100
ไม่เป็นสมาชิก	13.0	1.8	0.0

จากตารางที่ 4.1 จากการศึกษาเปรียบเทียบอายุของแรงงานสตรีระหว่างประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซียและ ไทยในพื้นที่ศึกษา พบว่าแรงงานสตรีของประเทศไทยมีค่าเฉลี่ยอายุสูงสุด คือ 46.8 ปี รองลงมาคือประเทศมาเลเซียและประเทศอินโดนีเซีย มีค่าเฉลี่ย 41.2 ปี และ 36.5 ปี ตามลำดับซึ่ง จากผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าแรงงานสตรีที่ปฏิบัติงานในสามประเทศมีอายุค่อนข้างมาก นอกจากนี้ ยังพบว่าแรงงานสตรีในวัยดังกล่าวต้องรับภาระการดูแลครอบครัวด้วย

สภาพสมรสพบว่าแรงงานสตรีระหว่างประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซียและ ประเทศไทยในพื้นที่ศึกษา พบว่ามีแรงงานสตรีที่มีสถานะภาพสมรสแล้วเป็นส่วนใหญ่ โดยประเทศมาเลเซียมีแรงงานสตรีที่สมรสแล้วมากที่สุด รองลงมาคือประเทศไทย และอินโดนีเซีย คิดเป็นร้อยละ 80.1, 90.8 และ 88.3 ตามลำดับ

สถานภาพทางครัวเรือน พบว่าแรงงานสตรีระหว่างประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซียและ ประเทศไทยในพื้นที่ศึกษา พบว่ามีสถานภาพเป็นแม่เป็นส่วนใหญ่โดยประเทศมาเลเซียมีแรงงานสตรีที่มีสถานภาพเป็นแม่มากที่สุด รองลงมาคือประเทศอินโดนีเซียและ ประเทศไทย คิดเป็นร้อยละ 89.8 87.5 และ 77.6 ตามลำดับ

จากการศึกษาสถานภาพเป็นภรรยา พบว่าแรงงานสตรีมีสถานภาพเป็นภรรยาเป็นส่วนใหญ่ โดยประเทศมาเลเซียมีแรงงานสตรีที่มีสถานภาพเป็นภรรยาสูงสุด รองลงมาคือประเทศอินโดนีเซีย และประเทศไทย คิดเป็นร้อยละ 86.5 85.4 และ 71.1 ตามลำดับ

สถานภาพเป็นลูกสาวของครัวเรือน พบว่าส่วนใหญ่แรงงานสตรีไม่มีสถานภาพเป็นลูกสาว เป็นโดยประเทศอินโดนีเซียมีแรงงานสตรีที่ไม่มีสถานภาพเป็นลูกสาว สูงสุด รองลงมาคือประเทศไทย และประเทศมาเลเซีย คิดเป็นร้อยละ 91.8 89.5 และ 84.5 ตามลำดับ

สถานภาพเป็นลูกสะใภ้ พบว่าส่วนใหญ่แรงงานสตรีไม่มีสถานภาพเป็นลูกสะใภ้ โดยประเทศอินโดนีเซียมีแรงงานสตรีที่ไม่มีสถานภาพเป็นลูกสะใภ้ สูงสุด รองลงมาคือประเทศไทย และประเทศมาเลเซีย คิดเป็นร้อยละ 97.6 96.7 และ 92.5 ตามลำดับ

สถานภาพเป็นแม่สามี พบว่าส่วนใหญ่แรงงานสตรีไม่มีสถานภาพเป็นแม่สามีโดยประเทศอินโดนีเซียมีแรงงานสตรีที่ไม่มีสถานภาพเป็นแม่สามี สูงสุด รองลงมาคือประเทศมาเลเซีย และประเทศไทย คิดเป็นร้อยละ 92.2 90.5 และ 90.1 ตามลำดับ

สถานภาพเป็นแม่ภรรยา พบว่าแรงงานสตรีไม่มีสถานภาพเป็นแม่ภรรยา เป็นอันดับสูงสุด โดยประเทศมาเลเซียมีแรงงานสตรีที่ไม่มีสถานภาพเป็นแม่ภรรยา สูงสุด รองลงมาคือประเทศไทย และประเทศอินโดนีเซีย คิดเป็นร้อยละ 97.2 95.4 และ 94.6 ตามลำดับ

สถานภาพเป็นแม่ภรรยา พบว่าส่วนใหญ่แรงงานสตรีไม่มีสถานภาพเป็นแม่ภรรยาโดยประเทศมาเลเซียมีแรงงานสตรีที่ไม่มีสถานภาพเป็นแม่ภรรยา สูงสุด รองลงมาคือประเทศไทย และประเทศอินโดนีเซีย คิดเป็นร้อยละ 97.2 95.4 และ 94.6 ตามลำดับ

สถานภาพเป็นย่าพบว่าส่วนใหญ่แรงงานสตรีไม่มีสถานภาพเป็นย่าโดยประเทศอินโดนีเซียมีแรงงานสตรีที่ไม่มีสถานภาพเป็นย่าสูงสุด รองลงมาคือประเทศมาเลเซีย และประเทศไทย คิดเป็นร้อยละ 91.6 90.5 และ 89.5 ตามลำดับ

สถานภาพเป็นนาย พบว่าส่วนใหญ่แรงงานสตรีไม่มีสถานภาพเป็นนายโดยประเทศอินโดนีเซียมีแรงงานสตรีที่ไม่มีสถานภาพเป็นนายสูงสุด รองลงมาคือประเทศไทย และประเทศมาเลเซีย คิดเป็นร้อยละ 96.1 94.7 และ 92.6 ตามลำดับ

ซึ่งจากผลการศึกษาดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าแรงงานสตรีทั้งสามประเทศมีสถานภาพทางครัวเรือนคล้ายคลึงกันกล่าวคือแรงงานสตรีในสามประเทศมีบทบาททั้งในการปฏิบัติงานนอกบ้านและบทบาทการดูแลครอบครัวทำให้คุณภาพและประสิทธิภาพการทำงานจะน้อยกว่าแรงงานชาย

ระดับการศึกษาของแรงงานสตรีระหว่างประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซียและ ประเทศไทยในพื้นที่ศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่แรงงานสตรีในประเทศอินโดนีเซีย มีระดับการศึกษาโดยส่วนใหญ่อยู่ในชั้นมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 39.8 ประเทศมาเลเซีย มีระดับการศึกษาโดยส่วนใหญ่ในชั้นอาชีวศึกษา คิดเป็นร้อยละ 34.0 และประเทศไทย มีระดับการศึกษาโดยส่วนใหญ่ในชั้นประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 63.2

จากผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าโดยส่วนใหญ่แรงงานสตรียังมีการศึกษาค่อนข้างต่ำมีผลต่อการรับนวัตกรรมใหม่และการปรับใช้เทคโนโลยีใหม่และมีผลต่อการปรับตัวในการดำรงชีวิตและเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานในสวนยางพาราด้วย

ด้านสุขภาพของแรงงานสตรี พบว่าโดยส่วนใหญ่ทั้งสามประเทศไม่มีปัญหาด้านสุขภาพ โดยประเทศมาเลเซียมีแรงงานสตรีที่ไม่มีปัญหาด้านสุขภาพ สูงสุด รองลงมาคือประเทศไทย และประเทศอินโดนีเซีย คิดเป็นร้อยละ 91.2 86.2 และ 56.4 ตามลำดับ

ด้านการประกอบอาชีพเสริมของแรงงานสตรี พบว่าโดยส่วนใหญ่ทั้งสามประเทศไม่มีอาชีพเสริม โดยประเทศอินโดนีเซียมีแรงงานสตรีที่ไม่มีอาชีพเสริมสูงสุด รองลงมาคือประเทศไทย และประเทศมาเลเซีย คิดเป็นร้อยละ 80.2 77.6 และ 69.5 ตามลำดับ ซึ่งจากการสัมภาษณ์เชิงคุณภาพในประเด็นนี้พบว่าด้วยบทบาท และภาระทางครอบครัวของสตรีมีมากในทั้งสามประเทศจึงไม่มีเวลาประกอบอาชีพเสริมแต่อย่างไรก็ตามสำหรับประเทศไทยอาชีพเสริมของสตรีพบผ่านกระบวนการกลุ่มเช่นกลุ่มแม่บ้านและกิจกรรมอาชีพเสริมอื่นๆที่รัฐสนับสนุน ซึ่งในประเทศอินโดนีเซียสตรีมีโอกาสน้อยกว่าประเทศไทย

ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรในชุมชนของแรงงานสตรี พบว่าส่วนใหญ่ทั้งสามประเทศมีแรงงานสตรีเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรในชุมชน โดยประเทศไทยมีแรงงานสตรีเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรในชุมชนของแรงงานสตรี สูงสุด รองลงมาคือประเทศมาเลเซีย และ ประเทศอินโดนีเซีย คิดเป็นร้อยละ 100 98.2 และ 87.0 ตามลำดับ

1.1.2 การรับรู้ข่าวสารด้านการทำสวนยางพาราของแรงงานสตรี

การรับรู้ข่าวสารของแรงงานสตรีที่ทำการศึกษามาจากแหล่งข่าวสารต่างๆ ได้แก่ โทรทัศน์

วิทย์ สิ่งพิมพ์ เจ้าหน้าที่รัฐ และอื่นๆ

ตารางที่ 4.2 การได้รับข่าวสารด้านการทำสวนยางพาราของแรงงานสตรีในสามประเทศ

ลักษณะข้อมูล	อินโดนีเซีย	มาเลเซีย	ไทย
	n=38	n=40	n=50
1. การได้รับข่าวสาร			
ได้รับข่าวสาร 1 ทาง	52.2	21.5	42.1
ได้รับข่าวสาร 2 ทาง	30.4	40.6	54.6
ได้รับข่าวสารมากกว่า 3 ทาง	17.4	32.9	3.3
2. โทรทัศน์			
ไม่ได้รับข่าวสาร	2.8	1.2	7.9
ได้รับข่าวสาร	97.2	98.8	92.1
3. วิทย์			
ไม่ได้รับข่าวสาร	24.4	20.5	51.3
ได้รับข่าวสาร	75.6	79.5	48.7
4. สิ่งพิมพ์			
ไม่ได้รับข่าวสาร	97.2	90.5	95.4
ได้รับข่าวสาร	2.8	9.5	4.6
5. เจ้าหน้าที่รัฐ			
ไม่ได้รับข่าวสาร	87.6	46.5	72.1
ได้รับข่าวสาร	12.4	53.5	27.9
6. อื่นๆ ได้แก่ เพื่อนบ้าน ญาติพี่น้อง กลุ่มขายน้ำยาง และพ่อค้า			
ไม่ได้รับข่าวสาร	12.8	20.5	37.9
ได้รับข่าวสาร	87.2	79.5	62.1

จากตารางที่ 4.2 การได้รับข่าวสารด้านการทำสวนยางพาราของแรงงานสตรีระหว่างประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และ ไทยในพื้นที่ศึกษา พบว่า แรงงานสตรีประเทศอินโดนีเซีย ได้รับ

ข่าวสาร 1 ทางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.2 และประเทศมาเลเซียและประเทศไทย ได้รับข่าวสาร 2 ทางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.6 และ 54.6 ตามลำดับ

โดยแหล่งของข่าวสาร ของแรงงานสตรีประเทศอินโดนีเซียได้รับจาก โทรทัศน์ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 97.2 รองลงมาคือ จากแหล่งอื่นๆ และจากวิทยุ คิดเป็นร้อยละ 87.2 75.6 ตามลำดับ ส่วนแหล่งข่าวสารที่แรงงานสตรีประเทศอินโดนีเซียไม่ได้รับมากที่สุด คือ สิ่งพิมพ์และเจ้าหน้าที่รัฐ คิดเป็นร้อยละ 97.2 และ 87.6 ตามลำดับ

แหล่งของข่าวสาร ของแรงงานสตรีประเทศมาเลเซียได้รับจาก โทรทัศน์ มากที่สุดคิดเป็น ร้อยละ 98.8 รองลงมาคือ วิทยุ จากแหล่งอื่นๆ และจากเจ้าหน้าที่ คิดเป็นร้อยละ 79.5 79.5 และ 53.5 ตามลำดับ ส่วนแหล่งข่าวสารที่แรงงานสตรีประเทศมาเลเซียไม่ได้รับมากที่สุด คือ สิ่งพิมพ์ คิดเป็น ร้อยละ 90.5

แหล่งของข่าวสาร ของแรงงานสตรีประเทศไทยได้รับจาก โทรทัศน์ มากที่สุดคิดเป็น 92.1 รองลงมาคือ จากแหล่งอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 62.1 ส่วนแหล่งข่าวสารที่แรงงานสตรีประเทศไทย ไม่ได้รับมากที่สุด คือ สิ่งพิมพ์ เจ้าหน้าที่รัฐ และวิทยุ คิดเป็นร้อยละ 95.4 72.1 และ 51.3 ตามลำดับ

จากผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีบทบาทสำคัญต่อการกระจายข่าวสาร และความรู้ทางวิชาการให้แรงงานสตรี จากการศึกษาในเชิงคุณภาพพบว่าโทรทัศน์ และวิทยุเป็นสื่อที่ แรงงานสตรีเข้าถึงได้มากที่สุด และความรู้ทางการเกษตรได้รับจากสื่อโทรทัศน์และวิทยุมากกว่า สื่ออื่นในขณะที่สื่อสิ่งพิมพ์และสื่อบุคคลเช่นเจ้าหน้าที่ทั้ง สามประเทศไปในทิศทางเดียวกันคือ ได้รับข่าวสารน้อย

1.2 สภาพทางเศรษฐกิจของแรงงานสตรีในระบบการทำ สวนยางพาราในประเทศ อินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย

1.2.1 การถือครองที่ดิน

ตารางที่ 4.3 การถือครองที่ดินของครัวเรือนแรงงานสตรีในสามประเทศ

ลักษณะข้อมูล	อินโดนีเซีย	มาเลเซีย	ไทย
	n=38	n=40	n=50
1. พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)			
< 10	62.1	30.2	53.9
11-20	28.4	20.5	25.7
21-30	6.5	20.3	12.5
31-40	2.4	21.0	6.6
>40	0.6	30.0	1.3
2. พื้นที่ทำการเกษตร (ไร่)			
< 10	55.8	30.4	53.0
11-20	30.6	16.5	25.7
21-30	9.2	20.4	12.5
31-40	3.9	17.2	6.6
>40	0.5	15.5	1.3

จากตารางที่ 4.3 ศึกษาเปรียบเทียบสภาพทางเศรษฐกิจของแรงงานสตรีในระบบการทำสวนยางพาราในประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย ในเรื่องการถือครองที่ดินของแรงงานสตรีพบว่า โดยแรงงานสตรีประเทศอินโดนีเซีย ถือครองพื้นที่ทั้งหมดน้อยกว่า 10 ไร่ มากที่สุด คิดเป็น 62.1 รองลงมาคือประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย คิดเป็น 53.9 และ 30.2 ตามลำดับ และแรงงานสตรีประเทศอินโดนีเซีย ถือครองพื้นที่ทำการเกษตรน้อยกว่า 10 ไร่ มากที่สุด คิดเป็น 55.8 รองลงมาคือประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย คิดเป็น 53 และ 30.4 ตามลำดับ

จากผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าทั้งไทยและอินโดนีเซียขนาดพื้นที่ถือครองสวนยางพาราส่วนใหญ่มีขนาดเล็กกว่าขนาดพื้นที่ถือครองสวนยางพาราในประเทศมาเลเซีย

2.2 รายได้และรายจ่ายทั้งหมดของครัวเรือน

ตารางที่ 4.4 รายได้และรายจ่ายทั้งหมดของครัวเรือนของครัวเรือนตัวอย่างในสามประเทศ

ลักษณะข้อมูล	อินโดนีเซีย	มาเลเซีย	ไทย
--------------	-------------	----------	-----

	n=38	n=40	n=50
1. รายได้สุทธิของครัวเรือน (บาทต่อปี)			
<50,000	20.5	1.5	4.6
50,001-100,000	21.5	6.4	13.2
100,001-150,000	21.0	11.2	18.4
150,001-200,000	15.0	18.4	18.4
>200,000	21.5	62.5	45.5
เฉลี่ย(เทียบเงินบาท)	188,224.35	426,675.25	287,407.40
2. รายได้จากการขายยางพารา (บาทต่อปี)			
<50,000	8.4	2.6	5.9
50,001-100,000	28.3	10.0	14.5
100,001-150,000	32.5	20.5	23.7
150,001-200,000	12.2	29.5	16.4
>200,000	18.6	38.50	39.5
เฉลี่ย	198,115.70	395,545.50	233,248,
3. หนี้สินในครัวเรือน (บาทต่อปี)			
<5,000	78.2	96.5	93.5
5,001-10,000	10.3	1.4	2.6
10,001-15,000	8.1	1.1	1.3
15,001-20,000	3.4	1.0	2.6
เฉลี่ย	2,336.35	1,425.50	1,907.89

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ลักษณะข้อมูล	อินโดนีเซีย	มาเลเซีย	ไทย
	n=38	n=40	n=50
4. รายจ่ายเกี่ยวกับภาษีสังคม (บาทต่อปี) เช่น งานบวช			

งานแต่งงาน และงานศพ			
<5,000			
5,001-10,000	30.5	28.5	8.6
10,001-15,000	35.5	29.6	30.9
15,001-20,000	12.5	26.6	38.8
>20,000	2.0	2.8	5.9
เฉลี่ย	14,523.35	13,235.70	14,454.24

จากตารางที่ 4.4 ศึกษารายได้และรายจ่ายทั้งหมดของครัวเรือน พบว่า รายได้สุทธิเฉลี่ยของครัวเรือน (บาทต่อปี) ของแรงงานสตรีประเทศมาเลเซีย มากที่สุด คิดเป็น 426,675.25 บาทต่อปี รองลงมาคือประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซีย คิดเป็น 287,407.40 และ 188,224.35 บาทต่อปี ตามลำดับ สำหรับ รายได้เฉลี่ยจากการขายยางพารา (บาทต่อปี) ของแรงงานสตรีประเทศมาเลเซีย พบว่า มีรายได้สูงสุด 395,545.50 บาทต่อปี รองลงมาได้แก่ประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซีย 233,248 และ 198,115.70 บาทต่อปี ตามลำดับ ส่วนหนี้สินเฉลี่ยในครัวเรือนของแรงงานสตรีประเทศอินโดนีเซีย มากที่สุด คิดเป็น 2,336.35 บาทต่อปี รองลงมาคือประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย คิดเป็น 1,907.89 และ 1,425.50 บาทต่อปี ตามลำดับ

รายจ่ายเกี่ยวกับภาษีสังคม (บาทต่อปี) พบว่าทั้งสามประเทศมีรายจ่ายเกี่ยวกับภาษีสังคมเหมือนกัน เช่น งานบวช งานแต่งงาน และงานศพ ของแรงงานสตรีประเทศอินโดนีเซียสูงสุด คิดเป็น 14,523.35 บาทต่อปี รองลงมาคือประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย คิดเป็น 14,454.24 และ 13,235.70 บาทต่อปี ตามลำดับ

ซึ่งจากผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่ารายได้จากการทำสวนยางพาราเป็นรายได้ที่มั่นคงและสูงของครัวเรือนแรงงานสตรีในสามประเทศ จากการสัมภาษณ์แรงงานสตรีพบว่ารายได้จากการทำสวนยางพาราเพียงอย่างเดียวที่เกษตรกรมีความเชื่อมั่นและเป็นรายได้ที่ยั่งยืน

1.3 ภาพรวมความคิดเห็นของแรงงานสตรีทั้ง สามประเทศต่อการประกอบอาชีพการทำสวนยางพาราและคุณภาพชีวิต

1.3.1 ความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพสวนยาง

ตารางที่ 4.5 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพสวนยางของเกษตรกร ในประเทศ
อินโดนีเซีย ประเทศไทยและมาเลเซีย

ความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย (n=128)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	เกณฑ์
ทำอาชีพการทำสวนยางพารามีความมั่นคง	4.52	.71	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
อาชีพการทำสวนยางมีรายได้ที่มั่นคงและสม่ำเสมอ	3.87	1.22	เห็นด้วย
อาชีพนี้มีความมั่นคง	3.95	.9594	เห็นด้วย
อาชีพนี้มีรายได้เป็นที่พึงพอใจ	4.22	.8912	เห็นด้วย
ความเจ็บป่วยจากการประกอบอาชีพนี้อยู่บ่อยๆ	2.02	.8912	เห็นด้วยน้อย
อยากให้บุตรหลานสืบต่อไทยอาชีพนี้	3.35	1.4597	ไม่แน่ใจว่าเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย
เรียนรู้วิธีการเทคนิคใหม่ๆ อยู่เสมอ	2.85	1.7179	ไม่แน่ใจว่าเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย
ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมอาชีพ	3.87	1.2442	เห็นด้วย
ความพึงพอใจกับชีวิตการทำงานโดยรวม	4.35	1.8334	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
เฉลี่ย	3.67	1.21	เห็นด้วย

ที่มา: จากการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์ตัวอย่างในสามประเทศ 128 ครั้ง เรือน

เกณฑ์ ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 เกณฑ์ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

1.81-2.40 เกณฑ์ ไม่เห็นด้วย

2.41-3.20 เกณฑ์ ไม่แน่ใจว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย

3.21-4.20 เกณฑ์ เห็นด้วย

4.21-5.00 เกณฑ์ เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากตารางที่ 4.5 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพสวนยางของแรงงานสตรีในประเทศอินโดนีเซีย ประเทศมาเลเซียและไทย โดยใช้เกณฑ์เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย เห็นด้วยน้อย ไม่แน่ใจว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วย พบว่าแรงงานสตรีมีเกณฑ์เห็นด้วยอย่างยิ่ง กับความคิดเห็นที่ว่าทำอาชีพการทำสวนยางพารามีความมั่นคงมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.52 รองลงมาคือ ความพึงพอใจกับชีวิตการทำงานโดยรวม คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.35 มีเกณฑ์เห็นด้วยกับความคิดเห็นที่ว่าอาชีพนี้มีรายได้เป็นที่พึงพอใจมากที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.22 รองลงมาคือ อาชีพนี้มีความมั่นคง และอาชีพการทำสวนยางมีรายได้ที่มั่นคงและสม่ำเสมอ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.95 และ 3.87

ตามลำดับ มีเกณฑ์เห็นด้วยน้อยกว่าความคิดเห็นที่ว่า ความเจ็บป่วยจากการประกอบอาชีพนี้อยู่บ่อยๆ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.02 มีเกณฑ์ไม่แน่ใจว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับความคิดเห็นที่ว่า อยากให้บุตรหลานสืบทอด ในอาชีพนี้ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.35 รองลงมาคือ เรียนรู้วิธีการเทคนิคใหม่ๆ อยู่เสมอ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.85 ซึ่งค่าเฉลี่ยในภาพรวมภาพรวมความคิดเห็นของแรงงานสตรีทั้ง สามประเทศต่อการประกอบอาชีพการทำ สวนยางพาราและคุณภาพชีวิตในสามประเทศ 3.67 อยู่ในเกณฑ์เห็นด้วย

1.3.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพด้านสุขภาพและความเครียดของ แรงงานสตรีในสวนยางพารา

ตารางที่ 4.6 แสดงความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียดของแรงงานสตรีในสวนยางพาราในอินโดนีเซีย ประเทศไทยและมาเลเซีย

อาการ	เคย	ไม่เคย
1. ปัญหาเกี่ยวกับการนอนไม่หลับ	47.40	51.70
2. รู้สึกเจ็บป่วยโดยไม่ทราบสาเหตุ	85.30	23.90
3. อยู่เฉยๆ แล้วรู้สึกใจสั่นหรือหัวใจ ผิดปกติ ธรรมดา	68.80	45.30
4. มักเบื่ออาหารหรือทานข้าวไม่ลง เมื่อ มีปัญหาที่แก้ ไม่ตก	50.00	50.00
5. มีอาการผิดปกติ เกี่ยวกับท้อง เช่น ปวดท้อง ท้องเสียโดยไม่ทราบสาเหตุ หรือไม่ได้เกิดจาก อาหารเป็นพิษ	66.70	42.90
6. มักมีเรื่องกลุ้มใจ	70.00	43.30
7. รู้สึกหงุดหงิด และ โกรธง่าย	52.20	49.10

จากตารางที่ 4.6 แสดงร้อยละภาพรวมของคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียดของแรงงานสตรีในระบบการทำสวนยางในสามประเทศ พบว่า เกษตรกรชาวสวนยางพาราของทั้งสามประเทศ มีอาการรู้สึกเจ็บที่นั่น ปวดที่นี้ โดยไม่ทราบสาเหตุ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 85.30 รองลงมาคือ มักมีเรื่องกลุ้มใจ อยู่เฉยๆ แล้วรู้สึกใจสั่นหรือหัวใจผิดปกติ ธรรมดา มีอาการผิดปกติเกี่ยวกับท้อง เช่น ปวดท้อง ท้องเสียโดยไม่ทราบสาเหตุหรือไม่ได้เกิดจาก อาหารเป็นพิษและรู้สึกหงุดหงิดและโกรธง่าย คิดเป็นร้อยละ 70 68.80 66.70 และ 52.20 ตามลำดับ ไม่มีมีอาการปัญหาเกี่ยวกับการนอนไม่หลับ คิดเป็นร้อยละ 51.70 และ มีอาการมักเบื่ออาหารหรือทานข้าวไม่ลง เมื่อ

มีปัญหาที่แก้ไม่ตก คิดเป็นร้อยละเท่ากันกล่าวโดยสรุปจากผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าปัจจุบันแรงงานสตรีทั้งสามประเทศมีปัญหาสุขภาพและความเครียดที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตและการดำรงชีวิตและทำให้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในกิจกรรมต่างๆในระบบการผลิตยางพาราลดลง

2. การผลิตและการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีในสามประเทศ

สำหรับผลการศึกษาการผลิตและการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีในสามประเทศในการทำสวนยางพาราผู้วิจัย แยกออกเป็นแต่ละกิจกรรม ได้แก่ การขุดหลุมยาง การปลูกลูกยาง การใส่ปุ๋ย การตัดหญ้า การกรีด การเก็บน้ำยาง และขายผลผลิต ซึ่งจากการศึกษาพบว่ามีความแตกต่างกันในแต่ละประเทศดังแสดงในตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 เปรียบเทียบการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีในการจัดการสวนยางในสามประเทศ

กิจกรรม	การปฏิบัติงานของแรงงานสตรี					
	ปฏิบัติ			ไม่ปฏิบัติ		
	อินโดนีเซีย (n=38)	มาเลเซีย (n=40)	ไทย (n=50)	อินโดนีเซีย (n=38)	มาเลเซีย (n=40)	ไทย (n=50)
1. การเตรียมพื้นที่						
1.1 การไถปรับพื้นที่	10.5	3.8	79.6	89.5	96.2	20.4
1.2 การวางแนวหลุม	12.6	4.5	88.8	87.4	95.5	11.2
1.3 การขุดหลุม	1.0	0.5	7.9	99.0	99.5	92.1
2. การปลูกลูกยาง						
2.1 การใส่ปุ๋ยรองก้นหลุม	12.6	7.5	14.3	87.4	92.5	85.7
2.2 การปลูกลูกยาง	35.5	20.4	26.3	66.5	79.6	73.7
2.3 การปลูกลูกข่อม	20.3	15.5	92.1	79.7	84.5	7.9
3. การจัดการสวน						
3.1 การใส่ปุ๋ยบำรุงสวน	67.5	34.4	79.6	32.5	65.6	20.4

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

กิจกรรม	การปฏิบัติงานของแรงงานสตรี					
	ปฏิบัติ			ไม่ปฏิบัติ		
	อินโดนีเซีย (n=38)	มาเลเซีย (n=40)	ไทย (n=50)	อินโดนีเซีย (n=38)	มาเลเซีย (n=40)	ไทย (n=50)
3.2 การป้องกันกำจัด วัชพืช	1.5	2.4	9.2	98.5	97.6	90.8
3.3 การป้องกันโรค และศัตรูพืช	1.0	2.5	7.9	99.0	97.5	92.1
3.4 การตัดแต่งกิ่ง	-	1.0	2.5	100	99.0	97.5
4. การเก็บเกี่ยว						
4.1 การกรีด	87.3	33.5	93.4	12.5	66.5	6.6
4.2 การเก็บน้ำยาง	100.0	100.0	100.0	0.0	0.0	0.0
4.3 การเตรียมน้ำยาง	2.5	51.3	100.0	97.5	48.7	0.0
5. การตลาด						
5.1 ขายกับกลุ่มน้ำยาง	-	-	70.0	100.0	100.0	30.0

ที่มา:จากการสัมภาษณ์จาก 128 คริวเรือน

จากตารางที่ 4.7 การปฏิบัติงานของแรงงานสตรีในการจัดการสวนยาง ของแรงงานสตรีในระบบการทำสวนยางในสามประเทศ พบว่า

2.1 การเตรียมพื้นที่ ได้แก่ การไถปรับพื้นที่ พบว่า แรงงานสตรีประเทศมาเลเซีย และอินโดนีเซีย ไม่ได้ปฏิบัติงานในการไถปรับพื้นที่ คิดเป็นร้อยละ 96.2 และ 89.5 ตามลำดับ ส่วนแรงงานสตรีในประเทศไทย ได้ปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 79.6 การวางแผนหูลุม พบว่า แรงงานสตรีประเทศอินโดนีเซียและมาเลเซีย ไม่ได้ปฏิบัติงานในการวางแผนหูลุม คิดเป็นร้อยละ 95.5 และ 87.4 ตามลำดับ ส่วนแรงงานสตรีในประเทศไทย ได้ปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 88.8 การขุดหูลุม พบว่า แรงงานสตรีทั้งสามประเทศ ไม่ได้ปฏิบัติงานในการขุดหูลุม โดยประเทศมาเลเซีย เป็นอันดับสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 99.5 รองลงมา คือ ประเทศอินโดนีเซีย และไทย คิดเป็นร้อยละ 99.0 และ 92.1 ตามลำดับ กิจกรรมการปลูก ได้แก่ การใส่ปุ๋ยรองกันหูลุม พบว่า แรงงานสตรีทั้งสามประเทศ ไม่ได้ปฏิบัติงานในการใส่ปุ๋ยรองกันหูลุม โดยประเทศมาเลเซีย เป็นอันดับสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 92.5 รองลงมา คือ ประเทศอินโดนีเซีย และไทย คิดเป็นร้อยละ 87.4 และ 85.7 ตามลำดับ การปลูกยาง พบว่า แรงงานสตรีทั้งสามประเทศ ไม่ได้ปฏิบัติงานในการปลูกยาง โดยประเทศมาเลเซีย เป็นอันดับสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 79.6 รองลงมา คือ ประเทศไทย และ อินโดนีเซีย คิดเป็นร้อยละ 73.7 และ 66.5 ตามลำดับ กิจกรรมการปลูกซ่อม พบว่า แรงงานสตรีประเทศมาเลเซียและ อินโดนีเซีย

ไม่ได้ปฏิบัติงานในการปลูกซ่อม คิดเป็นร้อยละ 84.5 และ 79.7 ตามลำดับ ส่วนแรงงานสตรีในประเทศไทย ได้ปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 92.1

2.2 การจัดการสวน ได้แก่ การใส่ปุ๋ยบำรุงสวน พบว่า แรงงานสตรีประเทศไทย และ อินโดนีเซียได้ปฏิบัติงานในการใส่ปุ๋ยบำรุงสวน คิดเป็นร้อยละ 79.6 และ 67.5 ตามลำดับ ส่วนแรงงานสตรีในประเทศมาเลเซียไม่ได้ปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 65.6 การป้องกันกำจัดวัชพืช พบว่า แรงงานสตรีทั้งสามประเทศ ไม่ได้ปฏิบัติงานในการป้องกันกำจัดวัชพืช โดยประเทศอินโดนีเซียเป็นอันดับสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 98.5 รองลงมา คือ มาเลเซีย และ ประเทศไทย คิดเป็นร้อยละ 97.6 และ 90.8 ตามลำดับ การป้องกันโรคพืชและศัตรูพืช พบว่า แรงงานสตรีทั้งสามประเทศ ไม่ได้ปฏิบัติงานในการป้องกันโรคพืชและศัตรูพืช โดยประเทศอินโดนีเซีย เป็นอันดับสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 99.0 รองลงมา คือ มาเลเซีย และ ประเทศไทย คิดเป็นร้อยละ 97.5 และ 92.1 ตามลำดับ การตัดแต่งกิ่ง พบว่า แรงงานสตรีทั้งสามประเทศ ไม่ได้ปฏิบัติงานในการตัดแต่งกิ่ง โดยประเทศอินโดนีเซีย เป็นอันดับสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมา คือ มาเลเซีย และ ประเทศไทย คิดเป็นร้อยละ 99.0 และ 97.5 ตามลำดับ

2.3 การเก็บเกี่ยว ได้แก่ การกรีด พบว่า แรงงานสตรีประเทศไทย และ อินโดนีเซียได้ปฏิบัติงานในการกรีด คิดเป็นร้อยละ 93.4 และ 87.3 ตามลำดับ ส่วนแรงงานสตรีในประเทศมาเลเซียไม่ได้ปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 66.5 การเก็บน้ำยาง พบว่า แรงงานสตรีทั้งสามประเทศ ได้ปฏิบัติงานในการเก็บน้ำยาง คิดเป็นร้อยละ 100 การเตรียมน้ำยาง พบว่า แรงงานสตรีประเทศไทย และ มาเลเซียได้ปฏิบัติงานในการเตรียมน้ำยาง คิดเป็นร้อยละ 100 และ 51.3 ตามลำดับ ส่วนแรงงานสตรีในประเทศอินโดนีเซียไม่ได้ปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 97.5

2.4 การตลาด ได้แก่ การขายกับกลุ่มน้ำยาง พบว่า แรงงานสตรีประเทศอินโดนีเซีย และ มาเลเซีย ไม่ได้ปฏิบัติงานในการขายกับกลุ่มน้ำยาง คิดเป็นร้อยละ 100.0 ส่วนแรงงานสตรีในประเทศไทยได้ปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 70.0 เป็นที่น่าสังเกตว่าแรงงานสตรีในประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซียไม่ค่อยมีบทบาทในการนำผลผลิตไปขาย โดยเป็นบทบาทของแรงงานชายเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากเป็นสวนขนาดใหญ่และอยู่ในรูปบริษัทและกลุ่ม ต่างกับประเทศไทยที่เป็นสวนยางพาราขนาดเล็กที่มีจุดและร้านค้ารับซื้อผลผลิตจำนวนมากในท้องถิ่นและสะดวกต่อการขนส่ง

จากผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าในปัจจุบันบทบาทของแรงงานสตรีในสามประเทศมีมากขึ้น ทัดเทียมกับแรงงานชาย กิจกรรมที่แรงงานชายทำได้แรงงานสตรีก็สามารถทำได้เช่นเดียวกัน

และเมื่อทำการศึกษาวงจรชีวิตในแต่ละวันของแรงงานสตรีในครัวเรือนในเชิงคุณภาพทั้งสามประเทศพบว่ามีความคล้ายคลึงกันในการดำรงชีวิตประจำวัน โดย มีบทบาทเหมือนแรงงานชายในการปฏิบัติงาน มีข้อสังเกตว่าแรงงานสตรีมีความอดทนและขยันในการทำงานมากกว่า

แรงงานชาย โดยเฉพาะในประเทศไทย และพบว่าแนวโน้มที่แรงงานสตรีปฏิบัติในการทำทุกกิจกรรมการผลิตสวนยางพารา โดยเฉพาะแรงงานกรีดยางพาราพบว่าแรงงานสตรีจะมีความละเอียดลออในการกรีดยางพารา มากกว่าแรงงานชาย และพบว่าแรงงานสตรีมีบทบาทหน้าที่ในการดูแลครุภัณฑ์รถไปพร้อมๆกับการปฏิบัติในสวนยางพารา โดยเฉพาะในประเทศมาเลเซีย และอินโดนีเซีย

3. เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมและความสามารถของแรงงานสตรีในสามประเทศ

สำหรับเวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมและความสามารถของแรงงานสตรีในสามประเทศดังแสดงในตารางที่

ตาราง 4.8 เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมและความสามารถของแรงงานสตรีในสามประเทศ

ลักษณะข้อมูล	อินโดนีเซีย	มาเลเซีย	ไทย
1. เวลากรีดยาง (นาฬิกา) (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)			
18.00-20.00	89.2	1.67	-
20.01-22.00	12.6	4.6	2.8
22.01-24.00	-	12.5	8.7
00.01-02.00	-	43.6	62.8
02.01-04.00	-	60.8	71.2
04.01-06.00	63.5	4.6	7.3
06.01-08.00	42.5	3.5	1.0
2. เวลาเก็บยาง (นาฬิกา) (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)			
06.00-08.00	22.0	30.5	27.8
08.01-10.00	42.0	42.5	62.2
20.00-22.00	92.2	28.5	-

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ลักษณะข้อมูล	อินโดนีเซีย	มาเลเซีย	ไทย
3. เวลาขายยาง (นาฬิกา) (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)			

06.00-08.00	21.5	2.8	2
08.01-10.00	78.5	51.5	45.4
10.01-12.00	20.2	48.3	51.3
12.01-14.00	10.5	44.1	1.3
4.ความสามารถในการปฏิบัติงาน			
4.1.จำนวนชั่วโมงกรีด (ชั่วโมง) ต่อวันกรีด			
<2	21.5	31.2	21.7
2-4	56.8	51.1	47.4
5-6	12.5		21.0
>6			9.9
ค่าเฉลี่ย(ชั่วโมง)	3.44	3.45	3.62
61-70	20.3	5.8	22.5
71-80	19.5	10.2	19.7
>80	74.9	72.6	65.3
ค่าเฉลี่ย(บาท/กก)	97.1	110.23	108.5
6. ประสิทธิภาพการทำงานสวนยางพาราของแรงงานสตรี (ปี)			
<10	12.5	10.4	12.5
11-12	22.8	22.0	15.8
21-30	34.1	44.6	21.7
31-40	45.2	55.2	45.8
>40	44.1	40.5	24.2
ค่าเฉลี่ย (ปี)	31.6	35.9	30.7

จากตารางเวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมและความสามารถของแรงงานสตรีในสามประเทศ
ในพื้นที่ศึกษาสามารถอธิบายผลได้ดังนี้

3.1 ช่วงเวลาการกรีดยางพารา

พบว่าช่วงเวลาการกรีดยางพาราในสามประเทศมีความแตกต่างกัน โดยในประเทศ
อินโดนีเซีย พบว่ามีช่วงเวลาการกรีดยางพารา ช่วงเช้าและช่วงเย็น ในขณะที่การกรีดยางในประเทศ

ไทยส่วนใหญ่จะเริ่มกรีดยางในช่วงเวลา 00.01-02.00 น. และจะกรีดยางเสร็จตอนใกล้รุ่งเวลา 04.01-06.00 น. ในขณะที่ประเทศมาเลเซียช่วงเวลาในการกรีดยางพาราเหมือนกับประเทศไทย ในการกรีดยางแรงงานจะไม่นิยมกรีดยางในตอนสาย เพราะเชื่อกันว่าน้ำยางจะออกน้อย และสาเหตุที่ประเทศอินโดนีเซียกรีดยางพาราในช่วงเช้าและช่วงเย็นเนื่องจากโดยทั่วไปสภาพภูมิอากาศในพื้นที่ศึกษามีความชื้นฝนตกชุกเหมาะกับการกรีดยางพาราในช่วงเช้ามืดและช่วงค่ำ

3.2 ช่วงเวลาที่เก็บผลผลิต

พบว่าช่วงเวลาเก็บน้ำยางของแรงงานสตรีในประเทศมาเลเซียและประเทศไทยส่วนใหญ่เหมือนกันคือในช่วงเวลา 08.01-10.00 น. ร้อยละ 42.5 และ 62.5 ตามลำดับ ในขณะที่ประเทศอินโดนีเซียจะใช้เวลาแตกต่างกันออกไปคือ 20.00-22.00 น

3.3 ช่วงเวลาในการขายผลผลิต

พบว่าทั้งสามประเทศส่วนใหญ่แรงงานสตรีจะขายผลผลิตในรูปแบบน้ำยางสดในช่วง 08.00-10.00 น. และพบว่าช่วงเวลาการขายมีตั้งแต่ 10.00-14.00 น. สำหรับการขายยางแผ่นพบว่ามีการขายตลอดทั้งวัน โดยเฉพาะประเทศไทย

3.4 ความสามารถในการปฏิบัติงาน

สำหรับความสามารถในการปฏิบัติงานผู้วิจัยได้นำเสนอความสามารถในการกรีดยาง การเก็บผลผลิตและการขายโดยเปรียบเทียบจำนวนชั่วโมงที่ใช้ในกิจกรรมดังกล่าว จากตารางพบว่าเวลาที่ใช้ในการกรีดยางของแรงงานสตรีในประเทศไทยมีค่าเฉลี่ย 3.62 ชั่วโมงต่อวันกรีดยางในขณะที่มาเลเซียและอินโดนีเซียมีค่าเฉลี่ย 3.45 และ 3.44 ชั่วโมงต่อวันกรีดยาง ซึ่งน้อยกว่าแรงงานสตรีในประเทศไทย สำหรับแรงงานสตรีที่ปฏิบัติกิจกรรมการเก็บผลผลิตพบว่าในประเทศมาเลเซียมีค่าเฉลี่ย 2.45 ชั่วโมงต่อวันในขณะที่ประเทศไทยและอินโดนีเซียใช้เวลาน้อยกว่าได้แก่ 2.02 และ 2.11 ชั่วโมงต่อวันกรีดยาง สำหรับจำนวนชั่วโมงขายน้ำยางพบว่าแรงงานสตรีทั้งสามประเทศใช้เวลาขายน้ำยางน้อยกว่า 2 ชั่วโมงเท่านั้น อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตว่าเวลาที่ใช้มีสัดส่วนแปรผันตามระยะทางจากสวนยางพาราและแหล่งรับซื้อทำให้ จำนวนชั่วโมงการขายน้ำยางขึ้นอยู่กับระยะทางจากสวนยางถึงแหล่งรับซื้อน้ำยาง

3.5 ราคาน้ำยางที่ได้รับ

ในปีที่มีการศึกษาในปีเพาะปลูก 2552/53 พบว่าราคาขายโดยเฉลี่ยที่เกษตรกรได้รับจากการขายในประเทศมาเลเซียจะได้อายุสูงกว่าราคาขายที่แรงงานสตรีได้รับในประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซียโดยในมาเลเซียได้รับราคาเฉลี่ย 110.23 บาทต่อกิโลกรัม ในขณะที่ราคาขายพาราที่แรงงานสตรีได้รับในประเทศไทยและอินโดนีเซีย 108.5 และ 97.1 บาทต่อกิโลกรัมตามลำดับ

3.6 ประสิทธิภาพการทำสวนยางของแรงงานสตรี

ประสบการณ์การทำสวนยางของแรงงานสตรีพบว่าส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 31-40 ปี และจากการศึกษาพบว่าค่าเฉลี่ยประสบการณ์ในการทำสวนยางพาราของแรงงานสตรีทั้งสามประเทศ ในประเทศมาเลเซียมีค่าเฉลี่ยอายุแรงงานสตรีในการปฏิบัติในสวนยางพารามากที่สุด คือ 35.9 ปี ในขณะที่ในประเทศไทยและอินโดนีเซียมีค่าเฉลี่ยที่ 30.7 และ 31.6 ปีตามลำดับ

4. การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของแรงงานสวนยางพาราขนาดเล็ก

การวิเคราะห์เปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีในสวนยางพาราขนาดเล็กระหว่างประเทศไทย มาเลเซีย และอินโดนีเซีย เนื่องจากการได้มาซึ่งข้อมูลของประเทศอินโดนีเซียในส่วนนี้มีข้อจำกัดไม่สามารถเก็บข้อมูลได้เนื่องจากปัญหาเชิงพื้นที่และ ปัญหาเชิงนโยบาย และข้อจำกัดเรื่องงบประมาณที่มีจำกัดดังนั้นทีมผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของแรงงานระหว่างประเทศตามลักษณะของรูปแบบผลผลิตในเชิงปริมาณของประเทศไทย และประเทศมาเลเซีย โดยทำการแยกครัวเรือนออกเป็น 2 กลุ่มได้แก่ครัวเรือนใช้แรงงานชายและแรงงานสตรีควบคู่กัน และ ครัวเรือนที่ใช้แรงงานสตรีเพียงอย่างเดียวจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา โดยไม่ได้วิเคราะห์ประสิทธิภาพของแรงงานสตรีประเทศอินโดนีเซีย

4.1 การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานเชิงปริมาณระหว่างประเทศไทย และมาเลเซีย

จากการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการดำเนินงานของแรงงานสตรีในการทำสวนยางพารา ระหว่างประเทศ โดยวัดประสิทธิภาพใน 2 ด้าน คือ การวัดประสิทธิภาพทางกายภาพ และการวัดประสิทธิภาพทางการเงิน ดังนี้ (ตารางที่ 4.9)

4.1.1 การวัดประสิทธิภาพทางกายภาพ

(1) การวัดประสิทธิภาพโดยรวมด้านกายภาพ พบว่า เกษตรกรทั้ง 2 ประเทศ มีการจัดสรรพื้นที่ทำกินเพื่อการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ โดยประกอบอาชีพสวนยางพาราเป็นอาชีพหลัก และเมื่อพิจารณาจำแนกตามลักษณะการใช้แรงงาน พบว่า เกษตรกรที่มีการใช้แรงงานสตรีควบคู่กับแรงงานชาย มีสัดส่วนการจัดสรรพื้นที่เพื่อการเพาะปลูกยางพารามากกว่าเกษตรกรที่มีการใช้แรงงานสตรีเพียงอย่างเดียวในการดำเนินกิจกรรมสวนยางพารา ในขณะที่เกษตรกรในประเทศมาเลเซีย มีการจัดสรรพื้นที่เพื่อการทำสวนยางพาราในสัดส่วนที่น้อยกว่าประเทศไทย เนื่องจากมีการจัดสรรพื้นที่เพื่อการเพาะปลูกอย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาขนาดถือครองพื้นที่สวนยางพารา พบว่า เกษตรกรในประเทศมาเลเซียมีขนาดพื้นที่ถือครองเฉลี่ยมากกว่าเกษตรกรในประเทศไทย รวมทั้งมีจำนวนแรงงานในการบริหารจัดการที่ไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ จำนวนแรงงานเฉลี่ยในสวน

ยางพาราของไทย 2.13 คน ในขณะที่ ประเทศมาเลเซีย มีจำนวนแรงงานเฉลี่ย 1.83 คน ส่งผลให้การบริหารจัดการสวนยางพารา และรูปแบบผลผลิตมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างในไทยทั้งหมดผลิตยางพาราในรูปแบบน้ำยางสด ในขณะที่เกษตรกรในมาเลเซีย นิยมผลิตในรูปแบบขี้ยาง เนื่องจากลักษณะความต้องการผลิตภัณฑ์ยางพาราในตลาดหรือโรงงานแปรรูปภายในประเทศมีความต้องการที่แตกต่างกัน ส่งผลให้รูปแบบผลผลิตของเกษตรกรในระหว่างประเทศมีความแตกต่างกัน

(2) การวัดอัตราส่วนทางกายภาพ พบว่า เกษตรกรในประเทศมาเลเซียมีประสิทธิภาพแรงงานค่อนข้างสูงโดยเปรียบเทียบ กล่าวคือ มีสัดส่วนแรงงานทั้งหมดต่อพื้นที่เฉลี่ย 8.67 วันทำงานต่อไร่ต่อปี ซึ่งน้อยที่สุดโดยเปรียบเทียบ ในขณะที่มีพื้นที่การผลิตต่อแรงงานเฉลี่ย 0.12 ไร่ต่อวันทำงาน ซึ่งมากที่สุดโดยเปรียบเทียบเช่นกัน แสดงว่าแรงงานในหนึ่งวันทำงานสามารถดูแลและเก็บเกี่ยวผลผลิตในพื้นที่การผลิตประมาณ 0.12 ไร่ต่อวันทำงานต่อปี เนื่องจากลักษณะของผลผลิตที่ง่ายต่อการดำเนินการ และจำนวนวันการกรีดยางและจำหน่ายผลผลิตที่น้อยกว่าโดยเปรียบเทียบ กล่าวคือ เกษตรกรตัวอย่างดำเนินการกรีดยางเฉลี่ย 124 วันต่อปี โดยการกรีดยางทิ้งไว้และไม่รอเก็บผลผลิต และจะดำเนินการจำหน่ายผลผลิตเมื่อตลาดมีความต้องการ หรือมีจำนวนผลผลิตที่มากพอ โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ดำเนินกิจกรรมการขายเดือนละครั้ง หรือสัปดาห์ละครั้ง ทำให้กิจกรรมสวนยางพาราของประเทศมาเลเซียมีการใช้แรงงานในสัดส่วนที่น้อยกว่าเกษตรกรในประเทศไทยโดยเปรียบเทียบ สำหรับกลุ่มตัวอย่างในประเทศไทยนิยมใช้ระบบกรีดยางแบบหนึ่งในสามของลำต้น สามวันเว้นหนึ่งวัน ($1/3s$ $3/4d$) หรือประมาณ 184 วันต่อปี ทำให้ใช้สัดส่วนแรงงานทั้งหมดต่อพื้นที่ ในสัดส่วนที่สูง คือ 16.17 วันทำงานต่อไร่ต่อปี ในขณะที่มีพื้นที่การผลิตต่อแรงงานเฉลี่ย 0.06 ไร่ต่อวันทำงาน และผลิตภาพแรงงานเฉลี่ย 16.28 กิโลกรัมต่อวันทำงาน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพที่ดีของแรงงาน กล่าวคือ แรงงานในหนึ่งวันทำงานสามารถผลิตผลผลิตได้เฉลี่ย 16.28 กิโลกรัม ซึ่งอยู่ในสัดส่วนที่สูง

เมื่อวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบระหว่างลักษณะการใช้แรงงาน พบว่า การใช้แรงงานสตรีควบคู่กับแรงงานชาย มีประสิทธิภาพในการผลิตสูงกว่าการใช้แรงงานสตรีเพียงอย่างเดียว กล่าวคือ การใช้แรงงานสตรีเพียงอย่างเดียว มีสัดส่วนการใช้แรงงานทั้งหมดต่อพื้นที่ ในสัดส่วนที่สูง คือ 25.24 วันทำงานต่อไร่ต่อปี ในขณะที่มีพื้นที่การผลิตต่อแรงงานเฉลี่ย 0.04 ไร่ต่อวันทำงาน และผลิตภาพแรงงานเฉลี่ย 10.82 กิโลกรัมต่อวันทำงาน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพแรงงานสตรีเพียงอย่างเดียวในการประกอบกิจกรรมในสวนยางพาราที่ต่ำกว่าโดยเปรียบเทียบกับ การใช้แรงงานสตรีควบคู่กับแรงงานชาย กล่าวคือ แรงงานสตรีในหนึ่งวันทำงานสามารถผลิตผลผลิตได้เฉลี่ย 10.82 กิโลกรัม ซึ่งน้อยกว่าลักษณะการใช้แรงงานสตรีควบคู่กับแรงงานชาย ที่สามารถผลิตผลผลิตเฉลี่ย

16.28 กิโลกรัม ซึ่งอยู่ในสัดส่วนที่สูงกว่าโดยเปรียบเทียบ ในขณะที่เดียวกันหากพิจารณาสัดส่วนผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ กลับพบว่าการใช้แรงงานสตรีเพียงอย่างเดียวมีระดับผลผลิตสูงกว่าการใช้แรงงานสตรีควบคู่กับแรงงานชาย คือ 263.28 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี และ 273.00 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี ตามลำดับ แสดงว่าการใช้แรงงานสตรีเพียงอย่างเดียวมีประสิทธิภาพการผลิต ด้านการใช้ที่ดินที่สูงกว่าโดยเปรียบเทียบ

4.1.2 การวัดประสิทธิภาพทางการเงิน

(1) การวัดประสิทธิภาพโดยรวมทางการเงิน พบว่า ต้นทุนการผลิตที่เป็นเงินสดรวม และต้นทุนแรงงานของเกษตรกรในประเทศมาเลเซียมีสัดส่วนน้อยที่สุดโดยเปรียบเทียบ ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะการจัดการสวนยางพารา และจำนวนแรงงานที่ใช้ในการปฏิบัติงาน โดยมีต้นทุนเงินสดรวมเฉลี่ย 8,616.20 บาทต่อไร่ต่อปี เป็นต้นทุนด้านแรงงานเฉลี่ย 6,409.19 บาทต่อไร่ต่อปี คิดเป็นร้อยละ 74.39 ของต้นทุนเงินสดรวม สามารถสร้างรายได้การผลิตรวมเฉลี่ย 13,992.08 บาทต่อไร่ต่อปี โดยมีรายได้สุทธิเฉลี่ย 5,375.88 บาทต่อไร่ต่อปี ซึ่งน้อยที่สุดโดยเปรียบเทียบเช่นกัน เนื่องจากมูลค่าของผลผลิตยางพาราในประเทศมาเลเซียมีสัดส่วนราคาที่สูงกว่ารูปแบบการผลิตในประเทศไทย ส่งผลให้มูลค่ารายได้ต่ำกว่าโดยเปรียบเทียบ ในขณะที่เกษตรกรในประเทศไทยมีสัดส่วนต้นทุนการผลิตที่เป็นเงินสดรวม และต้นทุนแรงงาน เท่ากับ 12,505.11 บาทต่อไร่ต่อปี และ 10,363.47 บาทต่อปี ซึ่งมากกว่าประเทศมาเลเซียโดยเปรียบเทียบ และสามารถสร้างรายได้การผลิตรวม 234,774.80 บาทต่อปี หรือ 20,630.47 บาทต่อไร่ต่อปี มีรายได้สุทธิเฉลี่ย 8,125.36 บาทต่อไร่ต่อปี ซึ่งสูงที่สุดโดยเปรียบเทียบ

เมื่อวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบระหว่างลักษณะการใช้แรงงาน พบว่า การใช้แรงงานสตรีควบคู่กับแรงงานชาย จะมีประสิทธิภาพโดยรวมทางการเงินสูงกว่าโดยเปรียบเทียบกับการใช้แรงงานสตรีเพียงอย่างเดียว เนื่องจากการใช้แรงงานสตรีเพียงอย่างเดียว มีสัดส่วนต้นทุนการผลิตที่เป็นเงินสดรวม และต้นทุนแรงงาน เท่ากับ 22,153.83 บาทต่อไร่ต่อปี และ 20,730.35 บาทต่อไร่ต่อปี ซึ่งมากที่สุดโดยเปรียบเทียบ โดยเฉพาะต้นทุนแรงงานซึ่งมีสัดส่วนที่สูงที่สุดโดยเปรียบเทียบ คิดเป็นร้อยละ 93.57 ของต้นทุนรวมทั้งหมด ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะการใช้แรงงาน เนื่องจากรูปแบบการใช้แรงงานดังกล่าว จำเป็นต้องใช้จำนวนวันทำงานของแรงงานต่อพื้นที่ในสัดส่วนที่สูงกว่ารูปแบบการใช้แรงงานสตรีควบคู่กับแรงงานชาย และเมื่อพิจารณาสัดส่วนรายได้การผลิตรวม พบว่า รูปแบบการใช้แรงงานสตรีเพียงอย่างเดียวมีรายได้การผลิตรวม 25,424.67 บาทต่อไร่ต่อปี ซึ่งสูงกว่ารูปแบบการใช้แรงงานสตรีควบคู่กับแรงงานชาย เนื่องจากรูปแบบการใช้แรงงานสตรีเพียงอย่างเดียวมีประสิทธิภาพด้านการผลิต กล่าวคือมีประมาณผลผลิตเฉลี่ยเท่ากับ 273 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี ซึ่งสูงกว่าการใช้แรงงานสตรีควบคู่กับแรงงานชายที่ได้รับผลผลิตเฉลี่ย 263.28

กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี ซึ่งน้อยกว่าโดยเปรียบเทียบ แต่เมื่อพิจารณาสัดส่วนรายได้สุทธิ พบว่าการใช้แรงงานสตรีเพียงอย่างเดียวมีสัดส่วนรายได้สุทธิ เท่ากับ 3,270.84 บาทต่อไร่ต่อปี ซึ่งน้อยที่สุดโดยเปรียบเทียบ เนื่องจากรูปแบบการใช้แรงงานสตรีเพียงอย่างเดียวมีสัดส่วนของต้นทุนการผลิตค่อนข้างสูงเฉลี่ย 22,153.83 บาทต่อไร่ต่อปี

(2) การวัดอัตราส่วนทางการเงิน แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ (1) มูลค่าผลผลิตต่อมูลค่าปัจจัยด้านแรงงาน (2) อัตราส่วนต้นทุน และ (3) อัตราส่วนต่อรายได้ ดังนี้

- มูลค่าผลผลิตต่อมูลค่าปัจจัยด้านแรงงาน พบว่า เกษตรกรในประเทศไทยมีมูลค่าผลผลิตต่อมูลค่าปัจจัยแรงงานสูงที่สุด เท่ากับ 1.65 เท่า แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างเกษตรกรในประเทศไทยมีการใช้ปัจจัยด้านแรงงาน หรือมีการบริหารต้นทุนด้านแรงงานอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากสัดส่วนของค่าใช้จ่ายด้านแรงงานที่สูญเสียไปได้สร้างรายได้กลับคืนสู่สวนยางพาราในสัดส่วนที่สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างในประเทศมาเลเซียโดยเปรียบเทียบ ซึ่งมีมูลค่าผลผลิตต่อมูลค่าปัจจัยแรงงาน เท่ากับ 1.62 เท่า ซึ่งถือว่ามีการบริหารต้นทุนด้านแรงงานอย่างมีประสิทธิภาพด้านแรงงานเช่นกัน และเมื่อวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบระหว่างลักษณะการใช้แรงงาน พบว่า รูปแบบการใช้แรงงานสตรีควบคู่กับแรงงานชาย มีมูลค่าผลผลิตต่อมูลค่าปัจจัยแรงงานสูงกว่าการใช้แรงงานสตรีเพียงอย่างเดียว กล่าวคือ รูปแบบการใช้แรงงานสตรีเพียงอย่างเดียวมีมูลค่าผลผลิตต่อมูลค่าปัจจัยแรงงาน เท่ากับ 1.15 เท่า แสดงให้เห็นว่าแรงงานสตรีควบคู่กับแรงงานชาย สามารถสร้างรายได้กลับคืนสู่สวนยางพาราในสัดส่วนที่สูงกว่าการใช้แรงงานสตรีเพียงอย่างเดียว

- อัตราส่วนต้นทุน แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ (1) ต้นทุนรวมต่อแรงงาน (2) ต้นทุนแรงงานต่อมูลค่าผลผลิต และ (3) ต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด พบว่า กลุ่มตัวอย่างในประเทศไทยมีสัดส่วนต้นทุนรวมต่อแรงงานในสัดส่วนที่น้อยที่สุดโดยเปรียบเทียบ เท่ากับ 773.41 บาทต่อวันทำงานต่อปี แสดงว่าเกษตรกรในประเทศไทยมีต้นทุนรวมต่อแรงงานเฉลี่ย 773.41 บาทต่อวันทำงานต่อปี ซึ่งน้อยกว่าสัดส่วนต้นทุนต่อแรงงานในประเทศมาเลเซีย ซึ่งเท่ากับ 994.34 บาทต่อวันทำงานต่อปี ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความมีประสิทธิภาพด้านแรงงาน และการบริหารจัดการต้นทุนเพื่อให้ได้มาซึ่งผลตอบแทนที่สูง ถือได้ว่ากลุ่มตัวอย่างในประเทศไทยมีประสิทธิภาพด้านอัตราส่วนต้นทุนที่สูงกว่าประเทศมาเลเซียโดยเปรียบเทียบ เมื่อคำนึงถึงลักษณะของรูปแบบผลผลิตสำหรับสัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อมูลค่าผลผลิต กลุ่มตัวอย่างในประเทศมาเลเซียมีสัดส่วนที่น้อยที่สุด คือ 0.46 เท่า ซึ่งแสดงว่ามูลค่าผลผลิตที่เพิ่มขึ้น 1 หน่วยจะเป็นค่าใช้จ่ายด้านแรงงาน เท่ากับ 0.46 หน่วย ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างในประเทศไทยมีสัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อมูลค่าผลผลิต เท่ากับ 0.50 เท่า ซึ่งสะท้อนกับความเป็นจริง เนื่องจากรูปแบบผลผลิตของประเทศมาเลเซียมีการใช้สัดส่วนแรงงานในสัดส่วนที่น้อยกว่า และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างลักษณะการใช้แรงงาน พบว่า

รูปแบบการใช้แรงงานสตรีเพียงอย่างเดียวมีส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมดในสัดส่วนที่สูงที่สุด คือ 0.94 เท่า แสดงให้เห็นว่าแรงงานสตรี มีค่าใช้จ่ายด้านแรงงานในสัดส่วนที่สูง และเมื่อพิจารณาสัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อมูลค่าผลผลิต พบว่า มีสัดส่วนเท่ากับ 0.82 เท่า โดยมีต้นทุนรวมต่อแรงงาน เฉลี่ย 877.73 บาทต่อวันทำงานต่อปี ดังนั้นหากมีการใช้แรงงานสตรีในสวนยางพาราในสัดส่วนที่มากควรต้องพิจารณาถึงผลตอบแทนที่ได้รับกลับมา ตลอดจนหลักการบริหารจัดการที่ดี

- อัตราส่วนรายได้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ (1) รายได้สุทธิต่อแรงงาน และ (2) รายได้สุทธิต่อจำนวนแรงงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างในประเทศมาเลเซียมีส่วนของรายได้สุทธิต่อแรงงาน ในสัดส่วนที่สูงที่สุด คือ 1,614.73 บาทต่อวันทำงานต่อปี ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างในประเทศไทยมีส่วนรายได้สุทธิต่อแรงงาน เท่ากับ 1,275.95 บาทต่อวันทำงานต่อปี เนื่องจากประเทศมาเลเซีย เกษตรกรมีจำนวนวันทำงานในสวนยางพาราเฉลี่ยต่อปีเท่ากับ 124 วันต่อปี ซึ่งน้อยกว่าจำนวนวันทำงานของประเทศไทยซึ่งเท่ากับ 184 วันต่อปี ประกอบกับความแตกต่างของมูลค่าผลผลิตที่แตกต่างกัน ส่งผลให้สัดส่วนรายได้สุทธิของทั้งสองประเทศแตกต่างกัน สำหรับสัดส่วนรายได้สุทธิต่อจำนวนแรงงาน พบว่า ประเทศไทยมีส่วนดังกล่าวในสัดส่วนที่สูง คือ 43,411.57 บาทต่อคนต่อปี สะท้อนให้เห็นว่าการใช้แรงงานสตรีควบคู่กับแรงงานชาย มีประสิทธิภาพในการสร้างรายได้ค่อนข้างสูง คือสามารถสร้างรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี เท่ากับ 43,411.57 บาท ในขณะที่ประเทศมาเลเซีย เท่ากับ 42,037.64 บาทต่อคนต่อปี และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบตามลักษณะรูปแบบการใช้แรงงาน พบว่า การใช้แรงงานสตรีเพียงอย่างเดียวสามารถสร้างรายได้ต่อคนต่อปีเพียง 23,844.42 บาท ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากขนาดพื้นที่ถือครองและจำนวนแรงงานสตรีที่ใช้ในสวนยาง ที่ส่งผลกระทบต่อระดับของรายได้สุทธิของสวนยางพาราที่น้อยลง เนื่องจากการใช้แรงงานสตรี ในการจัดการสวนยางมีระดับต้นทุนการผลิตด้านแรงงานในระดับที่สูงโดยเปรียบเทียบ เนื่องจากมีการใช้ชั่วโมงในการดำเนินการ มากกว่า และได้รับปริมาณผลผลิตรวม น้อยกว่าโดยเปรียบเทียบ

ตารางที่ 4.9 ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของแรงงานสวนยางพาราขนาดเล็กในประเทศไทยและมาเลเซีย

ประเทศไทย

ประเทศมาเลเซีย

การวัดประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของแรงงาน	แรงงานสตรี	แรงงานสตรี	แรงงานสตรี	แรงงานสตรี
	กับแรงงานชาย (n=30)	(n=20)	กับแรงงานชาย (n=35)	(n=5)
1. การวัดประสิทธิภาพทางกายภาพ				
1.1. การวัดประสิทธิภาพโดยรวมด้านกายภาพ				
1) พื้นที่ทั้งหมด (ไร่/คร้วเรือน)	12.56	8.71	17.50	12.50
2) พื้นที่สวนยางกรีด (ไร่/คร้วเรือน)	11.38	7.29	14.31	10.25
3) จำนวนแรงงานเฉลี่ย (คน)	2.13	1.00	1.83	1.00
4) รูปแบบผลผลิต	น้ำยาง	น้ำยาง	จียาง	จียาง/น้ำยาง
5) ปริมาณผลผลิต (กก./ปี)	2,996.09	1,990.14	2,100.35	2,004.69
6) ปริมาณผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่/ปี)	263.28	273.00	146.78	196.58
1.2. การวัดอัตราส่วนทางกายภาพ				
1) แรงงานทั้งหมด (วันทำงาน/ไร่/ปี)	16.17	25.24	8.67	18.6
2) พื้นที่การผลิตต่อแรงงาน (ไร่/วันทำงาน/ปี)	0.06	0.04	0.12	0.13
3) ผลผลิตภาพแรงงาน (กก./วันทำงาน)	16.28	10.82	16.93	10.56
2. การวัดประสิทธิภาพทางการเงิน				
2.1 การวัดประสิทธิภาพโดยรวมด้านการเงิน				
1) ต้นทุนการผลิตเงินสดเฉลี่ย (บาท/ไร่/ปี)	12,505.11	22,153.83	8,616.20	14,120.56
2) ต้นทุนแรงงาน (บาท/ไร่/ปี)	10,363.47	20,730.35	6,409.19	13,521.30
3) รายได้การผลิตเฉลี่ย (บาท/ไร่/ปี)	20,630.47	25,424.67	13,992.08	20,258.50
4) รายได้สุทธิ (บาท/ไร่/ปี)	8,125.36	3,270.84	5,375.88	6,137.94
2.2 การวัดอัตราส่วนทางการเงิน				
2.2.1 มูลค่าผลผลิตต่อมูลค่าปัจจัยด้านแรงงาน	1.65	1.15	1.62	1.22

หมายเหตุ : ns หมายถึง ไม่มีข้อมูล

ราคาผลผลิตเฉลี่ย 65 บาทต่อกิโลกรัม (ราคาเฉลี่ยที่เกษตรกรได้รับจริง)

% DRC เท่ากับ ร้อยละ 32

1 ริงกิต เท่ากับ 10 บาท

จากตารางที่ 4.9 สามารถกล่าวสรุปโดยรวมในเชิงของการวัดประสิทธิภาพทางกายภาพ และประสิทธิภาพทางการเงินระหว่างประเทศไทย และประเทศมาเลเซีย ได้ว่า ประเทศมาเลเซียมีประสิทธิภาพทางกายภาพสูงกว่าโดยเปรียบเทียบหากพิจารณาตามลักษณะของรูปแบบผลผลิต เนื่องจากการผลิตผลผลิตแบบจียางทำให้เกษตรกรมีการบริหารจัดการแรงงานได้อย่างมี

ประสิทธิภาพภายใต้พื้นที่การถือครองสวนยางที่มากกว่าประเทศไทยโดยเปรียบเทียบ นอกจากนี้ หากพิจารณาสัดส่วนด้านแรงงาน พบว่า มีการใช้แรงงานเพียง 8.67 วันทำงานต่อไร่ต่อปี ประกอบกับแรงงานในหนึ่งวันทำงานสามารถดูแล และเก็บเกี่ยวผลผลิตในพื้นที่การผลิตประมาณ 0.12 ไร่ต่อวันทำงานต่อปี เนื่องจากลักษณะของผลผลิตที่ง่ายต่อการดำเนินการ ในขณะที่เมื่อพิจารณาประสิทธิภาพทางการเงิน พบว่า กลุ่มตัวอย่างในประเทศไทยมีประสิทธิภาพทางการเงินสูงที่สุด สะท้อนให้เห็นว่า แรงงานในประเทศไทยมีการบริหารจัดการต้นทุนที่ดี ที่สามารถสร้างรายได้กลับคืนสู่สวนยางพาราในสัดส่วนที่สูง โดยสามารถสร้างรายได้สุทธิเฉลี่ยสูงสุด คือ 92,466.65 บาทต่อปี และมีสัดส่วนรายได้สุทธิต่อจำนวนแรงงานในสัดส่วนที่สูงที่สุด คือ 43,411.57 บาทต่อคนต่อปี และหากพิจารณาตามรูปแบบการใช้แรงงานพบว่า การใช้แรงงานสตรีควบคู่กับแรงงานชายมีประสิทธิภาพทางกายภาพและประสิทธิภาพทางการเงินในสัดส่วนที่สูงกว่าการใช้แรงงานสตรีเพียงอย่างเดียวโดยเปรียบเทียบ แต่หากพิจารณาด้านการผลิต พบว่าการใช้แรงงานสตรีเพียงอย่างเดียวมีประสิทธิภาพด้านการผลิตสูงกว่าโดยเปรียบเทียบ คือสามารถผลิตผลผลิตเฉลี่ย 273.00 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี

5. ศึกษาปัจจัยที่มีผลกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีในระบบการทำสวนยางพาราในประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย

สำหรับการศึกษาปัจจัยที่ปัจจัยศึกษาปัจจัยที่มีผลกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีในระบบการทำสวนยางพาราในประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทยเนื่องจากมีความแตกต่างในเรื่องเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งไม่สามารถวิเคราะห์ในเชิงสถิติได้และมีความแตกต่างกันในการผลิตอีกด้วยดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เพียงศึกษาระดับความคิดเห็นของแรงงานสตรีกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในสวนยางพาราโดยจำแนกตัวแปรได้แก่ ตัวแปรทางสังคม ตัวแปรทางเศรษฐกิจ และตัวแปรทางวัฒนธรรม โดยตัวแปรดังกล่าวได้ถูกกำหนดโดยการสังเคราะห์จากการวิจัยที่เกี่ยวข้องและจากการลงพื้นที่ศึกษาเชิงคุณภาพดังนั้นการนำเสนอผลจะเป็นการนำเสนอผลควบคู่กับข้อมูลเชิงคุณภาพที่ทำให้ทราบสาเหตุและรายละเอียดเกี่ยวกับตัวแปรต่างๆมากขึ้น ซึ่งผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ 4.10 ปัจจัยศึกษาปัจจัยที่มีผลกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีใน

ระบบการทำสวนยางพาราเปรียบเทียบระหว่างประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย			
ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี	ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็น		
	อินโดนีเซีย	มาเลเซีย	ไทย

	(n=38)	(n=40)	(n=50)
1. ด้านสังคม			
1.1 การได้รับความรู้ในเรื่องการผลิตและการปฏิบัติที่เกี่ยวกับยางพารา	3.26	3.72	3.84
1.2 ทักษะความชำนาญในการปฏิบัติในแต่ละกิจกรรม	3.56	3.77	3.62
1.3 การได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น	2.86	3.21	3.10
1.4 นโยบายการส่งเสริมการเพิ่มทักษะจากภาครัฐและเอกชน	2.51	3.02	3.44
1.5 การได้รับการยอมรับจากสามีในการปฏิบัติงาน	3.78	3.65	3.20
1.6 การเพิ่มสิทธิสตรีให้ทำงานที่เท่าเทียมกับชาย	2.98	3.06	3.65
1.7 การเปิดโอกาสให้สตรีได้แสดงออกและแสดงความคิดเห็นในครัวเรือน และชุมชน	3.76	3.84	3.88
1.8 ภาวะดูแลครอบครัวเช่น บุตร	3.75	3.86	3.91
1.9 สุขภาพแข็งแรงพร้อมสู้งานหนักได้	3.44	3.54	3.67
1.10 ใช้เวลาประกอบอาชีพทำสวนยางพาราเป็นส่วนใหญ่	3.88	3.85	3.90
1.11 มีประสบการณ์สูงในการปฏิบัติในสวนยางพารา	3.65	3.27	3.45

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี	ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็น		
	อินโดนีเซีย	มาเลเซีย	ไทย

	(n=38)	(n=40)	(n=50)
1.12 มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน	3.23	3.44	3.61
1.12 การได้รับข่าวสารและการเปิดรับข่าวสาร	4.27	4.50	4.77
1.13 อายุ	3.11	3.50	3.69
1.14 ความรับผิดชอบครัวเรือนของสตรี	3.78	3.75	3.86
2. ด้านเศรษฐกิจ			
2.1 การได้รับรายได้ที่คุ้มค่ากับการปฏิบัติงาน	2.85	2.98	2.89
2.2 มีสวนยางของตนเองไม่ได้รับจ้างปฏิบัติในสวนยางอื่น	3.64	3.65	3.75
2.3 สัดส่วนพื้นที่ที่ปฏิบัติพอดีกับความสามารถแรงงานที่ทำงานในแต่ละวันหรือแต่ละกิจกรรม	4.12	4.36	4.23
3. ด้านวัฒนธรรม			
3.1 การเอื้อที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่นที่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้ทำงานเทียบเท่าชาย	2.86	2.89	3.55
3.2 ข้อบังคับทางศาสนาเกี่ยวกับสิทธิสตรี	1.87	1.29	2.12
3.3 ค่านิยมของชุมชนในเรื่องการให้สตรีได้ทำงานเท่าเทียมกับชายของท้องถิ่น	2.87	3.11	3.45

หมายเหตุ * ค่าเฉลี่ย

เกณฑ์ ค่าเฉลี่ย 1.00-1.75 เกณฑ์ ระดับความคิดเห็น ไม่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี
 1.76-2.50 เกณฑ์ ระดับความคิดเห็น มีผลน้อยต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี
 2.51-3.25 เกณฑ์ ระดับความคิดเห็น มีผลปานกลางต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี
 3.26-4.00 เกณฑ์ ระดับความคิดเห็น มีผลมากต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี

ค่าเฉลี่ยของปัจจัยที่มีผลกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีในระบบการทำสวนยางพาราเปรียบเทียบระหว่างประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย แบ่งออกเป็นทางด้านสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม พบว่า

5.1 ปัจจัยทางด้านสังคม

ในด้านการได้รับความรู้ในเรื่องการผลิตและการปฏิบัติที่เกี่ยวกับยางพารา พบว่า ระดับความคิดเห็น มีผลมากต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี โดยในประเทศไทย มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.84 รองลงมาคือ แรงงานสตรีในประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซีย คิดเป็น 3.72 และ 3.26 ตามลำดับ

ด้านทักษะความชำนาญในการปฏิบัติในแต่ละกิจกรรม พบว่า ระดับความคิดเห็น มีผลมากต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี โดยในประเทศมาเลเซีย มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คิดเป็น 3.77 รองลงมาคือ แรงงานสตรีในประเทศไทยและอินโดนีเซีย คิดเป็น 3.62 และ 3.56 ตามลำดับ

ด้านการได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น พบว่า ระดับความคิดเห็น มีผลปานกลางต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี โดยในประเทศมาเลเซีย มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คิดเป็น 3.21 รองลงมาคือ แรงงานสตรีในประเทศไทยและอินโดนีเซีย คิดเป็น 3.10 และ 2.86 ตามลำดับ

ด้านนโยบายการส่งเสริมการเพิ่มทักษะจากภาครัฐและเอกชน พบว่า ระดับความคิดเห็น มีผลมากต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีในประเทศไทย คิดเป็น 3.44 แต่ในประเทศมาเลเซียและประเทศอินโดนีเซีย มีผลปานกลางต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี คิดเป็น 3.02 และ 2.51 ตามลำดับ

ด้านการได้รับการยอมรับจากสามีในการปฏิบัติงาน พบว่าระดับความคิดเห็น มีผลมากต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี ในประเทศอินโดนีเซียและประเทศมาเลเซีย คิดเป็น 3.78 และ 3.65 ตามลำดับ แต่ในประเทศไทย มีผลปานกลางต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี คิดเป็น 3.20

ด้านการเพิ่มสิทธิสตรีให้ทำงานที่เท่าเทียมกับชาย พบว่าระดับความคิดเห็น มีผลมากต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี ในประเทศไทย คิดเป็น 3.65 แต่ในประเทศมาเลเซียและประเทศอินโดนีเซีย มีผลปานกลางต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี คิดเป็น 3.06 และ 2.98 ตามลำดับ

ด้านการเปิดโอกาสให้สตรีได้แสดงออกและแสดงความคิดเห็นในครัวเรือน และชุมชน พบว่า ระดับความคิดเห็น มีผลมากต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี โดยในประเทศไทยมีระดับความคิดเห็นสูงสุด คิดเป็น 3.88 รองลงมาคือ แรงงานสตรีในประเทศมาเลเซีย และ อินโดนีเซีย คิดเป็น 3.84 และ 3.76 ตามลำดับ

ด้านภาระดูแลครอบครัว เช่น บุตร พบว่า ระดับความคิดเห็น มีผลมากต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี ในประเทศไทย คิดเป็น 3.76 รองลงมาคือประเทศอินโดนีเซีย คิด

เป็น 3.45 แต่ในประเทศมาเลเซีย มีผลปานกลางต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี คิดเป็น 3.21

ด้านสุขภาพแข็งแรงพร้อมปฏิบัติงานหนักได้ พบว่าระดับความคิดเห็น มีผลมากต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี โดยในประเทศไทยมีระดับความคิดเห็นสูงที่สุด คิดเป็น 3.91 รองลงมาคือ แรงงานสตรีในประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซีย คิดเป็น 3.86 และ 3.75 ตามลำดับ

ด้านใช้เวลาประกอบอาชีพทำสวนยางพาราเป็นส่วนใหญ่ คิดเห็น มีผลมากต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี โดยในประเทศไทยมีระดับความคิดเห็นสูงที่สุด คิดเป็น 3.67 รองลงมาคือ แรงงานสตรีในประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซีย คิดเป็น 3.54 และ 3.44 ตามลำดับ

ด้านมีประสบการณ์สูงในการปฏิบัติในสวนยางพารา มีผลมากต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี โดยในประเทศไทยมีระดับความคิดเห็นสูงที่สุด คิดเป็น 3.90 รองลงมาคือ แรงงานสตรีในประเทศอินโดนีเซียและมาเลเซีย คิดเป็น 3.88 และ 3.85 ตามลำดับ

แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน มีผลมากต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี โดยในประเทศอินโดนีเซียมีระดับความคิดเห็นสูงที่สุด คิดเป็น 3.65 รองลงมาคือ แรงงานสตรีในประเทศไทยและมาเลเซีย คิดเป็น 3.45 และ 3.27 ตามลำดับ

ด้านการได้รับข่าวสารและการเปิดรับข่าสาร พบว่าระดับความคิดเห็น มีผลมากต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี ในประเทศไทย คิดเป็น 3.61 รองลงมาคือประเทศมาเลเซีย คิดเป็น 3.44 แต่ในประเทศอินโดนีเซีย มีผลปานกลางต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี คิดเป็น 3.23

ด้านอายุ พบว่าอายุมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีในสามประเทศไปในทิศทางเดียวกัน โดยจากการศึกษาในเชิงคุณภาพ พบว่าอายุมีส่วนสำคัญในการตัดสินใจและพบว่าอายุมากขึ้นจะมีประสบการณ์และความชำนาญ แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นในประเด็นนี้ แรงงานสตรีในประเทศไทยมีความคิดเห็นในระดับมากคิดเป็น 3.69 ในขณะที่แรงงานในประเทศอินโดนีเซียและประเทศมาเลเซียมีความคิดเห็นในประเด็นนี้ที่ระดับ 3.11 และ 3.50 ตามลำดับ

ด้านความรับผิดชอบงานบ้านของสตรีหรือภาระครอบครัว จากการศึกษา พบว่าแรงงานในทั้งสามประเทศมีความคิดเห็นในประเด็นนี้อยู่ในระดับมีความคิดเห็นมากที่ว่าภาระและความรับผิดชอบครัวเรือนมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีซึ่งเมื่อศึกษาในเชิงคุณภาพพบว่าการที่แรงงานสตรีที่มีภาระทางครอบครัวที่ต้องดูแลและจัดการครอบครัวจะทำให้

เวลาในการปฏิบัติในสวนยางพาราที่น้อยลง และพบว่าโอกาสที่แรงงานสตรีจะได้เข้ารับความรู้ก็มีน้อยกว่าแรงงานชายด้วย

5.2 ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ

ในหัวข้อการได้รับรายได้ที่คุ้มค่ากับการปฏิบัติงาน พบว่าระดับความคิดเห็น มีผลมากต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี โดยในประเทศไทย มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คิดเป็น 3.86 รองลงมาคือ แรงงานสตรีในประเทศอินโดนีเซีย และมาเลเซีย คิดเป็น 3.78 และ 3.75 ตามลำดับ

มีสวนยางของตนเองไม่ได้รับจ้างปฏิบัติในสวนยางอื่น พบว่าระดับความคิดเห็น มีผลปานกลางต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี โดยในประเทศมาเลเซีย มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คิดเป็น 2.98 รองลงมาคือ แรงงานสตรีในประเทศไทย และ อินโดนีเซีย คิดเป็น 2.89 และ 2.85 ตามลำดับ

สัดส่วนพื้นที่ที่ปฏิบัติพอดีกับความสามารถแรงงานที่ทำงานในแต่ละวันหรือแต่ละกิจกรรม พบว่าระดับความคิดเห็น มีผลมากต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี โดยในประเทศไทย มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คิดเป็น 3.75 รองลงมาคือ แรงงานสตรีในประเทศมาเลเซีย และ อินโดนีเซีย คิดเป็น 3.65 และ 3.64 ตามลำดับ

5.3 ปัจจัยทางด้านวัฒนธรรม

ในหัวข้อการการเอื้อที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่นที่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้ทำงานเทียบเท่าชาย พบว่าระดับความคิดเห็น มีผลมากต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี ในประเทศไทย คิดเป็น 3.55 แต่ในประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซีย มีผลปานกลางต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี คิดเป็น 2.89 และ 2.86 ตามลำดับ

ข้อบังคับทางศาสนาเกี่ยวกับสตรี พบว่าระดับความคิดเห็น มีผลน้อยต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี ในประเทศไทย คิดเป็น 2.12 รองลงมาคือประเทศอินโดนีเซียคิดเป็น 1.87 แต่ในประเทศมาเลเซีย ไม่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี คิดเป็น 1.29

ค่านิยมของชุมชนในเรื่องการให้สตรีได้ทำงานเท่าเทียมกับชายของท้องถิ่น พบว่าระดับความคิดเห็น มีผลมากต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี ในประเทศไทย คิดเป็น 3.45 แต่ในประเทศมาเลเซีย และอินโดนีเซียมีผลปานกลางต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี คิดเป็น 3.11 และ 2.87 ตามลำดับ

6. ปัญหาและเสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีในระบบการทำสวนยางพาราในประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย

6.1 ปัญหาในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี

จากการศึกษาปัญหาในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีในการทำสวนยางพาราในสามประเทศดังแสดงในตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 แสดงร้อยละปัญหาในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีในการปฏิบัติงานในสวนยางพาราเปรียบเทียบในสามประเทศ

ปัญหา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	อินโดนีเซีย n=38	มาเลเซีย n=40	ไทย n=50
1. ขาดความรู้เกี่ยวกับการจัดการสวน	83.4	79.5	77.6
2. ขาดทักษะในการปฏิบัติบางกิจกรรม เช่น การกรีดยางพารา เป็นต้น	65.9	45.8	34.2
3. ไม่ค่อยได้รับการยอมรับจากครอบครัว หรือจากแรงงานชายในการปฏิบัติงานในสวนยางพารา	41.5	32.8	10.9
4. มีขอบเขตจำกัดในบางกิจกรรมที่แรงงานสตรีทำได้เท่านั้น	86.4	85.2	88.1
5. ได้รับสิทธิไม่เท่าเทียมกับแรงงานชาย	85.3	87.6	67.9
6. มีภาระครอบครัวที่ต้องดูแลมาก	95.1	96.4	87.9
7. บทบาทในการเสนอแนะและให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงมีโอกาสน้อย	88.0	76.9	52.8
8. ได้รับค่าตอบแทนต่ำและไม่เป็นธรรมเมื่อเทียบกับแรงงานชาย	40.5	23.6	8.5

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ปัญหา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	อินโดนีเซีย n=38	มาเลเซีย n=40	ไทย n=50
9. ไม่มีโอกาสได้เข้ารับการฝึกอบรมรับความรู้เหมือนแรงงานชาย	62.8	23.7	6.5

10. ปัญหาข้อจำกัดทางศาสนา	26.9	28.2	56.4
11. ได้รับการส่งเสริมและถ่ายทอดจาก เจ้าหน้าที่น้อย	85.4	45.2	71.2

จากตารางที่ 4.11 เมื่อทำการศึกษาควบคู่กับเชิงคุณภาพสามารถอธิบายเหตุและผล ได้ดังนี้

6.1.1 ปัญหาขาดความรู้เกี่ยวกับการจัดการสวน

จากการศึกษา พบว่าแรงงานทั้งสามประเทศประสบปัญหาในเรื่องขาดความรู้ในการจัดการสวนที่ถูกต้องแม้ว่าจะมีประสบการณ์ในการทำงานมานานก็ตาม ซึ่งความรู้ที่แรงงานนี้จะได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษและจากการลองผิดลองถูก ความรู้ในเรื่องเทคนิคการจัดการสวนยางพาราสมัยใหม่ยังไม่มีเท่าที่ควรเช่น เรื่องการใช้ปุ๋ยที่ถูกต้อง การป้องกันกำจัดโรค และการเก็บเกี่ยวผลผลิต เป็นต้น ซึ่งประเด็นปัญหานี้พบมากกว่าร้อยละ 50 ในทั้งสามประเทศ เมื่อทำการศึกษาในเชิงคุณภาพเกี่ยวกับสาเหตุเนื่องจาก (1) ขาดโอกาสในการได้รับการอบรม โดยทั่วไปแรงงานชายจะได้รับโอกาสมากกว่าแรงงานหญิงโดยเฉพาะในประเทศอินโดนีเซียและมาเลเซีย แต่สำหรับไทยแรงงานหญิงมีโอกาستهاเทียบแรงงานชายในการได้รับการอบรมความรู้ (2) ภาระทางครอบครัวมากกว่าชายทำให้ไม่มีเวลาในการเข้ารับการอบรม หรือ เรียนรู้ โดยทั่วไปจะให้แรงงานชายไปอบรม (3) บทบาท สภิตสตรีและข้อจำกัดทางศาสนาบางประการทำให้การเปิดโอกาสแก่แรงงานสตรีมีน้อยกว่าแรงงานชาย โดยเฉพาะในมาเลเซียและอินโดนีเซีย

6.1.2 ขาดทักษะในการปฏิบัติบางกิจกรรม

เช่นเดียวกับแรงงานชายแรงงานสตรีในสามประเทศประสบปัญหานี้เช่นเดียวกัน โดยในอินโดนีเซียจะประสบปัญหามากกว่าประเทศมาเลเซียและไทย จากการศึกษเชิงคุณภาพถึงสาเหตุสรุปได้ว่าเกี่ยวพันกับนโยบายการส่งเสริมและโครงสร้างการพัฒนาของพาราของแต่ละประเทศ สำหรับประเทศไทยประสบปัญหานี้น้อยกว่าประเทศอื่น เพราะ โครงสร้างสวนยางพาราส่วนใหญ่ร้อยละ 90 เป็นสวนยางพาราขนาดเล็ก แรงงานสตรีมีโอกาได้ฝึกปฏิบัติในสวนยางพาราของตนน้อยตลอดเวลาในขณะที่ในมาเลเซียส่วนใหญ่เป็นสวนยางพาราขนาดใหญ่มีการจ้างแรงงานจากภายนอกมาก และในประเทศอินโดนีเซียส่วนใหญ่เป็นสวนยางพาราในรูปแบบบริษัทมีระบบการแบ่งงานที่ชัดเจน แรงงานจะปฏิบัติงานเฉพาะที่มีหน้าที่เท่านั้น

6.1.3 ไม่ค่อยได้รับการยอมรับจากครอบครัว หรือจากแรงงานชายในการปฏิบัติงานในสวนยางพารา

จากการศึกษา พบว่าการยอมรับแรงงานสตรีในบทบาทการปฏิบัติงานในสวนยางพาราจากครอบครัวและชุมชนน้อย บทบาทของสตรีนอกครัวเรือนยังเป็นบทบาทของแรงงานชาย จาก

การศึกษาในเชิงคุณภาพสรุปได้ว่าเมื่อมีการยอมรับในบทบาทสตรีในการปฏิบัติงานในสวนยางพาราบ่อยส่งผลทำให้โอกาสที่แรงงานสตรีจะได้รับการพัฒนาความรู้ และทักษะในการทำงานมีน้อยกว่าแรงงานชาย จากผลการศึกษาในเชิงปริมาณพบว่าแรงงานสตรีในประเทศอินโดนีเซียได้รับการยอมรับจากครัวเรือน และในชุมชนน้อยกว่าแรงงานในประเทศไทย

6.1.4 มีขอบเขตจำกัดในบางกิจกรรมที่แรงงานสตรีทำได้เท่านั้น

ในประเด็นดังกล่าวพบว่าแรงงานทั้งสามประเทศเหมือนกัน เช่นกิจกรรมการจัดการผลผลิต และการตลาดและการขนส่ง การใช้กำลังในการปฏิบัติงาน เช่น การบรรทุก การยก กิจกรรมเหล่านี้เป็นงานของแรงงานชายที่ทำได้ดีกว่าแรงงานหญิง พบว่าแรงงานสตรีบางกิจกรรมต้องอาศัยแรงงานชายในการดำเนินการ ในบางลักษณะของกิจกรรมจำเป็นต้องอาศัยแรงงานชาย ซึ่งแข็งแรงกว่าแรงงานสตรี

6.1.5 ได้รับสิทธิไม่เท่าเทียมกับแรงงานชาย

จากการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่แรงงานสตรีมีความเห็นว่าได้รับสิทธิไม่เท่าเทียมกับชายมากกว่าร้อยละ 80 มีผลทำให้โอกาสที่จะได้รับของแรงงานสตรีจึงมีน้อยกว่าแรงงานชายไม่ว่าจะเป็นค่าจ้างและลักษณะงานที่ปฏิบัติ จากการศึกษาในเชิงคุณภาพในประเด็นนี้ ในสามประเทศบทบาทสตรียังอยู่ในลักษณะการจัดการบ้านเรือนมากกว่าบทบาทการหารายได้ให้กับครัวเรือน บทบาทแรงงานชายยังเป็นบทบาทหลักในครัวเรือน สิทธิและหน้าที่ของสตรียังมีขอบเขตอยู่ในครัวเรือนเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ส่งผลต่อโอกาสได้รับความรู้และประสบการณ์จากการปฏิบัติงานในสวนยางพาราบ่อย นอกจากนี้บทบาทการเป็นผู้นำของแรงงานชายยังได้รับการยอมรับมากกว่าแรงงานสตรี ดังนั้นโอกาสในการได้รับการพัฒนาการเป็นผู้นำ และการตัดสินใจจึงอยู่ที่แรงงานชายเป็นส่วนใหญ่

6.1.6 มีภาระครอบครัวที่ต้องดูแลมาก

พบว่า มากกว่าร้อยละ 90 พบปัญหานี้ในประเทศอินโดนีเซีย และมาเลเซีย ในขณะที่ในประเทศไทยมีปัญหานี้น้อยกว่าทั้งสองประเทศ และพบว่าผลของปัญหานี้ทำให้เวลาในการปฏิบัติงานในสวนยางพาราไม่เต็มที่ และพบว่าโอกาสที่แรงงานสตรีจะได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะน้อยเพราะต้องเอาเวลามาดูแลครอบครัว

6.1.7 บทบาทในการเสนอแนะและให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงมีโอกาสน้อย

พบว่า ในอินโดนีเซียประสบปัญหาประเด็นนี้มากกว่าในสองประเทศ และพบปัญหานี้บ่อยในประเทศไทย ซึ่งจากการศึกษาเชิงคุณภาพถึงสาเหตุที่ประเทศไทยมีปัญหานี้บ่อยเนื่องจากระบบกลุ่มและองค์กรในท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง มีการเปิดโอกาสและแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดในการประชุมอยู่ตลอดเวลา

6.1.8 ได้รับคำตอบแทนค่าและไม่เป็นธรรมเมื่อเทียบกับแรงงานชาย

พบว่า ปัญหานี้พบน้อยกว่าปัญหาอื่นๆ โดยเฉพาะในประเทศไทยพบปัญหานี้ น้อยที่สุดในขณะที่จะพบปัญหานี้ในประเทศมาเลเซียมากที่สุดจากการศึกษาในเชิงคุณภาพ พบว่าการยอมรับในความสามารถในการปฏิบัติงานไม่ว่าจะเป็นฝีมือ และทักษะในการจัดการของแรงงานชายมีมากกว่าในแรงงานสตรี ทั้งๆที่ความเป็นจริงไม่มีความแตกต่างกัน

6.1.9 ไม่มีโอกาสได้เข้ารับการฝึกอบรมรับความรู้เหมือนแรงงานชาย

พบว่าพบมากที่สุดในประเทศอินโดนีเซีย และมาเลเซีย ในขณะที่พบน้อยในประเทศไทย จากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่าระบบการส่งเสริมและการคัดเลือกผู้เข้ารับการอบรม มีส่วนสำคัญต่อโอกาสที่แรงงานสตรีจะได้เข้ารับการฝึกอบรมรับความรู้เหมือนแรงงานชาย และอีกประการหนึ่ง คือการระดมครอบครัวตกเป็นภาระของแรงงานสตรีที่มีหน้าที่บอบททาความเป็นแม่มีสูง

6.1.10 ปัญหาข้อจำกัดทางศาสนา

ปัญหานี้พบบอกในประเทศอินโดนีเซีย และมาเลเซีย ในขณะที่ในประเทศไทยพบน้อยมาก

6.1.11 ได้รับการส่งเสริมและถ่ายทอดจากเจ้าหน้าที่น้อย

พบว่าปัญหานี้พบบอกในประเทศอินโดนีเซียมากที่สุดรองลงมาพบในประเทศไทย ในขณะที่พบในประเทศมาเลเซีย จากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่าด้วยจำนวนเจ้าหน้าที่ที่ไม่เพียงพอ และนโยบายที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของแรงงานทำให้ความสนใจของแรงงานในการรับความรู้และข่าวสารจากเจ้าหน้าที่มีน้อย และความมุ่งมั่นของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงาน ก็เป็นเหตุผลที่ทำให้แรงงานสตรีได้รับการส่งเสริม และการถ่ายทอดจากเจ้าหน้าที่น้อย

6.2 ข้อเสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของแรงงานสตรีในการปฏิบัติงานในสวนยางพารา

สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของแรงงานสตรีในการปฏิบัติงานในสวนยางพารา ผู้ศึกษานำเสนอข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพไปพร้อมๆกันดังแสดงในตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 แสดงรายละเอียดข้อเสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของแรงงานสตรีในการ

ปฏิบัติงานในสวน ขางพาราเปรียบเทียบในสามประเทศ

ข้อเสนอแนะ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	อินโดนีเซีย n=38	มาเลเซีย n=40	ไทย n=50
1. ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้แรงงานสตรีได้รับการฝึกอบรมความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานและการจัดการสวนขางพาราให้มากขึ้น	89.3	91.5	92.5
2. ควรมีการรวมกลุ่มหรือเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และข่าวสารและรวมพลังในการปกป้องสิทธิสตรี	83.4	79.5	88.0
3. รัฐควรให้ความสำคัญในเรื่องสิทธิสตรีและความไม่เท่าเทียมกันและส่งเสริมสนับสนุนบทบาทของสตรีให้มากขึ้น	93.2	92.5	90.8
4. สร้างระบบช่วยเหลือแรงงานสตรีที่เกี่ยวกับสวัสดิการการดูแลและจัดการครอบครัวในระหว่างแรงงานสตรีทำงาน	94.6	87.5	95.6
5. ควรส่งเสริมให้แรงงานสตรีมีส่วนร่วมในครอบครัวและชุมชนให้มากขึ้น	87.2	83.4	88.9
6. ควรแก้ไขระบบค่าตอบแทนให้เท่าเทียมกันกับชาย	85.6	79.4	52.1
7. ปรับปรุงระบบการส่งเสริมและถ่ายทอดให้ครอบคลุมและให้ความสำคัญต่อแรงงานสตรี	74.2	78.4	72.4

6.2.1 ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้แรงงานสตรีได้รับการฝึกอบรมความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานและการจัดการสวนขางพาราให้มากขึ้น

พบว่า มากกว่าร้อยละ 90 ของแรงงานสตรีในกลุ่มตัวอย่างทั้งสามประเทศเสนอแนะว่าจะเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานในสวนขางพาราของแรงงานสตรี แรงงานสตรีควรได้รับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะอย่างสม่ำเสมอ จากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า การที่แรงงานสตรีได้รับความรู้และฝึกฝนทักษะอยู่อย่างสม่ำเสมอจะทำให้การปฏิบัติงานดีขึ้น การตัดสินใจดีขึ้นตามไปด้วย ซึ่งวิธีการที่จะได้รับความรู้ เช่น การจัดการฝึกอบรม และคู่มือ รวมถึงการฝึกปฏิบัติ โดยผ่าน

กิจกรรมในกระบวนการส่งเสริม หรือกิจกรรมในโครงการต่างๆ โดยอาศัยกระบวนการเรียนรู้เป็นสำคัญ

6.2.2 ควรมีการรวมกลุ่มหรือเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และข่าวสารและรวมพลังในการปกป้องสิทธิสตรี

พบว่าข้อเสนอแนะกระบวนการกลุ่มในการแก้ปัญหาแรงงานสตรีในประเทศไทยมากที่สุด แต่อย่างไรก็ตามแรงงานสตรีให้เหตุผลว่าการเป็นสมาชิกกลุ่มและการดำเนินการ โดยผ่านกระบวนการกลุ่มจะเพิ่มศักยภาพและความสามารถในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีทั้งสามประเทศได้ นอกจากนี้ข้อดีที่เกิดจากการรวมกลุ่มจากการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่าทำให้แรงงานมีอำนาจในการต่อรองและสามารถปกป้องสิทธิของสตรี โดยอาศัยพลังกลุ่มได้อีกด้วย

6.2.3 รัฐควรให้ความสำคัญในเรื่องสิทธิสตรีและความไม่เท่าเทียมกันและส่งเสริมสนับสนุนบทบาทของสตรีให้มากขึ้น

จากการศึกษาเชิงปริมาณในประเด็นนี้มากกว่าร้อยละ 90 แรงงานสตรีมีความเห็นว่ารัฐควรให้ความสำคัญในเรื่องสิทธิสตรีและความไม่เท่าเทียมกันและส่งเสริมสนับสนุนบทบาทของสตรีให้มากขึ้นเนื่องจากในปัจจุบันความรู้สึกรังเกียจของแรงงานสตรีส่วนใหญ่รู้สึกว่าจะไม่ได้รับความเท่าเทียมกับแรงงานชาย ค่านิยมที่แรงงานสตรีควรทำงานบ้านและดูแลครอบครัวยังคงพบเห็นอยู่ในภูมิภาคนี้ ประกอบกับข้อบังคับบางประการเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของสตรีที่จำกัดบางกิจกรรม สงวนไว้สำหรับแรงงานชายเท่านั้น

6.2.4 สร้างระบบช่วยเหลือแรงงานสตรีที่เกี่ยวกับสวัสดิการการดูแลและจัดการครอบครัวในระหว่างแรงงานสตรีทำงาน

พบว่า แรงงานสตรีมากกว่าร้อยละ 80 ในทั้งสามประเทศมีข้อเสนอแนะให้รัฐหรือผู้รับผิดชอบควรสร้างระบบช่วยเหลือแรงงานสตรีที่เกี่ยวกับสวัสดิการการดูแล เพื่อเป็นขวัญกำลังใจและเป็นการเพิ่มศักยภาพ และแรงจูงใจให้กับแรงงานสตรีในการปฏิบัติงานในสวนยางพาราด้วย

6.2.5 ควรส่งเสริมให้แรงงานสตรีมีส่วนร่วมในครอบครัวและชุมชนให้มากขึ้น

พบว่า ร้อยละมากกว่า 80 เสนอแนะว่าการพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานของแรงงานสตรีในสามประเทศควรส่งเสริมให้แรงงานสตรีมีส่วนร่วมในครอบครัวและชุมชนให้มากขึ้นซึ่งจากการศึกษาในเชิงปริมาณพบว่าเนื่องจากในปัจจุบันบทบาทของสตรีในการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนตกเป็นภาระของฝ่ายชายเป็นส่วนใหญ่ทำให้ความคิดเห็น หรือข้อคิดเห็นจากสตรีไม่มีมุมมองจากสตรีในชุมชนขาดหายไป ความระแวงอ่อนในการมองปัญหาของแรงงานชายน้อยเมื่อ

เทียบกับแรงงานสตรี การมีส่วนร่วมและมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนจะเป็นการสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยน การยอมรับให้เกิดขึ้นในแรงงานสตรี ที่ต้องเท่าเทียมกับแรงงานชาย

6.2.6 ควรแก้ไขระบบค่าตอบแทนให้เท่าเทียมกันกับชาย

พบว่า มากกว่าร้อยละ 70 ในแรงงานประเศมาเลเซีย และประเทศอินโดนีเซีย เห็นว่าควรแก้ไขระบบค่าตอบแทนให้เท่าเทียมกับแรงงานชายใน สำหรับประเทศไทยให้ความเห็นในประเด็นนี้ น้อย มีข้อสังเกตด้วยเหตุผลว่า ได้รับค่าจ้างที่เป็นธรรม มีระบบการแบ่งค่าตอบแทนที่ชัดเจนในประเทศไทย จากการศึกษาในเชิงคุณภาพพบว่า แรงงานหญิงไม่ได้รับการยอมรับมาก ความต้องการแรงงานชายเพื่อทำสวนยางพารามีมากกว่าความต้องการแรงงานสตรี และแรงงานสตรีมีข้อจำกัดในการทำกิจกรรม ทำให้การต่อรองกับผู้จ้างต่ำ ดังนั้นรัฐควรกำหนดระบบค่าจ้างใหม่โดยคำนึงถึงกิจกรรมที่ทำและเวลาที่ใช้ ที่สร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้น

6.2.7 ควรปรับปรุงระบบการส่งเสริมและถ่ายทอดให้ครอบคลุมและให้ความสำคัญต่อแรงงานสตรี

พบว่า มีข้อเสนอแนะในประเด็นนี้มากกว่าร้อยละ 70 มีความเห็นว่า ควรปรับปรุงระบบการส่งเสริมและถ่ายทอดให้ครอบคลุมและ ให้ความสำคัญต่อแรงงานสตรี ซึ่งจากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่าทั้งสามประเทศมีปัญหาเกี่ยวกับระบบการส่งเสริมไม่ว่าจะเป็น เรื่อง ความไม่พอเพียงเจ้าหน้าที่ทำให้การส่งเสริมและถ่ายทอดความรู้ไม่ทั่วถึง นโยบายการพัฒนาฝีมือแรงงาน โดยเฉพาะแรงงานสตรีในภาคเกษตรยังไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงาน ดังนั้นรัฐควรให้ความสำคัญกับประเด็นดังกล่าวและควรแก้ไขและปรับปรุง

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพและความสามารถของแรงงานสตรีในการจัดการสวนยางพาราเปรียบเทียบกับในประเทศ ไทย-อินโดนีเซีย-มาเลเซีย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีในระบบการทำสวนยางพาราในประเทศ อินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย วิเคราะห์เปรียบเทียบประสิทธิภาพด้านเศรษฐศาสตร์ของแรงงานสตรีในระบบการทำสวนยางพาราในปัจจุบันระหว่างแรงงานสตรีในประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย ศึกษาปัจจัยที่มีผลกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีในระบบการทำสวนยางพาราในประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทยและ เสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีในระบบการทำสวนยางพาราในประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย โดยทำการศึกษาในพื้นที่ 3 ประเทศ ได้แก่ จังหวัดเมดาน (ประเทศอินโดนีเซีย) รัฐเคดาห์ (ประเทศมาเลเซีย) และอำเภอหน่อม จังหวัดสงขลา (ประเทศไทย) โดยพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่มีการทำสวนยางพารามากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราที่มีแรงงานสตรีที่ทำงานในสวนยางพาราในประเทศมาเลเซียจำนวน 40 ครัวเรือน ประเทศอินโดนีเซีย 38 ครัวเรือน และประเทศไทย 50 ครัวเรือน ต่อพื้นที่ รวม 3พื้นที่ 128 ครัวเรือน เพื่อการศึกษาเชิงปริมาณและครัวเรือนของเกษตรกรที่มีแรงงานสตรีปฏิบัติงานอยู่ในสวนยางพาราในทั้งสามประเทศ ซึ่งใช้วิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purpose Sampling method) ประเทศละ 5 ครัวเรือนรวม 15 ครัวเรือนเพื่อการศึกษาเชิงคุณภาพ ซึ่งจากการศึกษาสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. สรุปผล

1.1 ศึกษาเปรียบเทียบสภาพทางสังคมของแรงงานสตรีในระบบการทำ สวนยางพาราในประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

1.1.1 สภาพทางสังคมของแรงงานสตรีในระบบการทำสวนยางพาราเปรียบเทียบกับระหว่าง

ประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซียและ ประเทศไทยในพื้นที่ศึกษา

จากผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าแรงงานสตรีที่ปฏิบัติงานในสามประเทศมีอายุค่อนข้างมาก นอกจากนี้ยังพบว่าแรงงานสตรีในวัยดังกล่าวต้องรับภาระการดูแลครอบครัวด้วย พบว่าค่าเฉลี่ย

แรงงานสตรีของประเทศไทยมีค่าเฉลี่ยอายุสูงสุด คือ 46.8 ปี รองลงมาคือประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซีย มีค่าเฉลี่ย 41.2 ปี และ 36.5 ปี ตามลำดับ และสถานภาพทางครัวเรือนคล้ายคลึงกัน กล่าวคือแรงงานสตรีในสามประเทศมีบทบาททั้งในการปฏิบัติงานนอกบ้านและบทบาทการดูแลครอบครัวทำให้คุณภาพและประสิทธิภาพการทำงานจะน้อยกว่าแรงงานชาย ทางด้านระดับการศึกษาของแรงงานสตรีระหว่างประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซียและ ประเทศไทย จากผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าโดยส่วนใหญ่แรงงานสตรียังมีการศึกษาค่อนข้างต่ำมีผลต่อการรับนวัตกรรมใหม่และการปรับใช้เทคโนโลยีใหม่และมีผลต่อการปรับตัวในการดำรงชีวิตและเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานในสวนยางพาราด้วยโดย พบว่า ส่วนใหญ่แรงงานสตรีในประเทศอินโดนีเซีย มีระดับการศึกษาโดยส่วนใหญ่อยู่ในชั้นมัธยมศึกษา คิดเป็น ร้อยละ 39.8 ประเทศมาเลเซีย มีระดับการศึกษาโดยส่วนใหญ่ในชั้นอาชีวศึกษา คิดเป็น ร้อยละ 34.0 และประเทศไทย มีระดับการศึกษาโดยส่วนใหญ่ในชั้นประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 63.2 ด้านสุขภาพของแรงงานสตรี พบว่าโดยส่วนใหญ่ทั้งสามประเทศไม่มีปัญหาด้านสุขภาพ โดยประเทศมาเลเซียมีแรงงานสตรีที่ไม่มีปัญหาด้านสุขภาพ สูงสุด รองลงมาคือประเทศไทย และประเทศอินโดนีเซีย คิดเป็นร้อยละ 91.2 86.2 และ 56.4 ตามลำดับ ด้านการประกอบอาชีพเสริมของแรงงานสตรี พบว่าโดยส่วนใหญ่ทั้งสามประเทศไม่มีอาชีพเสริม โดยประเทศอินโดนีเซียมีแรงงานสตรีที่ไม่มีอาชีพเสริมสูงสุด รองลงมาคือประเทศไทย และมาเลเซีย คิดเป็นร้อยละ 80.2 77.6 และ 69.5 ตามลำดับ ซึ่งจากการสัมภาษณ์เชิงคุณภาพในประเด็นนี้พบว่าด้วยบทบาท และภาระทางครอบครัวของสตรีมีมากในทั้งสามประเทศ จึงไม่มีเวลาประกอบอาชีพเสริมแต่อย่างไรก็ตามสำหรับประเทศไทยอาชีพเสริมของสตรีพบผ่านกระบวนการกลุ่มเช่นกลุ่มแม่บ้านและกิจกรรมอาชีพเสริมอื่นๆที่รัฐให้การสนับสนุน ซึ่งในประเทศอินโดนีเซียสตรีมีโอกาสน้อยกว่าประเทศไทย ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรในชุมชนของแรงงานสตรีพบว่าส่วนใหญ่ทั้งสามประเทศมีแรงงานสตรีเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรในชุมชนโดยประเทศไทยมีแรงงานสตรีเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรในชุมชนของแรงงานสตรี สูงสุด รองลงมาคือประเทศมาเลเซีย และอินโดนีเซีย คิดเป็นร้อยละ 100 98.2 และ 87.0 ตามลำดับ

สำหรับการรับรู้ข่าวสารของแรงงานสตรีที่ทำการศึกษาจากแหล่งข่าวสารต่างๆ ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ สิ่งพิมพ์ เจ้าหน้าที่รัฐ และอื่นๆ ของแรงงานสตรีระหว่างประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซียและประเทศไทยในพื้นที่ศึกษา จากผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีบทบาทสำคัญต่อการกระจายข่าวสาร และความรู้ทางวิชาการให้แรงงานสตรี จากการศึกษาในเชิงคุณภาพพบว่าโทรทัศน์ และวิทยุเป็นสื่อที่แรงงานสตรีเข้าถึงได้มากที่สุด และความรู้ทางการเกษตรได้รับจากสื่อโทรทัศน์และวิทยุมากกว่าสื่ออื่นในขณะที่สื่อสิ่งพิมพ์และสื่อบุคคลเช่นเจ้าหน้าที่ทั้ง สามประเทศไปในทิศทางเดียวกันคือได้รับข่าวสารน้อย โดยจากการศึกษาพบว่า แรงงานสตรีประเทศ

อินโดนีเซีย ได้รับข่าวสารทาง 1 ทางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.2 และประเทศมาเลเซียและประเทศไทย ได้รับข่าวสาร 2 ทางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.6 และ 54.6 ตามลำดับ โดยแหล่งของข่าวสาร ของแรงงานสตรีประเทศอินโดนีเซียได้รับจาก โทรทัศน์ มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 97.2 รองลงมาคือ จากแหล่งอื่นๆ และจากวิทยุ คิดเป็นร้อยละ 87.2 75.6 ตามลำดับ ส่วนแหล่งข่าวสารที่แรงงานสตรีประเทศอินโดนีเซียไม่ได้รับมากที่สุด คือ สิ่งพิมพ์และเจ้าหน้าที่รัฐ คิดเป็นร้อยละ 97.2 และ 87.6 ตามลำดับ

แหล่งของข่าวสาร ของแรงงานสตรีประเทศมาเลเซียได้รับจาก โทรทัศน์ มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 98.8 รองลงมาคือ วิทยุ จากแหล่งอื่นๆ และจากเจ้าหน้าที่ คิดเป็นร้อยละ 79.5 79.5 และ 53.5 ตามลำดับ ส่วนแหล่งข่าวสารที่แรงงานสตรีประเทศมาเลเซียไม่ได้รับมากที่สุด คือ สิ่งพิมพ์ คิดเป็น 90.5

แหล่งของข่าวสาร ของแรงงานสตรีประเทศไทยได้รับจาก โทรทัศน์ มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 92.1 รองลงมาคือ จากแหล่งอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 62.1 ส่วนแหล่งข่าวสารที่แรงงานสตรีประเทศไทยไม่ได้รับมากที่สุด คือ สิ่งพิมพ์ เจ้าหน้าที่รัฐ และวิทยุ คิดเป็นร้อยละ 95.4 72.1 และ 51.3 ตามลำดับ

1.1.2 สภาพทางเศรษฐกิจของแรงงานสตรีในระบบการทำ สวนยางพาราในประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย

จากผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าทั้งไทยและอินโดนีเซียขนาดพื้นที่ถือครองสวนยางพาราส่วนใหญ่มีขนาดเล็กกว่าขนาดพื้นที่ถือครองสวนยางพาราในประเทศมาเลเซีย โดยแรงงานสตรีประเทศอินโดนีเซีย ถือครองพื้นที่ทั้งหมดน้อยกว่า 10 ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.1 รองลงมาคือ ประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย คิดเป็นร้อยละ 53.9 และ 30.2 ตามลำดับ และแรงงานสตรีประเทศอินโดนีเซีย ถือครองพื้นที่ทำการเกษตรน้อยกว่า 10 ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.8 รองลงมาคือประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย คิดเป็นร้อยละ 53 และ 30.4 ตามลำดับ

ทางด้านรายได้และรายจ่ายทั้งหมดของครัวเรือน ซึ่งจากผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่ารายได้จากการทำสวนยางพาราเป็นรายได้ที่มั่นคงและสูงของครัวเรือนแรงงานสตรีในสามประเทศ จากการศึกษาสัมภาษณ์แรงงานสตรีพบว่า รายได้จากการทำสวนยางพาราเพียงอย่างเดียวที่เกษตรกรมีความเชื่อมั่นและเป็นรายได้ที่ยั่งยืน พบว่า รายได้สุทธิเฉลี่ยของครัวเรือน (บาทต่อปี) ของแรงงานสตรีประเทศมาเลเซีย มากที่สุด คิดเป็น 426,675.25 บาทต่อปีรองลงมาคือประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซีย คิดเป็น 287,407.40 และ 188,224.35 บาทต่อปี ตามลำดับ สำหรับ รายได้เฉลี่ยจากการขายยางพารา (บาทต่อปี) ของแรงงานสตรีประเทศมาเลเซีย พบว่ามีรายได้สูงสุด 395,545.50 บาทต่อปี รองลงมาได้แก่ประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซีย 233,248 และ 198,115.70 บาทต่อปี

ตามลำดับ ส่วนหนี้สินเฉลี่ยในครัวเรือนของแรงงานสตรีประเทศอินโดนีเซีย มากที่สุด คิดเป็น 2,336.35 บาทต่อปี รองลงมาคือประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย คิดเป็น 1,907.89 และ 1,425.50 บาทต่อปี ตามลำดับ

รายจ่ายเกี่ยวกับภาษีสังคม (บาทต่อปี) พบว่าทั้งสามประเทศมีรายจ่ายเกี่ยวกับภาษีสังคมเหมือนกัน เช่น งานบวช งานแต่งงาน และงานศพ ของแรงงานสตรีประเทศอินโดนีเซียสูงสุด คิดเป็น 14,523.35 บาทต่อปี รองลงมาคือประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย คิดเป็น 14,454.24 และ 13,235.70 บาทต่อปี ตามลำดับ

1.2 ภาพรวมความคิดเห็นของแรงงานสตรีทั้ง สามประเทศต่อการประกอบอาชีพการทำ สวนยางพารา และคุณภาพชีวิต

โดยใช้เกณฑ์เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย เห็นด้วยน้อย ไม่แน่ใจว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วย พบว่าแรงงานสตรีมีเกณฑ์เห็นด้วยอย่างยิ่ง กับความคิดเห็นที่ว่าทำอาชีพการทำสวนยางพารามีความมั่นคงมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.52 รองลงมา คือ ความพึงพอใจกับชีวิตการทำงานโดยรวม คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.35 มีเกณฑ์เห็นด้วยกับความคิดเห็นที่ว่าอาชีพนี้มีรายได้เป็นที่พึงพอใจมากที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.22 รองลงมาคือ อาชีพนี้มีความมั่นคง และอาชีพการทำสวนยางมีรายได้ที่มั่นคงและสม่ำเสมอ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.95 และ 3.87 ตามลำดับ มีเกณฑ์เห็นด้วยน้อยกับความคิดเห็นที่ว่า ความเจ็บป่วยจากการประกอบอาชีพนี้อยู่บ่อยๆ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.02 มีเกณฑ์ไม่แน่ใจว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับความคิดเห็นที่ว่า อยากให้บุตรหลานสืบทอด ไทยอาชีพนี้ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.35 รองลงมาคือ เรียนรู้วิธีการเทคนิคใหม่ๆ อยู่เสมอ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.85

1.3 ความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียดของเกษตรกรสวนยางพาราในสามประเทศ

พบว่า เกษตรกรชาวสวนยางพาราของทั้งสามประเทศ มีอาการรู้สึกเจ็บที่นั่น ปวดที่นี่ โดยไม่ทราบสาเหตุ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 85.30 รองลงมาคือ มักมีเรื่องกลุ้มใจ อยู่เฉยๆ แล้วรู้สึกใจสั่นหรือหัวใจผิดปกติ มีอาการผิดปกติ เกี่ยวกับท้อง เช่น ปวดท้อง ท้องเสียโดยไม่ทราบสาเหตุหรือไม่ได้เกิดจาก อาหารเป็นพิษและรู้สึกหงุดหงิดและโกรธง่าย คิดเป็นร้อยละ 70 68.80 66.70 และ 52.20 ตามลำดับ ไม่มีอาการปัญหาเกี่ยวกับการนอนไม่หลับ คิดเป็นร้อยละ 51.70 และ มีอาการมักเบื่ออาหารหรือทานข้าวไม่ลง เมื่อ มีปัญหาที่แก้ไม่ตก คิดเป็นร้อยละเท่ากัน

1.4 การผลิตและการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีในสามประเทศ

สำหรับการผลิตและการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีในสามประเทศผู้วิจัยสามารถสรุปโดยแยกออกเป็นแต่ละกิจกรรม ได้แก่ การขุดหลุมยาง การปลูกยาง การใส่ปุ๋ย การตัดหญ้า การกรีด การเก็บน้ำยาง และขายผลผลิต ซึ่งจากการศึกษาพบว่ามีความแตกต่างกันในแต่ละประเทศ พบว่ากิจกรรมการเตรียมพื้นที่ ได้แก่ การไถปรับพื้นที่ พบว่า แรงงานสตรีประเทศมาเลเซีย และอินโดนีเซีย ไม่ได้ปฏิบัติงานในการไถปรับพื้นที่ คิดเป็นร้อยละ 96.2 และ 89.5 ตามลำดับ ส่วนแรงงานสตรีในประเทศไทย ได้ปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 79.6 การวางแผนหลุม พบว่า แรงงานสตรีประเทศอินโดนีเซียและมาเลเซีย ไม่ได้ปฏิบัติงานในการวางแผนหลุม คิดเป็นร้อยละ 95.5 และ 87.4 ตามลำดับ ส่วนแรงงานสตรีในประเทศไทย ได้ปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 88.8 การขุดหลุม พบว่า แรงงานสตรีทั้งสามประเทศ ไม่ได้ปฏิบัติงานในการขุดหลุม โดยประเทศมาเลเซีย เป็นอันดับสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 99.5 รองลงมา คือ ประเทศอินโดนีเซีย และไทย คิดเป็นร้อยละ 99.0 และ 92.1 ตามลำดับ สำหรับกิจกรรมการปลูก ได้แก่ การใส่ปุ๋ยรองก้นหลุม พบว่า แรงงานสตรีทั้งสามประเทศ ไม่ได้ปฏิบัติงานในการใส่ปุ๋ยรองก้นหลุม โดยประเทศมาเลเซีย เป็นอันดับสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 92.5 รองลงมา คือ ประเทศอินโดนีเซีย และไทย คิดเป็นร้อยละ 87.4 และ 85.7 ตามลำดับ การปลูกยาง พบว่า แรงงานสตรีทั้งสามประเทศ ไม่ได้ปฏิบัติงานในการปลูกยาง โดยประเทศมาเลเซีย เป็นอันดับสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 79.6 รองลงมา คือ ประเทศไทย และ อินโดนีเซีย คิดเป็นร้อยละ 73.7 และ 66.5 ตามลำดับ การปลูกซ่อม พบว่า แรงงานสตรีประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซียไม่ได้ปฏิบัติงานในการปลูกซ่อม คิดเป็นร้อยละ 84.5 และ 79.7 ตามลำดับ ส่วนแรงงานสตรีในประเทศไทย ได้ปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 92.1 พบว่า กิจกรรมการจัดการสวน ได้แก่ การใส่ปุ๋ยบำรุงสวน พบว่า แรงงานสตรีประเทศไทย และ อินโดนีเซียได้ปฏิบัติงานในการใส่ปุ๋ยบำรุงสวน คิดเป็นร้อยละ 79.6 และ 67.5 ตามลำดับ ส่วนแรงงานสตรีในประเทศมาเลเซียไม่ได้ปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 65.6 การป้องกันกำจัดวัชพืช พบว่า แรงงานสตรีทั้งสามประเทศ ไม่ได้ปฏิบัติงานในการป้องกันกำจัดวัชพืช โดยประเทศอินโดนีเซีย เป็นอันดับสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 98.5 รองลงมา คือ มาเลเซีย และ ประเทศไทย คิดเป็นร้อยละ 97.6 และ 90.8 ตามลำดับ

การป้องกันโรคพืชและศัตรูพืช พบว่า แรงงานสตรีทั้งสามประเทศ ไม่ได้ปฏิบัติงานในการป้องกันโรคพืชและศัตรูพืช โดยประเทศอินโดนีเซีย เป็นอันดับสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 99.0 รองลงมา คือ มาเลเซีย และ ประเทศไทย คิดเป็นร้อยละ 97.5 และ 92.1 ตามลำดับการตัดแต่งกิ่ง พบว่า แรงงานสตรีทั้งสามประเทศ ไม่ได้ปฏิบัติงานในการตัดแต่งกิ่ง โดยประเทศอินโดนีเซีย เป็นอันดับสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมา คือ มาเลเซีย และ ประเทศไทย คิดเป็นร้อยละ 99.0 และ 97.5 ตามลำดับ พบว่า กิจกรรมการเก็บเกี่ยว ได้แก่ การกรีด พบว่า แรงงานสตรีประเทศไทย และ

อินโดนีเซียได้ปฏิบัติงานในการกรีดยึดคิดเป็นร้อยละ 93.4 และ 87.3 ตามลำดับ ส่วนแรงงานสตรีในประเทศมาเลเซียไม่ได้ปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 66.5 การเก็บน้ำยาง พบว่า แรงงานสตรีทั้งสามประเทศได้ปฏิบัติงานในการเก็บน้ำยาง คิดเป็นร้อยละ 100 พบว่า แรงงานสตรีประเทศไทย และ มาเลเซียได้ปฏิบัติงานในการเตรียมน้ำยาง คิดเป็นร้อยละ 100 และ 51.3 ตามลำดับ ส่วนแรงงานสตรีในประเทศอินโดนีเซียไม่ได้ปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 97.5 พบว่า กิจกรรมการตลาด ได้แก่ การขายกับกลุ่มน้ำยาง พบว่า แรงงานสตรีประเทศอินโดนีเซีย และ มาเลเซีย ไม่ได้ปฏิบัติงานในการขายกับกลุ่มน้ำยาง คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนแรงงานสตรีในประเทศไทยได้ปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 70.

1.5. เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมต่างๆของแรงงานสตรีในการปฏิบัติงานในสวนยางพารา

เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมต่างๆของแรงงานสตรีในการปฏิบัติงานในสวนยางพารา สรุปได้ว่า แรงงานส่วนใหญ่จะเริ่มกรีดยึดในช่วงเวลา 00.01-02.00 น. และจะกรีดยึดจนใกล้รุ่งเวลา 04.01-06.00 น. ในการกรีดยึดแรงงานจะไม่นิยมกรีดยึดในตอนสาย เพราะเชื่อกันว่าน้ำยางจะออกน้อย ใช้เวลากรีดยึดเฉลี่ย 3.62 ชั่วโมง การเก็บน้ำยาง จะเก็บน้ำยางหลังจากกรีดยึดเสร็จโดยจะรอให้น้ำยางหยดไหลจากต้นยางใช้เวลาประมาณ 1-2 ชั่วโมง เก็บน้ำยางใช้เวลาเฉลี่ย 3.94 ชั่วโมง การขายน้ำยางจะใช้เวลาหลังจากเก็บน้ำยางเสร็จประมาณ 0.30-1 ชั่วโมง ขึ้นอยู่กับระยะทางระหว่างสวนกับแหล่งรับซื้อ การขายน้ำยางส่วนใหญ่ใช้เวลาน้อยกว่า 2 ชั่วโมง ขายน้ำยางราคาเฉลี่ย 65 บาท และแรงงานสตรีมีประสบการณ์การทำสวนยางเฉลี่ย 26 ปี

1.6 ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของแรงงานสวนยางพาราขนาดเล็กในประเทศไทย อินโดนีเซีย และมาเลเซีย

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของแรงงานสวนยางพาราขนาดเล็กในประเทศไทยและมาเลเซีย เปรียบเทียบการวัดประสิทธิภาพทางกายภาพ และประสิทธิภาพทางการเงินระหว่างประเทศไทย และประเทศมาเลเซีย ได้ว่า ประเทศมาเลเซียมีประสิทธิภาพทางกายภาพสูงกว่าโดยเปรียบเทียบหากพิจารณาตาม ลักษณะของรูปแบบผลผลิต เนื่องจากการผลิตผลผลิตแบบจี้ยางทำให้เกษตรกรมีการบริหารจัดการแรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้พื้นที่การถือครองสวนยางที่มากกว่าประเทศไทยโดยเปรียบเทียบ นอกจากนี้หากพิจารณาสัดส่วนด้านแรงงาน พบว่า มีการใช้แรงงานเพียง 8.67 วันทำงานต่อไร่ต่อปี ประกอบกับแรงงานในหนึ่งวันทำงานสามารถดูแล และเก็บเกี่ยวผลผลิตในพื้นที่การผลิตประมาณ 0.12 ไร่ต่อวันทำงานต่อปี เนื่องจากลักษณะของผลผลิตที่ง่ายต่อการดำเนินการ ในขณะที่เมื่อพิจารณาประสิทธิภาพทางการเงิน พบว่า กลุ่มตัวอย่างใน

ประเทศไทยมีประสิทธิภาพทางการเงินสูงที่สุด สะท้อนให้เห็นว่า แรงงานในประเทศไทยมีการบริหารจัดการต้นทุนที่ดี ที่สามารถสร้างรายได้กลับคืนสู่สวนยางพาราในสัดส่วนที่สูง โดยสามารถสร้างรายได้สุทธิเฉลี่ยสูงสุด คือ 92,466.65 บาทต่อปี และมีสัดส่วนรายได้สุทธิต่อจำนวนแรงงานในสัดส่วนที่สูงที่สุด คือ 43,411.57 บาทต่อคนต่อปี และหากพิจารณาตามรูปแบบการใช้แรงงาน พบว่า การใช้แรงงานสตรีควบคู่กับแรงงานชายมีประสิทธิภาพทางกายภาพและประสิทธิภาพทางการเงินในสัดส่วนที่สูงกว่าการใช้แรงงานสตรีเพียงอย่างเดียวโดยเปรียบเทียบ แต่หากพิจารณาด้านการผลิตพบว่า การใช้แรงงานสตรีเพียงอย่างเดียวมีประสิทธิภาพด้านการผลิตสูงกว่าโดยเปรียบเทียบ คือสามารถผลิตผลผลิตเฉลี่ย 273.00 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี

1.7 ปัจจัยที่มีผลกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีในระบบการทำสวนยางพาราเปรียบเทียบระหว่างประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย

สำหรับปัจจัยที่มีผลกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีในระบบการทำสวนยางพาราเปรียบเทียบระหว่างประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย แบ่งออกเป็นทางด้านสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม พบว่า

1.7.1 ปัจจัยทางด้านสังคม สามารถสรุปได้ว่าในประเด็นการได้รับความรู้ในเรื่องการผลิตและการปฏิบัติที่เกี่ยวกับยางพารา พบว่าระดับความคิดเห็น มีผลมากต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี โดยในประเทศไทย มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คิดเป็น 3.84 รองลงมาคือ แรงงานสตรีในประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซีย คิดเป็น 3.72 และ 3.26 ตามลำดับด้านทักษะความชำนาญในการปฏิบัติในแต่ละกิจกรรม พบว่าระดับความคิดเห็น มีผลมากต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี โดยในประเทศมาเลเซีย มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คิดเป็น 3.77 รองลงมาคือ แรงงานสตรีในประเทศไทยและอินโดนีเซีย คิดเป็น 3.62 และ 3.56 ตามลำดับด้านการได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น พบว่าระดับความคิดเห็น มีผลปานกลางต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี โดยในประเทศมาเลเซีย มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คิดเป็น 3.21 รองลงมาคือ แรงงานสตรีในประเทศไทยและอินโดนีเซีย คิดเป็น 3.10 และ 2.86 ตามลำดับด้านนโยบายการส่งเสริมการเพิ่มทักษะจากภาครัฐและเอกชน พบว่าระดับความคิดเห็น มีผลมากต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี ในประเทศไทย คิดเป็น 3.44 แต่ในประเทศมาเลเซียและประเทศอินโดนีเซีย มีผลปานกลางต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี คิดเป็น 3.02 และ 2.51 ตามลำดับด้านการได้รับการยอมรับจากสามีในการปฏิบัติงาน พบว่าระดับความคิดเห็น มีผลมากต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี ในประเทศอินโดนีเซีย และประเทศมาเลเซีย คิดเป็น 3.78 และ 3.65 ตามลำดับ แต่ในประเทศไทย มีผลปานกลางต่อ

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี คิดเป็น 3.20 ด้านการเพิ่มสิทธิสตรีให้ทำงานที่เท่าเทียมกับชาย พบว่าระดับความคิดเห็น มีผลมากต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีในประเทศไทย คิดเป็น 3.65 แต่ในประเทศมาเลเซียและประเทศอินโดนีเซีย มีผลปานกลางต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี คิดเป็น 3.06 และ 2.98 ตามลำดับด้านการเปิดโอกาสให้สตรีได้แสดงออกและแสดงความคิดเห็นในครัวเรือน และชุมชน พบว่าระดับความคิดเห็น มีผลมากต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี โดยในประเทศไทยมีระดับความคิดเห็นสูงสุด คิดเป็น 3.88 รองลงมาคือ แรงงานสตรีในประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซีย คิดเป็น 3.84 และ 3.76 ตามลำดับ ด้านการดูแลครอบครัวเช่น บุตร พบว่าระดับความคิดเห็น มีผลมากต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี ในประเทศไทย คิดเป็น 3.76 รองลงมาคือ ประเทศอินโดนีเซีย คิดเป็น 3.45 แต่ในประเทศมาเลเซีย มีผลปานกลางต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี คิดเป็น 3.21 ด้านสุขภาพแข็งแรงพร้อมสู้งานหนักได้ พบว่าระดับความคิดเห็น มีผลมากต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี โดยในประเทศไทยมีระดับความคิดเห็นสูงสุด คิดเป็น 3.91 รองลงมาคือ แรงงานสตรีในประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซีย คิดเป็น 3.86 และ 3.75 ตามลำดับด้านใช้เวลาประกอบอาชีพทำสวนยางพาราเป็นส่วนใหญ่ คิดเห็น มีผลมากต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี โดยในประเทศไทยมีระดับความคิดเห็นสูงสุด คิดเป็น 3.67 รองลงมาคือ แรงงานสตรีในประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซีย คิดเป็น 3.54 และ 3.44 ตามลำดับด้านมีประสบการณ์สูงในการปฏิบัติในสวนยางพารา มีผลมากต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี โดยในประเทศไทยมีระดับความคิดเห็นสูงสุด คิดเป็น 3.90 รองลงมาคือ แรงงานสตรีในประเทศอินโดนีเซียและมาเลเซีย คิดเป็น 3.88 และ 3.85 ตามลำดับด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน มีผลมากต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี โดยในประเทศอินโดนีเซียมีระดับความคิดเห็นสูงสุด คิดเป็น 3.65 รองลงมาคือ แรงงานสตรีในประเทศไทยและมาเลเซีย คิดเป็น 3.45 และ 3.27 ตามลำดับด้านการได้รับข่าวสารและการเปิดรับข่าวสาร พบว่าระดับความคิดเห็น มีผลมากต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี ในประเทศไทย คิดเป็น 3.61 รองลงมาคือประเทศ มาเลเซีย คิดเป็น 3.44 แต่ในประเทศอินโดนีเซีย มีผลปานกลางต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี คิดเป็น 3.23 ด้านอายุพบว่าอายุมีผลต่อประสิทธิภาพเนื่องจากอายุมากขึ้นประสบการณ์ในการทำสวนยางพารามากขึ้นมีส่วนทำให้การตัดสินใจได้ดีขึ้น

1.7.2 ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ในหัวข้อการได้รับรายได้ที่คุ้มค่ากับการปฏิบัติงาน พบว่าระดับความคิดเห็น มีผลมากต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี โดยในประเทศไทย มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คิดเป็น 3.86 รองลงมาคือ แรงงานสตรีในประเทศอินโดนีเซีย

และมาเลเซีย คิดเป็น 3.78 และ 3.75 ตามลำดับมีส่วนข้างของตนเองไม่ได้รับจ้างปฏิบัติในสวนยางอื่น พบว่าระดับความคิดเห็น มีผลปานกลางต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี โดยในประเทศมาเลเซีย มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คิดเป็น 2.98 รองลงมาคือ แรงงานสตรีในประเทศไทย และ อินโดนีเซีย คิดเป็น 2.89 และ 2.85 ตามลำดับ พื้นที่ที่ปฏิบัติพอดีกับความสามารถแรงงานที่ทำงานในแต่ละวันหรือแต่ละกิจกรรม พบว่าระดับความคิดเห็น มีผลมากต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี โดยในประเทศไทย มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คิดเป็น 3.75 รองลงมาคือ แรงงานสตรีในประเทศมาเลเซีย และ อินโดนีเซีย คิดเป็น 3.65 และ 3.64 ตามลำดับ

1.7.3 ปัจจัยทางด้านวัฒนธรรม ในหัวข้อการการเอื้อที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่นที่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้ทำงานเทียบเท่าชาย พบว่าระดับความคิดเห็น มีผลมากต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี ในประเทศไทย คิดเป็น 3.55 แต่ในประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซีย มีผลปานกลางต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี คิดเป็น 2.89 และ 2.86 ตามลำดับข้อบังคับทางศาสนาเกี่ยวกับสตรี พบว่าระดับความคิดเห็น มีผลน้อยต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี ในประเทศไทย คิดเป็น 2.12 รองลงมาคือ ประเทศอินโดนีเซียคิดเป็น 1.87 แต่ในประเทศมาเลเซีย ไม่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี คิดเป็น 1.29 ค่านิยมของชุมชนในเรื่องการให้สตรีได้ทำงานเท่าเทียมกับชายของท้องถิ่น พบว่าระดับความคิดเห็น มีผลมากต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี ในประเทศไทย คิดเป็น 3.45 แต่ในประเทศมาเลเซีย และอินโดนีเซียมีผลปานกลางต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี คิดเป็น 3.11 และ 2.87 ตามลำดับ

1.8. ปัญหาและเสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีในระบบการทำสวนยางพาราในประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย

1.8.1 ปัญหาในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี

สำหรับปัญหาของแรงงานสตรีในสามประเทศ สามารถสรุปได้ ดังนี้ ปัญหาขาดความรู้เกี่ยวกับการจัดการสวนขาดทักษะในการปฏิบัติบางกิจกรรมไม่ค่อยได้รับการยอมรับจากครอบครัวหรือจากแรงงานชายในการปฏิบัติงาน ในสวนยางพารา มีขอบเขตจำกัดในบางกิจกรรมที่แรงงานสตรีทำได้เท่านั้นได้รับสิทธิไม่เท่าเทียมกับแรงงานชายมีภาระครอบครัวที่ต้องดูแลมาก บทบาทในการเสนอแนะและให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงมีโอกาสน้อย ได้รับคำตอบแทนคำและไม่เป็น

ธรรมเมื่อเทียบกับแรงงานชาย. ไม่มีโอกาสได้เข้ารับการฝึกอบรมรับความรู้เหมือนแรงงานชาย และ ปัญหาข้อจำกัดทางศาสนาและได้รับการส่งเสริมและถ่ายทอดจากเจ้าหน้าที่น้อย

1.8.2 ข้อเสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของแรงงานสตรีในการปฏิบัติงานในสวนยางพารา

สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของแรงงานสตรีในการปฏิบัติงานในสวนยางพาราสามารถสรุปได้ดังนี้ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้แรงงานสตรีได้รับการฝึกอบรมความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานและการจัดการสวนยางพาราให้มากขึ้น ควรมีการรวมกลุ่มหรือเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และ ข่าวสารและรวมพลังในการปกป้องสิทธิสตรี รัฐควรให้ความสำคัญในเรื่องสิทธิสตรีและความไม่เท่าเทียมกันและส่งเสริมสนับสนุนบทบาทของสตรีให้มากขึ้นสร้างระบบช่วยเหลือแรงงานสตรีที่เกี่ยวกับสวัสดิการการดูแลและจัดการครอบครัวในระหว่างแรงงานสตรีทำงาน ควรส่งเสริมให้แรงงานสตรีมีส่วนร่วมในครอบครัวและชุมชนให้มากขึ้น ควรแก้ไขระบบค่าตอบแทนให้เท่าเทียมกันกับชายและควรปรับปรุงระบบการส่งเสริมและถ่ายทอดให้ครอบคลุมและให้ความสำคัญต่อแรงงานสตรี

2. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาสามารถสังเคราะห์ประเด็นที่สำคัญที่เป็นแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีในสามประเทศ โดยผู้ศึกษาได้นำเสนอข้อเสนอแนะพร้อมการอภิปรายไปพร้อม ๆ กันดังนี้

1. การเพิ่มความสามารถและศักยภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี

จากผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าหากเพิ่มศักยภาพและความสามารถในการปฏิบัติงานเช่นการฝึกอบรม การได้รับการส่งเสริมและถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีจากเจ้าหน้าที่ และระดับการได้รับข่าวสารอย่างต่อเนื่อง และมีระดับการศึกษาที่สูงจะทำให้แรงงานสตรีมีคุณภาพสามารถปฏิบัติงานในสวนยางพาราได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นมีข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินการโดย (1) กำหนดหลักสูตรที่เกี่ยวกับการเพิ่มพูนความรู้ให้กับแรงงานสตรีอยู่ตลอดเวลาและทั่วถึง (2) การเปิดโอกาสให้แรงงานสตรีมีส่วนร่วมในการประชุมเช่นการแสดงความคิดเห็นเพื่อการพัฒนาได้ทัดเทียมกับแรงงานชายและ (3) สร้างกระบวนการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาให้กับแรงงานสตรีโดยผ่านกระบวนการกลุ่มและเครือข่ายในชุมชน ซึ่งการที่แรงงานสตรีมีความสามารถและมีศักยภาพจะทำให้ลดความเสี่ยงในการจัดการสวนยางพารา และเป็นการลดต้นทุน และสามารถในการตัดสินใจที่ดีด้วย

2. การสร้างกระบวนการกลุ่มที่เข้มแข็ง

การสร้างกระบวนการกลุ่มที่เข้มแข็งจะสามารถแก้ปัญหาความไม่เป็นธรรมของแรงงานสตรีได้ โดยกระบวนการกลุ่มสามารถสร้างอำนาจในการต่อรอง ทำให้การจัดการความรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพการไหลของข่าวสารความรู้เป็นไปอย่างทั่วถึงและคล่องตัว การถ่ายทอดความรู้จากระบบการส่งเสริมของรัฐโดยผ่านกระบวนการบริหารจัดการกลุ่มทำได้รวดเร็วและง่ายต่อการยอมรับ นอกจากนี้ยังพบว่ากิจกรรมกลุ่มจะมีส่วนทำให้แรงงานสตรีได้ฝึกฝนกระบวนการเรียนรู้เหตุและผลอยู่ตลอดเวลา และกระบวนการกลุ่มยังทำให้ง่ายต่อการสร้างความเข้าใจและการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ง่ายระหว่างแรงงานสตรีด้วยกัน

3. การส่งเสริมสิทธิสตรีและการสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นในชุมชน

เป็นเรื่องสำคัญที่น่าจะเป็นวาระของชาติในแต่ละประเทศ จากผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่ายังคงมีปัญหาในประเด็นนี้เหมือนกันแม้ว่าในปัจจุบันจะมีการณรงค์เพื่อแก้ปัญหานี้ก็ตาม แรงงานสตรียังคงไม่ค่อยได้รับความเป็นธรรมเท่าที่ควร ดังนั้นผู้วิจัยเสนอแนะว่ารัฐควรส่งเสริมและให้ความสำคัญต่อสิทธิและการสร้างความเป็นธรรมของสตรีเป็นประเด็นที่สำคัญ โดยเฉพาะในประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซียที่พบว่ายังคงมีปัญหานี้มากเมื่อเทียบกับไทย

4. ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของแรงงานสตรีทั้งในการปฏิบัติงานในสวนยางพารา และการจัด การครอบครัว

การมีส่วนร่วมของแรงงานสตรีมีผลทำให้แรงงานสตรีได้มีโอกาสแสดงออก และเป็นแรงจูงใจ มีทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงาน เพราะเห็นคุณค่าของตนเอง และมีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาทั้งในชุมชนและการปฏิบัติงานในสวนยางด้วย ดังนั้นผู้ศึกษาเสนอแนะว่าการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมแบบเรียนรู้ร่วมกันจะเป็นแนวทางที่เหมาะสมสำหรับแรงงานสตรีในการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในสวนยางพารา

5. การปรับปรุงระบบสวัสดิการและค่าตอบแทนที่เป็นธรรม

รัฐควรปรับปรุงระบบสวัสดิการและจัดระบบค่าตอบแทนที่เป็นธรรมแก่แรงงานสตรี ซึ่งจากการศึกษาพบว่าแรงงานสตรีทั้งสามประเทศมีข้อเสนอแนะประเด็นนี้ ขอมแสดงว่าระบบค่าตอบแทนยังไม่ได้ได้รับความเป็นธรรมเท่าที่ควรจะเป็น ดังนั้นรัฐควรมีการปรับปรุงระบบค่าตอบแทนใหม่ให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจและสังคม โดยทำการศึกษาข้อมูลในทุกระดับ กำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจน

บรรณานุกรม

- วิชาการเกษตร, กรม. 2543. เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับยางพารา. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ, สำนักงาน. 2538. รายงานสถานภาพสตรี
ไทยและแผนที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ พ.ศ.2537. สำนักนายกรัฐมนตรี. กรุงเทพฯ : มายด์พับ
ลิชชิง.
- จรรยา เศรษฐบุตร และอุมาภรณ์ ภัทรวานิชย์. 2541. ความรับผิดชอบด้านครอบครัว และการทำงาน
ที่มีผลต่อสุขภาพ และความมั่นคงในชีวิตสมรสของผู้บริหารหญิง. สถาบันวิจัยประชากร
และสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชูชาติ อุรัมภรณ์ และนภดล พีระเสถียร. 2539. “อนาคตแรงงานไทย: ปัญหาและแนวทางแก้ไข”.
วารสารเศรษฐกิจ ธนาคารกรุงเทพจำกัด(มหาชน). 28 (พฤษภาคม 2539), 23-26.
- จิตติกัลยา หวังเจริญ. 2536. “สตรีกับการเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครองประเทศ”, วารสาร
พัฒนาชุมชน. 32(มกราคม 2543), 45-50.
- ถวิล ชาราโกชน์. 2536. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : โอ เอส พริ้นติ้ง เฮ้าส์.
- ทับทิม วงศ์ประยูร และดวงดา สรรพธรรมย์. 2533. เศรษฐศาสตร์จุลภาค. พิมพ์ครั้งที่ 1
นิคม จันทรวินิจ. 2538. “ความยากจนและการกระจายรายได้ของสังคมไทย”, วารสารราชบัณฑิต
สถาน. 24(กรกฎาคม-กันยายน 2539), 71-82.
- โชคชัย อักษรนันท์ . 2541. “ปัญหาแรงงานไทย”. วารสารรัฐสภา. 46(กุมภาพันธ์ 2541), 1-8.
บริษัท แอ็ดว็อนซ์ โกลบอล จำกัด. 2547. รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยเรื่อง การ
คุ้มครองแรงงานในภาคเกษตรสาขาเพาะปลูก.
- บัญชา สมบูรณ์สุข และอภิญา จันท์เจริญ. 2538. รายงานการวิจัยเรื่อง การเคลื่อนย้ายแรงงานใน
จังหวัดสงขลา : กรณีศึกษาแรงงานการกรีดยางพาราและการทำยางแผ่นในสวนยางพารา
ของเกษตรกรที่พื้นสงเคราะห์จากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางในอำเภอ
หาดใหญ่และนาทวี จังหวัดสงขลา: ภาควิชาพัฒนาการเกษตร คณะทรัพยากรธรรมชาติ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- บัญชา สมบูรณ์สุข, ปริญญา เฉ็ดโหม, ปรัดถ พรหมมี, วราวุธ ชูธรรมชัย, รจเรข หนูสังข์ และ
ธวัชชัย เหลืองอร่าม. 2548. รายงานการปรับตัวของระบบการทำฟาร์มสวนยางพารา
ขนาดเล็กที่ไม่มีผลร่วมในภาคใต้ของประเทศไทย กรณีศึกษา 3 จังหวัดภาคใต้ ได้แก่
นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา : คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- ปัญญา สมบูรณ์สุข และอภิญญา จันทรเจริญ. 2540. “ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรชาวสวนยางภาคใต้ประเทศไทย”. วารสารเกษตรศาสตร์(สังคม), 113-132.
- เบญจพรณ เอกะสิงห์. 2540. บทบาทและศักยภาพของเกษตรกรชายและหญิงในการเลี้ยงโคนมในภาคเหนือต่อประสิทธิภาพการผลิตและคุณภาพชีวิตของครัวเรือนเกษตรกร. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต(เกษตรศาสตร์) สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (สำเนา).
- ประวิทย์ พัฒม. 2541. “แรงงานหญิงในภาวะเศรษฐกิจขบเซา”, วารสารดอกเบี๋ย. 16 (เมษายน 2541), 114-116.
- ประภัสร์ ศิริสัมพันธ์นา. 2544. การจัดการฟาร์ม. ภาควิชาเศรษฐศาสตร์และธุรกิจเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ บางพระ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล.
- ประยูร สืบสาย. 2541. บทบาทของแรงงานต่อการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจสาขาต่างๆในประเทศไทย. ปรัญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต(เศรษฐศาสตร์)สาขาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ไพศาล เหล่าสุวรรณ. 2530. การศึกษาการปลูกพืชแซมยางพารา:โครงการระบบการปลูกพืช. คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- ภูวนาด ทองพันธ์ 2543. การเลี้ยงโคนมในภาคใต้โดนเน้นการวิเคราะห์บทบาทชายหญิง. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาการเกษตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- มณฑา จันทมาศ. 2549. ผู้หญิงในกลุ่มพัฒนาชุมชนกับการจัดการสิ่งแวดล้อม: กรณีศึกษาชุมชนตะโหมด ตำบลตะโหมด อำเภอดะโหมด จังหวัดพัทลุง . วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2541. เอกสารการสอนชุดวิชาหน่วยที่ 1-7 ประสบการวิชาชีพเศรษฐศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มิ่งสรรค ขาวสะอาด และทิพวัลย์ แก้วมีสี. 2543. สตรีในสามทศวรรษของเศรษฐกิจไทย. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) มกราคม 2543.
- ยุพินพรณ ศิริวัชนนกุล. 2540. จิตวิทยาการพัฒนาชนบท. ภาควิชาพัฒนาการเกษตร คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เขาวนิจ กิตติธรรกุล และคณะ. 2548. “ผู้หญิงมุสลิมกับปัจจัยที่เอื้อต่อบทบาทการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษา: โครงการปฏิบัติการชุมชนและเมืองนำอยู่ปัตตานี”, วารสารสงขลานครินทร์

- ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. 11(ตุลาคม-ธันวาคม 2548), 459-478.
- วรลักษณ์ มนต์เอื้อสิริ. 2545. “สตรีกับการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน”, วารสารพัฒนาชุมชน. 41(เมษายน 2545), 21-24.
- วิฑูรย์ ปัญญากุล. 2544. เกษตรยั่งยืน วิธีการเกษตรแห่งอนาคต. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : กรีนเนท.
- วิทยา เจียรพันธ์ และอรุณวรรณ วงศ์มณีโรจน์. 2536. “กระบวนการอพยพแรงงานของเกษตรกร
ชนบท”, วารสารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. 35(เมษายน 2541), 35-47.
- วิรุทธ คำวัลย์. 2543. การตัดสินใจในการใช้ชีวิตวัยระหว่างการใช้ชีวิตจะตั้งต้นโดยใช้ก๊าซเร่ง
น้ำยากับการใช้มีดกรีดยางของเกษตรกรชาวสวนยางพารา จังหวัดนครศรีธรรมราช.
วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาการเกษตร
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. 2529. ทฤษฎีและปฏิบัติการทางจิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.
- สถาบันวิจัยยาง กรมวิชาการเกษตร, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2547. ข้อมูลวิชาการยางพารา.
พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุภา แก้วบริสุทธิ. 2547. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสุขภาพชีวิตเกษตรกรชาวสวนยางพารา จังหวัด
สงขลา. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาการเกษตร
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สุมาลี ปิตยานันท์. 2535. เศรษฐศาสตร์แรงงาน. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- สุมิตรา ศิลปะอนันต์. 2544. การคาดประมาณขนาดกำลังแรงงานในสาขาเกษตรของประเทศไทย
ในปี พ.ศ. 2540-2549. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต(เศรษฐศาสตร์) สาขาวิชา
เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (สำเนา).
- เสริมศักดิ์ รักบำรุง. 2543. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ในระบบการผลิตยางพาราอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาการเกษตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน, กรม. 2544. แรงงานหญิงและเด็ก. กรุงเทพฯ : กระทรวงแรงงาน
และสวัสดิการสังคม.
- โอภา สมิทมัจโร. 2545. คุณภาพชีวิตของแรงงานหญิงในโรงงานอุตสาหกรรมอาหารทะเล จังหวัด
ปัตตานี. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

Parinya Cherdchom, Paratta Prommee and Buncha Somboonsuke. 2002.

Economic Performances of Small Holding Rubber-based Farming System in Southern Thailand : Case Study in Khao Phra, Phijit, and Khlong Phea Communities Songkhla Province. The Kasetsart Journal Vol.23 No.2 July -December 2002. P151-166.

Somboonsuke, B., Demaine, H. and Shivakoti, P. 2002. **Rubber-based farming system in Thailand : Problems, potential solution and constraints**. Rural Dev. Journal 21 : 86-117.

Johi S.S and Kapur T.R. 1992. **Fundamentals of Farm Business Management**. India : Kalyani.

ภาคผนวก (ก)
เครื่องมือใช้ในการวิจัย (ประเทศไทย)

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพ และความสามารถของแรงงานสตรีในการจัดการสวน ยางพาราเปรียบเทียบในประเทศไทย-อินโดนีเซีย-มาเลเซีย

คำชี้แจงในแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในประเทศไทย ประกอบด้วย 3 ส่วนดังนี้ คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปทางสังคมของแรงงานสตรีในการจัดการสวนยางพารา

ส่วนที่ 2 ลักษณะทั่วไปทางเศรษฐกิจของแรงงานสตรีในการจัดการสวนยางพารา

ส่วนที่ 3 การผลิตและการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี

10.2 (กรณีกู้ยืม) แหล่งกู้ยืมเงินลงทุน

ในระบบธนาคาร นอกกระบบ อื่นๆ (ระบุ).....

11. รายได้จากอาชีพหลักของท่าน

เกษตรกรรม สวนยางพารา

1. โดยปกติท่านเก็บผลผลิต กล้วย กล้วย กล้วย ปีละ.....ครั้ง
2. โดยปกติแต่ละครั้งที่ท่านเก็บเกี่ยวผลผลิต ท่านมีรายได้.....บาท/ครั้ง/ไร่
3. ค่าใช้จ่ายต่อครั้ง/บาทในการทำสวนยางพารา.....บาท ปีละ.....บาท

รับจ้าง/กรรมกร

1. ท่านทำงานรับจ้างในสวนยาง เกี่ยวกับ ลักษณะการจ้าง
 - การถางป่า ค่าแรง.....บาท จ้างเหมา
 - การปลูกต้นยางพารา ค่าแรง.....บาท จ้างเหมา
 - การกำจัดวัชพืช ค่าแรง.....บาท จ้างเหมา
 - การฉีดสารเคมี ค่าแรง.....บาท จ้างเหมา
 - การใส่ปุ๋ย ค่าแรง.....บาท จ้างเหมา
 - อื่นๆ.....
- รวม ท่านได้รับค่าจ้าง เดือนละ.....บาท

12. รายได้จากอาชีพเสริม

การประกอบธุรกิจส่วนตัว

1. ท่านประกอบธุรกิจเกี่ยวกับ.....
2. ท่านมีรายได้เฉลี่ยวันละ/เดือนละ/ปีละ...../...../...../บาท

ค้าขาย

1. ท่านค้าขายเกี่ยวกับ.....
2. ท่านมีรายได้เฉลี่ยวันละ/เดือนละ/ปีละ...../...../...../บาท

13. แหล่งที่มาของรายได้อื่น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) เงินบำเหน็จ บำนาญ
- 2) เงินยังชีพผู้สูงอายุ
- 3) เงินสวัสดิการ หรือเงินสงเคราะห์ต่างๆ
- 4) เงินช่วยเหลือจากบุคคลในครอบครัว/ญาติพี่น้อง
- 5) อื่นๆ ระบุ.....
- 6) ไม่มี

14. รายได้ของท่านเฉลี่ยต่อเดือน.....บาท

ส่วนที่ 3 การผลิตและการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี

15. รูปแบบและขั้นตอนของการทำงานในแต่ละช่วงของการปลูก การทำงานในช่วงอายุในแต่ละช่วง

ขั้นตอนการทำงาน	ประเภทแรงงาน		ช่วงเดือนในการ ทำงานใน 1 ปี	จำนวนชั่วโมงใน การทำงานต่อวัน	จำนวนวัน ทำงานใน 1 ปี	คิดเป็นค่าแรงใน การทำงานต่อไร่
	ชาย	หญิง				
1.เริ่มปลูกถึงช่วงก่อนเปิดกรีด						
-การเตรียมดิน ใถปรับพื้นที่ก่อน ปลูก						
-การขุดหลุมปลูกและปลูก						
-การปลูกซ่อม						
-การซื้อพันธุ์ยาง						
-การรดน้ำ						
-การการใส่ปุ๋ย						
-การจัดวัชพืช						
-การฉีดพ่นยา						
- อื่นๆ.....						
- อื่นๆ.....						
2.เริ่มเปิดกรีด						
-การเตรียมอุปกรณ์สำหรับกรีด						
-การกรีดยาง						
-การเก็บผลผลิต						
-การแปรรูป						
-การขนส่งการขาย						
-การใส่ปุ๋ย						
-การกำจัดวัชพืช						
-การฉีดพ่นยา						
- อื่นๆ.....						
- อื่นๆ.....						

16. โปรดแสดงความคิดเห็นต่ออาชีพหลักในปัจจุบันของท่าน

กรุณาให้คะแนนจาก 1 ถึง 5 โดยที่ 5 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง 4 = เห็นด้วย 3 = ไม่แน่ใจว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย 2 = ไม่เห็นด้วย 1 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

	คะแนน
1. ท่านยังอยากทำงาน/อาชีพนี้ต่อไปเรื่อยๆ
2. ท่านคิดว่างาน/อาชีพนี้มีรายได้ที่แน่นอน
3. ท่านคิดว่างาน/อาชีพนี้เป็นงาน/อาชีพที่มีความมั่นคง
4. ท่านพึงพอใจกับรายได้ที่ได้รับจากงาน/อาชีพนี้
5. ท่านเคยประสบอุบัติเหตุ หรือต้องเจ็บป่วยจากการประกอบงาน/อาชีพนี้บ่อยๆ
6. ท่านอยากให้บุตรหลาน หรือสมาชิกอื่นๆ ในครอบครัวสืบทอดงาน/อาชีพนี้ต่อไป
7. ท่านเรียนรู้เทคนิควิธีการใหม่ๆ ในการทำงาน/ประกอบอาชีพนี้อยู่เสมอ เช่น เข้าร่วมการอบรม หรือได้ไปศึกษาดูงานที่อื่น
8. ความสัมพันธ์ระหว่างท่านกับเพื่อนร่วมงาน/อาชีพ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการของท่านเป็นไปด้วยดี
9. โดยรวมท่านพึงพอใจกับชีวิตการทำงานมากน้อยเพียงใด (คะแนน 0-10)
17. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีในระบบการทำสวนยางพาราเปรียบเทียบระหว่างประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย	

กรุณาให้คะแนนจาก 1 ถึง 5 โดยที่ 5=เห็นด้วยอย่างยิ่ง 4=เห็นด้วย 3=ไม่แน่ใจว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย 2=ไม่เห็นด้วย 1=ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี	5	4	3	2	1
<p>1ด้านสังคม</p> <p>1.1การได้รับความรู้ในเรื่องการผลิตและการปฏิบัติที่เกี่ยวกับยางพารา</p> <p>1.2ทักษะความชำนาญในการปฏิบัติในแต่ละกิจกรรม</p> <p>1.3การได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น</p> <p>1.4.นโยบายการส่งเสริมการเพิ่มทักษะจากภาครัฐและเอกชน</p> <p>1.5.การได้รับการยอมรับจากสามีในการปฏิบัติงาน</p> <p>1.6.การเพิ่มสิทธิสตรีให้ทำงานที่เท่าเทียมกับชาย</p> <p>1.7.การเปิดโอกาสให้สตรีได้แสดงออกและแสดงความคิดเห็นในครัวเรือน และชุมชน</p> <p>1.8 ภาวะดูแลครอบครัวเช่น บุตร</p> <p>1.9.สุขภาพแข็งแรงพร้อมสู้งานหนักได้</p> <p>1.10ใช้เวลาประกอบอาชีพทำสวนยางพาราเป็นส่วนใหญ่</p> <p>1.11.มีประสบการณ์สูงในการปฏิบัติในสวนยางพารา</p> <p>1.12มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน</p> <p>1.12การได้รับข่าวสารและการเปิดรับข่าวสาร</p> <p>1.13 อายุ</p> <p>1.14ความรับผิดชอบงานบ้านของสตรี</p> <p>2.ด้านเศรษฐกิจ</p> <p>2.1การได้รับรายได้ที่คุ้มค่ากับการปฏิบัติงาน</p> <p>2.2มีสวนยางของตนเองไม่ได้รับจ้างปฏิบัติในสวนยางอื่น</p> <p>2.3สัดส่วนพื้นที่ที่ปฏิบัติพอดีกับความสามารถแรงงานที่ทำงานในแต่ละวันหรือแต่ละกิจกรรม</p> <p>3.ด้านวัฒนธรรม</p> <p>3.1การเอื้อที่เกี่ยวกับกฎหมายที่ทางประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่นที่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้ทำงานเทียบเท่าชาย</p> <p>3.2 ข้อบังคับทางศาสนาเกี่ยวกับสิทธิสตรี</p> <p>3.3ค่านิยมของชุมชนในเรื่องการให้สตรีได้ทำงานเท่าเทียมกับชายของท้องถิ่น</p>					

หมายเหตุ * ค่าเฉลี่ย

เกณฑ์ ค่าเฉลี่ย 1.00-1.75 เกณฑ์ ระดับความคิดเห็น ไม่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี

1.76-2.50เกณฑ์ ระดับความคิดเห็น มีผลน้อยต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี

2.51-3.25เกณฑ์ ระดับความคิดเห็น มีผลปานกลางต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี

3.26-4.00เกณฑ์ ระดับความคิดเห็น มีผลมากต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี

18. ผลผลิตยาง

รูปแบบผลผลิตยาง	ปริมาณผลผลิต สูงสุด-ต่ำสุด (kg-/วัน)	ปริมาณผลผลิตเฉลี่ย (kg-/วัน)
ขี้ยาง		
ยางแผ่น		
น้ำยาง		

19. คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียด

19.1 ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านเจ็บป่วยเล็กน้อยบ้างหรือไม่

1. ไม่เคย
2. เคย ประมาณ.....ครั้ง

19.2 ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านเจ็บป่วยต้องเข้ารักษาตัวอยู่ที่คลินิก หรือ โรงพยาบาล บ้างหรือไม่

1. ไม่เคย
2. เคย ประมาณ.....ครั้ง

19.3 ท่านมีโรคประจำตัวหรือไม่

1. ไม่มี
2. มี (ระบุโรค).....

19.4 ระหว่าง 15 วันที่ผ่านมา ท่านเคยมีอาการเหล่านี้เป็นประจำหรือไม่

<u>อาการ</u>	<u>เคย</u>	<u>ไม่เคย</u>
1. มีปัญหาเกี่ยวกับการนอนไม่หลับ
2. รู้สึกเจ็บที่นั่น ปวดที่นี่ โดยไม่ทราบสาเหตุ
3. อยู่เฉยๆ แล้วรู้สึกใจสั่น หรือหัวใจผิดปกติธรรมดา
4. มักเบื่ออาหาร หรือทานข้าวไม่ลง เมื่อมีปัญหาที่ ท่านแก้ไขไม่ได้
5. มีอาการผิดปกติเกี่ยวกับท้อง เช่น ปวดท้อง ท้องเสีย โดยไม่ทราบสาเหตุ หรือไม่ได้เกิดจากอาหารเป็นพิษ
6. มักมีเรื่องก่อกวนใจ
7. รู้สึกหงุดหงิด และ โกรธง่าย

20. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีในอนาคต

20.1 ปัญหา

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

20.2 ข้อเสนอแนะ

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

ภาคผนวก (ข)
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (ประเทศมาเลเซีย)

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพ และความสามารถของแรงงานสตรีในการจัดการสวน
ยางพาราเปรียบเทียบในประเทศไทย-อินโดนีเซีย-มาเลเซีย

คำชี้แจงในแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในประเทศมาเลเซีย ประกอบด้วย 3 ส่วนดังนี้ คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปทางสังคมของแรงงานสตรีในการจัดการสวนยางพารา

ส่วนที่ 2 ลักษณะทั่วไปทางเศรษฐกิจของแรงงานสตรีในการจัดการสวนยางพารา

ส่วนที่ 3 การผลิตและการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี

10. ท่านใช้เงินลงทุนทำสวนยางพาราจากแหล่งใด

10.1 สัดส่วนเงินลงทุน ของตนเอง.....%

กู้ยืม.....%

10.2 (กรณีกู้ยืม) แหล่งกู้ยืมเงินลงทุน

ในระบบธนาคาร นอกกระบบ อื่นๆ (ระบุ).....

11. รายได้จากอาชีพหลักของท่าน

เกษตรกรรม สวนยางพารา

1. โดยปกติท่านเก็บผลผลิต ยี่ข้าง น้ำยาง ยางแผ่น ปีละ.....ครั้ง
2. โดยปกติแต่ละครั้งที่ท่านเก็บเกี่ยวผลผลิต ท่านมีรายได้.....ริงกิต/ครั้ง/เอเคอร์
3. ค่าใช้จ่ายต่อครั้ง/เอเคอร์ในการทำสวนยางพารา.....ริงกิต ปีละ.....ริงกิต

รับจ้าง/กรรมกร

1. ท่านทำงานรับจ้างในสวนยาง เกี่ยวกับ ลักษณะการจ้าง
 - การถางป่า ค่าแรง.....ริงกิต จ้างเหมา
 - การปลูกต้นยางพารา ค่าแรง.....ริงกิต จ้างเหมา
 - การกำจัดวัชพืช ค่าแรง..... ริงกิต จ้างเหมา
 - การฉีดสารเคมี ค่าแรง.....ริงกิต จ้างเหมา
 - การใส่ปุ๋ย ค่าแรง.....ริงกิต จ้างเหมา
 - อื่นๆ.....
- รวม ท่านได้รับค่าจ้าง เดือนละ.....ริงกิต

12. รายได้จากอาชีพเสริม

การประกอบธุรกิจส่วนตัว

1. ท่านประกอบธุรกิจเกี่ยวกับ.....
2. ท่านมีรายได้เฉลี่ยวันละ/เดือนละ/ปีละ...../...../...../ริงกิต

ค้าขาย

1. ท่านค้าขายเกี่ยวกับ.....
2. ท่านมีรายได้เฉลี่ยวันละ/เดือนละ/ปีละ...../...../...../ริงกิต

13. แหล่งที่มาของรายได้อื่น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) เงินบำเหน็จ บำนาญ
- 2) เงินยังชีพผู้สูงอายุ
- 3) เงินสวัสดิการ หรือเงินสงเคราะห์ต่างๆ

4) เงินช่วยเหลือจากบุคคลในครอบครัว/ญาติพี่น้อง

5) อื่นๆ ระบุ.....

6) ไม่มี

14. รายได้ของท่านเฉลี่ยต่อเดือน.....ริงกิต

ส่วนที่ 3 การผลิตและการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี

15. รูปแบบและขั้นตอนของการทำงานในแต่ละช่วงของการปลูก การทำงานในช่วงอายุในแต่ละช่วง

ขั้นตอนการทำงาน	ประเภทแรงงาน		ช่วงเดือนในการ ทำงานใน 1 ปี	จำนวนชั่วโมงใน การทำงานต่อวัน	จำนวนวัน ทำงานใน 1 ปี	คิดเป็นค่าแรงในการ ทำงานต่อเอเคอร์
	ชาย	หญิง				
1.เริ่มปลูกถึงช่วงก่อนเปิดกรีด						
-การเตรียมดิน ไลปรับพื้นที่ก่อน ปลูก						
-การขุดหลุมปลูกและปลูก						
-การปลูกซ่อม						
-การซื้อพันธุ์ยาง						
-การรดน้ำ						
-การใส่ปุ๋ย						
-การจัดวัชพืช						
-การฉีดพ่นยา						
-อื่นๆ.....						
-อื่นๆ.....						
2.เริ่มเปิดกรีด						
-การเตรียมอุปกรณ์สำหรับกรีด						
-การกรีดยาง						
-การเก็บผลผลิต						
-การแปรรูป						
-การขนส่งยาง						
-การใส่ปุ๋ย						
-การกำจัดวัชพืช						
-การฉีดพ่นยา						
-อื่นๆ.....						
-อื่นๆ.....						

16. โปรดแสดงความคิดเห็นต่ออาชีพหลักในปัจจุบันของท่าน

กรุณาให้คะแนนจาก 1 ถึง 5 โดยที่ 5=เห็นด้วยอย่างยิ่ง 4=เห็นด้วย 3=ไม่แน่ใจว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย 2=ไม่เห็นด้วย 1=ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

	คะแนน
1. ท่านยังอยากทำงาน/อาชีพนี้ต่อไปเรื่อยๆ
2. ท่านคิดว่างาน/อาชีพนี้มีรายได้ที่แน่นอน
3. ท่านคิดว่างาน/อาชีพนี้เป็นงาน/อาชีพที่มีความมั่นคง
4. ท่านพึงพอใจกับรายได้ที่ได้รับจากงาน/อาชีพนี้
5. ท่านเคยประสบอุบัติเหตุ หรือต้องเจ็บป่วยจากการประกอบงาน/อาชีพนี้บ่อยๆ
6. ท่านอยากให้อุตสาหกรรม หรือสมาชิกอื่นๆ ในครอบครัวสืบทอดงาน/อาชีพนี้ต่อไป
7. ท่านเรียนรู้เทคนิควิธีการใหม่ๆ ในการทำงาน/ประกอบอาชีพนี้อยู่เสมอ เช่น เข้าร่วมการอบรม หรือได้ไปศึกษาดูงานที่อื่น
8. ความสัมพันธ์ระหว่างท่านกับเพื่อนร่วมงาน/อาชีพ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการของท่านเป็นไปด้วยดี
9. โดยรวมท่านพึงพอใจกับชีวิตการทำงานมากน้อยเพียงใด (คะแนน 0-10)

17. ผลผลิตยาง

รูปแบบผลผลิตยาง	ปริมาณผลผลิต สูงสุด-ต่ำสุด (kg-/วัน)	ปริมาณผลผลิตเฉลี่ย (kg-/วัน)
ขี้ยาง		
ยางแผ่น		
น้ำยาง		

18. คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียด

18.1 ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านเจ็บป่วยเล็กน้อยบ้างหรือไม่

1. ไม่เคย

2. เคย ประมาณ.....ครั้ง

18.2 ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านเจ็บป่วยต้องเข้ารับการรักษาตัวอยู่ที่คลินิก หรือโรงพยาบาล บ้างหรือไม่

1. ไม่เคย
2. เคย ประมาณ.....ครั้ง

18.3 ท่านมีโรคประจำตัวหรือไม่

1. ไม่มี
2. มี (ระบุโรค).....

18.4 ระหว่าง 15 วันที่ผ่านมา ท่านเคยมีอาการเหล่านี้เป็นประจำหรือไม่

อาการ	เคย	ไม่เคย
1. มีปัญหาเกี่ยวกับการนอนไม่หลับ
2. รู้สึกเจ็บที่นั่น ปวดที่นี่ โดยไม่ทราบสาเหตุ
3. อยู่เฉยๆ แล้วรู้สึกใจสั่น หรือหัวใจผิดปกติธรรมดา
4. มักเบื่ออาหาร หรือทานข้าวไม่ลง เมื่อมีปัญหาที่ท่านแก้ไขไม่ได้
5. มีอาการผิดปกติเกี่ยวกับท้อง เช่น ปวดท้อง ท้องเสีย โดยไม่ทราบสาเหตุ หรือไม่ได้เกิดจากอาหารเป็นพิษ
6. มักมีเรื่องกวนใจ
7. รู้สึกหงุดหงิด และโกรธง่าย

19. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีในระบบการทำสวนยางพาราเปรียบเทียบระหว่างประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย

กรุณาให้คะแนนจาก 1 ถึง 5 โดยที่ 5 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง 4 = เห็นด้วย 3 = ไม่แน่ใจว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย 2 = ไม่เห็นด้วย 1 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี	5	4	3	2	1
<p>1.ด้านสังคม</p> <p>1.1การได้รับความรู้ในเรื่องการผลิตและการปฏิบัติที่เกี่ยวกับยางพารา</p> <p>1.2ทักษะความชำนาญในการปฏิบัติในแต่ละกิจกรรม</p> <p>1.3การได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น</p> <p>1.4.นโยบายการส่งเสริมการเพิ่มทักษะจากภาครัฐและเอกชน</p> <p>1.5.การได้รับการยอมรับจากสามีในการปฏิบัติงาน</p> <p>1.6.การเพิ่มสิทธิสตรีให้ทำงานที่เท่าเทียมกับชาย</p> <p>1.7.การเปิดโอกาสให้สตรีได้แสดงออกและแสดงความคิดเห็นในครัวเรือน และชุมชน</p> <p>1.8 การดูแลครอบครัวเช่น บุตร</p> <p>1.9.สุขภาพแข็งแรงพร้อมสู้งานหนักได้</p> <p>1.10ใช้เวลาประกอบอาชีพทำสวนยางพาราเป็นส่วนใหญ่</p> <p>1.11.มีประสบการณ์สูงในการปฏิบัติในสวนยางพารา</p> <p>1.12มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน</p> <p>1.12การได้รับข่าวสารและการเปิดรับข่าวสาร</p> <p>1.13 อายุ</p> <p>1.14ความรับผิดชอบงานบ้านของสตรี</p> <p>2.ด้านเศรษฐกิจ</p> <p>2.1การได้รับรายได้ที่คุ้มค่ากับการปฏิบัติงาน</p> <p>2.2มีสวนยางของตนเองไม่ได้รับจ้างปฏิบัติในสวนยางอื่น</p> <p>2.3สัดส่วนพื้นที่ที่ปฏิบัติพอดีกับความสามารถแรงงานที่ทำงานในแต่ละวันหรือแต่ละกิจกรรม</p> <p>3.ด้านวัฒนธรรม</p> <p>3.1การเอื้อที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่นที่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้ทำงานเทียบเท่าชาย</p> <p>3.2 ข้อบังคับทางศาสนาเกี่ยวกับสิทธิสตรี</p> <p>3.3ค่านิยมของชุมชนในเรื่องการให้สตรีได้ทำงานเท่าเทียมกับชายของท้องถิ่น</p>					

หมายเหตุ * ค่าเฉลี่ย

เกณฑ์ ค่าเฉลี่ย 1.00-1.75เกณฑ์ ระดับความคิดเห็น ไม่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี

1.76-2.50เกณฑ์ ระดับความคิดเห็น มีผลน้อยต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี

2.51-3.25เกณฑ์ ระดับความคิดเห็น มีผลปานกลางต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี

3.26-4.00เกณฑ์ ระดับความคิดเห็น มีผลมากต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานสตรี

20. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของแรงงานสตรีในอนาคต

20.1 ปัญหา

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

20.2 ข้อเสนอแนะ

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

ภาคผนวก (ค)
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (ประเทศอินโดนีเซีย)

Research project : Quality perkerjaan buruh wanita dalam system penkebun getah yang terkecil dikawasan ikonomi tiga bahagian Indonesia - Malaysia - Thailand

Keadaan ikonomi masyarakat system penkebun getah yang terkecil

Nama- baka perkebun.....

Alamat.....Number telephone.....

Nama-baka orang tanya.....hari soal.....

1. Maklumat umum

1.Umur.....Tahun

2.Janita Lelaki Perempuan

3.Tahap pengajian.....

4.Status janda kahwin pencari bujang

5.Kerja asas.....

6.Kerja sambilan.....

7.Pengalaman pekebun getah.....Tahun

8.Jadi ahli kempulang Tidak jadi

Jadi (kempulan)

9.Cara mileki tanah

9.1 Jumlah tanah semua.....Eker surat jaminan tiada suratjaminan

- Kebung getah..... Eker surat jaminan tiada suratjaminan

-Kebung kelapa sawit..... Eker surat jaminan tiada suratjaminan

-Pelihara binatang..... Eker surat jaminan tiada suratjaminan

-Kosong..... Eker surat jaminan tiada suratjaminan

-Lain-lain.....Eker surat jaminan tiada suratjaminan

9.2 Jumlah tanah disewa.....Eker

9.3 dapat tanah free.....Eker

10.Anda guna duit buwat kebun getah dari mana

10.1 duit Sendiri.....%

Penjaman.....%

10.2 tempat penjaman

Dalam system bank Luar system Lain-Lian.....

11.Hasilan kerja asas anda

Pekebun getah

1.biasanya anda simpan pok susu getah getah keeping
setahun.....kali

2.biasanya kali-kali anda dapat hasilan.....ringit/sekali/Eker

3.perbelanjaan sekali/Eker untuk kebun getahringit setahun.....ringit

Leborer/pelebur

1.Annda bekerja sebagai

Buang pokok yang tidak gaji.....ringit take all/tek semua

Menanam getah gaji.....ringit take all/tek semua

Hampus batiria gaji.....ringit take all/tek semua

Kamia gaji.....ringit take all/tek semua

Baja gaji.....ringit take all/tek semua

Lain –Lain.....

Semua anda dapat gaji sebulan.....ringit

12.Hasilan kerja sambilan anda

Kerja sendirian

1.Kerja yang berkuitan.....

2.Anda dapat hasilan sehari /sebulan/setahun...../...../...../ringit

Perniagaan

1. Anda perniaga.....

2. Anda dapat hasilan sehari /sebulan/setahun...../...../...../ringit

13 Hasilan lain-lain (**Jawab lebih 1**)

1. duit penceng

2. duit orang tua

3. duit danar sungkungan asas/derma

4. duit pertolongan dari ahli keluarga/ahli keluarga

5. lain-lain.....

6. tiada.....

14. Hasil dapat pada sebulan.....ringgit

15. Kadaan cara-cara dalam semasa menanam

Peraturan Kerja	Bahagian boreh		Diantara Kerja dalam 1 tahun	Jumlah masa dalam kerja dalam harian	Jumlah harian dalam masa 1 tahun	Harga gaji dalam pekerja Pada Eker
	Lelaki	Perempuan				
1. Mulai tanam hingga sebelum buka menoreh						
- Cara jadagan tanah gala sebelum tanam						
- Cara gali lubang tanah dan tanam						
- Cara tanam galian						
- Cara beli benih getah						
- Cara jirus air						
- Cara berbaja						
- Cara hapus rumput						
- Cara ranjung						
- Lain-Lain.....						
- Lain-Lain.....						
2. Mulai buka menoreh						
- Cara jadagan alat-alat menoreh						
- Cara menoreh						
- Cara kotep hasilan						
- Cara buat getah keping						
- Cara hantar juva						
- Cara perbaja						
- Cara hapus rumput						
- Cara meranjung						
- Lain-Lain.....						
- Lain-Lain.....						

Pekerja dalam masa umur getah berperingkat

16. Harap memberikembangkan pada kerja asas dalam sekarang hak awak

Tolong memberi markah 1 - 5 5 = banyak sekali 4 = banyak 3 = ya 2 = bukan 1 = bukan sekali

Markah

1. awak maseh hendak kerja pekerjaan ini seterusnya
 2. awak fikir perkerjaan ini kebulihan yang tetap
 3. awak fikir pekerjaan ini tegoh
 4. awak rasa memada pada hasilan ini
 5. awak biasa pengalaman atau dapat rasa sakit dalam usha pekerjaan/pekerja ini kadang kadang
 6. awak agar anak cucur atau semua keluarga dapat menerima pekerjaan ini
 7. awak tahu cara-cara tecnic baru dalam pekerja /ini biasa ketusus
 8. berhubungan diantara awak degan kawan seperkerjaan/kerja atau orang berhak bertindak pekerjaan hak awak degan baik
 9. degan semua awak puwah hati hidup degan pekerjaan banyak sedikit sekodar mana (markah 0-10)
17. Hasilan dari getah

Jara buat getah	Kadar hasilan tingi sedikit –rendah sedikit (kg/sehari)	Kadar hasilan kira-kira (kg/sehari)
Pok		
Getah keping		
Susu getah		

18. Kehidupan kesehatan dan kesarabutan

18.1 dalam tahunan yang lepas awak sakit sedikit atau tidak

- 1. tidak biasa
- 2. biasa berapa.....kali

18.2 dalam masa setahun yang lepas awak sakit misti masuk clinic atau kehospital kedok

- 1. tidak biasa
- 2. biasa berapa.....kali

18.3 awak ada penyakit bagi diri atau tidak

- 1. tidak ada
- 2. ada(peyakit).....kali

18.4 Semasa 15 hari yang lepas awak biasa ada rasa peyakit ini sakma atau tidak

Rasa

Biasa

Tidak biasa

- 1.Ada masaalah degan tidur tidak lelap
- 2. Berasa sakit situ sini degan tidak ada sebat
- 3.Duduk sahaja rasa hati penaleng atau hati kepeleakan
- 4.Rasa handak makan atau makan tidak lalu apabila ada masaalah
awak tidak oleh ukar
- 5.Ada perasaan saloh biasa degan perut ialah sakit perut degan
tidak ada sebat atau tidak kerana makan makanan bahya
- 6.Ada rasa guluhgesah
- 7.Perasaan mudah marah

ภาคผนวก (ง)

ข้อมูลการลงพื้นที่ประเทศมาเลเซีย และอินโดนีเซีย

ข้อมูลประเทศมาเลเซีย

รายชื่อผู้ให้การสัมภาษณ์กลุ่มครั้งที่ 1 วันที่ 14 เมษายน 2553 ตำบลรันตูปันจิง รัฐกลันตัน

1. นายเปาะละ มามะ	อายุ 55 ปี	เจ้าของสวนยาง/รับซื้อจี้ยาง
2. นายศกรียา อำซาอะ	อายุ 50 ปี	เจ้าของสวนยาง
3. นายอับดุลเถาะห์ เบนยูซูป	อายุ 67 ปี	รับจ้างกรีดยาง
4. นายรอยะ บือราเฮง	อายุ 45 ปี	เจ้าของสวนยาง/รับจ้างขนสินค้า

รายชื่อผู้ให้การสัมภาษณ์กลุ่มครั้งที่ 2 วันที่ 15 เมษายน 2553 ตำบลกูแบกัว รัฐกลันตัน

1. นายสุกรี มะเย็ง	อายุ 48 ปี	เจ้าของสวนยาง
2. นายอับดุลราชี อับดุลรอมาน	อายุ 53 ปี	รับจ้างกรีดยาง
3. นายสุไฮนี ยะปา	อายุ 52 ปี	เจ้าของสวนยาง

รายชื่อผู้ให้การสัมภาษณ์เดี่ยว 9 คน วันที่ 14-15 เมษายน 2553 ตำบลกาลัมปงู รัฐกลันตัน

1. นางชิตีอาซา เจ๊ะไซ๊ะ	อายุ 35 ปี	เจ้าของสวนยาง
2. นายมุฮัมมัด บินวูมา	อายุ 74 ปี	เจ้าของสวนยาง
3. นางนอร์ฮานา หามะ	อายุ 44 ปี	เจ้าของสวนยาง
4. นางฮาบีนะ เจ๊ะเต๊ะ	อายุ 43 ปี	รับจ้างกรีดยาง
5. นางเจ๊ะแมะ เจ๊ะมาะ	อายุ 60 ปี	รับจ้างกรีดยาง
6. นางนอรอนี มุสตอป่า	อายุ 35 ปี	รับจ้างกรีดยาง
7. นางอัสมะ สแม	อายุ 52 ปี	เจ้าของสวนยาง
8. นางลียะ สแลแม	อายุ 37 ปี	รับจ้างกรีดยาง
9. นางรอฮานี อีสมะแอ	อายุ 40 ปี	รับจ้างกรีดยาง

ประเด็นการสัมภาษณ์กลุ่มในประเทศมาเลเซีย

1. ข้อมูลส่วนบุคคล
เพศ อายุ
2. อาชีพหลัก อาชีพรอง
3. พื้นที่สวนยาง
4. ลักษณะการปลูกและการปลูกพืชแซมในสวนยาง
5. การเลี้ยงสัตว์/ปศุสัตว์
6. ลูกจ้างและลักษณะการจ่ายค่าจ้าง
7. ค่าใช้จ่ายสำหรับสวนยางพารา
การเตรียมพื้นที่ ตัดพันธุ์ การปลูก การกำจัดวัชพืช การใส่ปุ๋ย การฉีดสารเคมี
การตัดหญ้า
8. รายได้และรายจ่ายของเกษตรกร
9. การกู้เงิน การผ่อนค่าสินค้า
10. สุขภาพของเกษตรกรและการรักษาพยาบาล
11. ลักษณะการใช้แรงงานสตรี

ลักษณะการทำสวนยางของเกษตรกรสวนยางพาราในประเทศมาเลเซีย

จากการสัมภาษณ์เกษตรกรสวนยางพารา ทั้งเป็นกลุ่มเล็กและรายเดี่ยวในรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย พบว่า ก่อนที่เกษตรกรจะเริ่มปลูกยางพารา รัฐจะให้เงินสนับสนุนในรูปของการสงเคราะห์สวนยาง จำนวนเงิน 7,000 ริงกิต (ประมาณ 70,000 บาท) ต่อเอเคอร์ (1 เอเคอร์เท่ากับ 2 ไร่ครึ่ง) เป็นระยะเวลา 6 ปี โดยรัฐจะหักเงินจากยอดเงินสนับสนุนออกเป็นค่าถางป่า ค่าพันธุ์ยาง ค่าปลูก ค่าปุ๋ย ค่าสารเคมี จนกว่ายอดเงินจะครบในเวลาที่กำหนด

เกษตรกรสวนยางส่วนใหญ่เป็นเจ้าของสวนยางขนาดเล็กประมาณ 3-15 เอเคอร์ต่อครอบครัว ส่วนใหญ่สวนยางขนาด 3-6 เอเคอร์เจ้าของสวนยางจะทำการกรีดยางเอง ยกเว้นเจ้าของสวนยางที่มีอาชีพอื่น เช่น รับซื้อผลผลิตยางพารา ก็จะจ้างลูกจ้างทั้งหมด สวนยางขนาด 7 เอเคอร์ขึ้นไปจะเริ่มมีการจ้างลูกจ้าง พื้นที่ดินปลูกยางพารามีเอกสารสิทธิ์และเสียดินให้แก่อรัฐเป็นเงิน 10 ริงกิต ต่อเอเคอร์ต่อปี ซึ่งการเสียดินที่สวนยางพาราจะสูงกว่าที่ดินที่ทำนา

การปลูกพืชแซมในสวนยางระยะแรกที่ต้นยางยังเล็กจะปลูกสับปะรดและกล้วยบ้าง แต่เมื่อต้นยางโตพอที่จะกรีดได้ ก็จะไม่ปลูกพืชแซม แต่จากการสังเกตพื้นที่จริง พบว่า ขณะที่ต้นยางยังเล็ก หลายพื้นที่ก็ไม่ได้ปลูกพืชแซมใดๆ เกษตรกรจะไม่ทำปลูสดัวในพื้นที่สวนยาง จะมีบ้างที่เลี้ยงวัวไว้ 1-2 ตัว และไถปล่อยไว้บริเวณบ้านเท่านั้น ไม่มีปลูสดัวที่เป็นธุรกิจ

การจ้างลูกจ้างกรีดยาง มีการจ้างแรงงานคนในพื้นที่ใกล้เคียง แต่ส่วนใหญ่จ้างแรงงานที่เป็นคนไทยใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการจ้างลูกจ้างคนเดียว เพศชายเป็นคู่ (ชายกับชาย) แต่ส่วนใหญ่การจ้างเป็นครอบครัว สามภรรยา โดยเจ้าของสวนยางจะจัดที่พักให้ หากครอบครัวลูกจ้างรายได้จะเช่าบ้านอยู่อาศัยเองเจ้าของสวนยางจะออกค่าเช่าบ้านให้ครึ่งหนึ่ง อุปกรณ์ในการกรีดยางทั้งหมดรวมทั้งปุ๋ย นายจ้างเป็นผู้รับผิดชอบผลิตของยางพาราจะเป็นจี้ยางทั้งหมด โดยกรีดทิ้งไว้ 3-4 วัน บางครั้งอาจถึง 7 วัน จึงเก็บรวบรวมผลผลิตเป็นจี้ยางขาย การเก็บขายเร็วขึ้นอยู่ที่ข้อตกลง แต่บางครั้งอาจเกิดจากความต้องการใช้เงิน เหตุผลที่เก็บเป็นจี้ยางขายเพราะใช้เวลาทำน้อยไม่ยุ่งยาก ปกติครอบครัวหนึ่งสามารถกรีดยางเป็นจี้ยางขายได้วันละ 10-15 เอเคอร์

หากเจ้าของสวนรายใดนำที่ดินสวนยางไปจ้างกับบริษัท บริษัทจะดำเนินการเองทั้งหมด และจ้างแรงงานกรีดยาง โดยกำหนดให้ 1 คน รับผิดชอบพื้นที่สวนยางไม่เกิน 6-8 เอเคอร์และจ่ายค่าจ้างตามผลผลิต 50 เซ็นต่อกิโลกรัม

ครอบครัวที่มารับจ้างกรีดยาง จะทำงานทั้งสามภรรยา แม้ว่าสามีจะเป็นหลักเพราะภรรยาต้องดูแลงานบ้านด้วย แต่ในความเป็นจริง ภรรยา มักจะขยันกว่า เช่น ออกมากรีดยางก่อนสามี กว่าสามีจะออกมาทำงานภรรยาจะกรีดยางไปได้แล้ว 2 แถว ทั้งนี้เพราะสามีจะเสียเวลากับกิจกรรม การสูบบุหรี่ ดูกรนงก ดื่มน้ำชา ส่วนภรรยาจะต้องรีบกลับไปดูแลงานบ้านด้วย กรณีที่ครอบครัว มีลูกในวัยแรงงานก็จะให้ลูกสาวมาช่วยกรีดยางกับพ่อแม่ ส่วนลูกชายจะออกไปรับจ้างงานก่อสร้างหรือทำงานในโรงงานข้างนอก กรณีที่ทำงานให้นายจ้างเสร็จในแต่ละวัน ช่วงบ่ายผู้หญิงจะไปรับจ้างเก็บลูกปลาล์มน้ำมันที่หล่นแล้วในสวนใกล้เคียงได้ค่าจ้างเป็นรายกระสอบและมีบางสวนจ้างให้กรีดยางช่วงบ่ายในเวลากลางวัน โดยให้เหตุผลว่า หากมีการเร่งปุ๋ยเพิ่มขึ้นและฝีกกรีดยางกลางวัน น้ำยางก็จะออกให้ด้วยความเคยชิน

ค่าใช้จ่ายและรายได้ในการทำสวนยาง

ค่าจ้างในการกำจัดวัชพืชขึ้นกับความรกของพื้นที่ใช้วิธีการจ้างเหมาดำเนินการตกลงราคาเป็นรายครั้ง หากกรกมากค่าจ้างจะเป็น 60 ริงกิตต่อเอเคอร์ หากกรกไม่มากจะกำหนดราคาที่ 40-45 ริงกิต ต่อเอเคอร์

ค่าแรงในการปลูกครั้งแรกค่าจ้างปลูกต้นละ 1 ริงกิต ใน 1 เอเคอร์จะปลูกน้อยที่สุด 200 ต้น ต่อมามีการปลูกแซมระยะทแยงระหว่างแถวและระหว่างต้นเพราะต้องการผลผลิตที่เพิ่มขึ้น

ค่าใส่ปุ๋ย กำหนดค่าแรงจ่าย 4 ริงกิตต่อเอเคอร์ ระยะแรกต้นยางเล็กจะใส่ปุ๋ยเคมี เบอร์ 1 เมื่อต้นยางโตก่อนกรี๊ดจะใช้ปุ๋ยเบอร์ 4 ทุกรายจะใช้ปุ๋ยเคมี ไม่มีการใช้ปุ๋ยชีวภาพหรือปุ๋ยคอกแต่อย่างใด

ค่าแรงฉีดพ่นสารเคมี 7 ริงกิตต่อเอเคอร์

การจ่ายค่าแรงให้ลูกจ้าง จะจ่ายให้ทุกครั้งที่มีการขายขี้ยาง โดยแบ่งฝ่ายละ 50 ต่อ 50

รายได้ของเจ้าของสวนยาง จะมีรายได้เฉลี่ย 7 วัน 400 ริงกิตจาก 5 เอเคอร์ (ลูกจ้างได้ 400 ริงกิต) ในรอบ 1 ปี จะกรี๊ดยางได้ 6-7 เดือน ระยะเวลาที่เหลือลูกจ้างจะไปรับจ้างทั่วไป ส่วนเกษตรกรที่เป็นนายจ้างจะใช้เงินที่เก็บไว้ใช้จ่ายหรือมีอาชีพอื่นเป็นรายได้เพิ่มเติม

เกษตรกรแต่ละรายมีเงินพอกินพอใช้ หากมีเงินเหลือ จะเตรียมไว้สำหรับการศึกษาของบุตร โดยให้เข้าโรงเรียนของรัฐ ซึ่งสอนเป็นระบบ 2 ภาษา คือ ภาษามลายูและภาษาอาหรับ นอกจากนี้จะมีการผ่อนเป็นค่างรถ หรือของใช้อื่นๆ จะผ่อนทีละรายการ

ด้านสุขภาพของเกษตรกร ส่วนใหญ่เมื่ออายุมากขึ้นจะมีโรคเบาหวานกับความดันโลหิต การเจ็บป่วยจากโรคอื่นๆ มีบ้าง ถ้าเจ็บป่วยเล็กน้อยจะไปคลินิก หากป่วยมากจะไปโรงพยาบาล ทุกคนจะมีระบบประกันสุขภาพเสียค่ารักษาพยาบาลครั้งละ 1 ริงกิต และทุกปีจะมีหมอมาตรวจสุขภาพ ให้ในพื้นที่หลังน้ำท่วมใหญ่ อย่างไรก็ตามเกษตรกรชายทุกคนที่พบสูบบุหรี่ทั้งหมด ทั้งบุหรี่ปะจ๊ากและบุหรี่ยอง และสูบในทุกสถานที่

โดยสรุป เกษตรกรสวนยางในมาเลเซียมีความเป็นอยู่ไม่เดือดร้อน การทำงานในสวนยางเน้นความสะดวกสบาย ได้ผลผลิตยางแบบง่ายๆ ได้เงินเร็ว ผู้ชายจะค้ำน้ำชาช่วงกลางวัน และบ่าๆ แรงงานสตรีที่ทำงานในสวนยางจะขยันทำงานทั้งในสวนและงานบ้าน ฝีมือการกรี๊ดยางของสตรีละเอียด ประณีต มีประสิทธิภาพมากกว่าชาย ซึ่งเจ้าของสวนยางเพศชายหากให้เลือกแรงงานชายกับหญิง ก็จะเลือกแรงงานหญิงก่อน

ภาพที่ 1 ที่พักและสวนยางพาราในรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย

ภาพที่ 2 การเก็บน้ำยางของเกษตรกร รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย

ภาพที่ 3 การสัมภาษณ์เชิงลึกในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพในรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย

ภาพที่ 4 การสัมภาษณ์เชิงลึกในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพในรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย

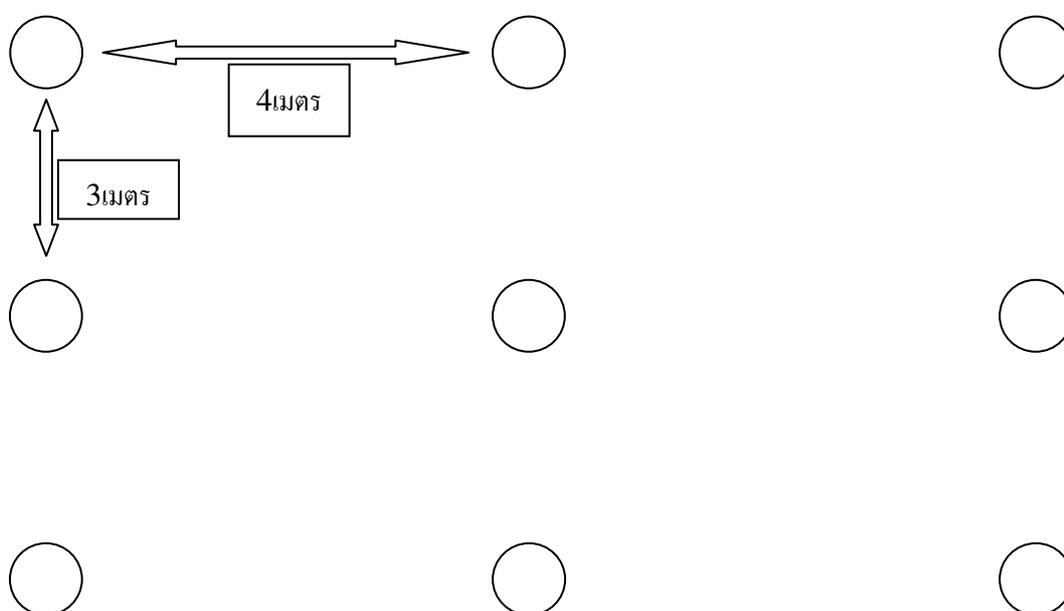
ข้อมูลประเทศอินโดนีเซีย

การสัมภาษณ์ ลักษณะทางเศรษฐกิจทางสังคมของแรงงานสตรีในประเทศอินโดนีเซีย

สวนยางของ Mr.Syarifudin มีพื้นที่ปลูกยางทั้งหมด 0.5 ha ยางที่ปลูกอายุปัจจุบันมีอายุ 5 ปี

1. การขุดหลุมปลูก

เกษตรกรใช้วิธีขุดหลุมด้วยมือโดยใช้จอบ เป็นเวลาระยะประมาณ 1 เดือน ถึงจะเสร็จ เพราะเกษตรกรคิดว่ามาเป็นงานย่อยๆของงานที่ทำ โดยแต่ละหลุมจะปลูกกระยะระหว่างแถวกับต้น ประมาณ 3x4 ซึ่งหลุมแต่ละหลุมจะใช้ต้นต้นพันธุ์ยาง 1-2 ต้นต่อหลุม

2. การปลูกยาง

เกษตรกรจะเริ่มทำการการปลูกหลังจากขุดหลุมเสร็จประมาณ 4 เดือน เกษตรกรจะ oculat งานให้ผู้หญิงช่วยทำงานนี้ได้

3. การปรับพื้นที่ปลูก

เกษตรกรจะทำการปรับพื้นที่ปีละ 2 ครั้ง โดยใช้ spray herbicide ซึ่งแต่ละครั้งในการทำการปรับพื้นที่จะใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง

4. การใส่ปุ๋ย

เกษตรกรจะใช้ปุ๋ย NPK, urea, KCl และจะใส่ปีละ 2 ครั้ง แต่ละครั้งจะใช้เวลาในการทำงานประมาณ 2 ชั่วโมงโดยมีวิธีการใส่ คือ การขุดไปรอบๆโคนต้นระยะห่างจากโคนต้น ประมาณ 1 เมตรแล้วใส่ปุ๋ย

5. การรดน้ำ

เกษตรกรจะทำการรดน้ำหลังจากเสร็จงานจากการทำงานที่ Baturato company โดยเกษตรกรจะรดน้ำในช่วง 5ปีแรกของอายุยาง จะรดน้ำให้กับยางที่ปลูกประมาณ 2 ครั้งต่อสัปดาห์ ซึ่งจะใช้เวลาในช่วง 6.00 am-8.00 am; ครั้งหนึ่งของระบบ

6. การล้อมรั้ว

เกษตรกรไม่มีการทำรั้วในไร่ของเขา

7. การปลูกซ่อมแซม

ในเขตพื้นที่ของเกษตรกรจะไม่มีปลูกใหม่สำหรับต้นที่ตาย หรือต้นที่ถูกทำลายและต้นที่เกิดความเสียหาย เพราะพืชทั้งหมดมีการเจริญเติบโตดี หากหลุมใดๆที่ปลูก 2 ต้นแล้วรอดทั้ง 2 ต้นเกษตรกรจะไม่สามารถแยกออกจากกันได้เพราะอาจทำให้เกิดโรคราขาวที่รากได้ และอาจทำให้ระบาดไปทั้งแปลงเนื่องจากในสวนยางไม่มีร่องน้ำหรือทางระบายน้ำเลย

8. การตลาด

เกษตรกรจะขายผลผลิตที่ได้มาจากยาง(จียาง) RP 9,000/kg ซึ่งเป็นราคาที่ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับความต้องการของตลาด เกษตรกรจะขายสัปดาห์ละ 2 ครั้ง หลังฤดูเก็บเกี่ยว

ภาพที่ 5 สภาพสวนยางพาราในเมดาน ประเทศอินโดนีเซีย

ภาพที่ 6 เกษตรกรสวนยางพาราในเมดาน ประเทศอินโดนีเซีย

ภาพที่ 7 โรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์ น้ำยางในท้องถิ่นในเมืองเมดาน ประเทศอินโดนีเซีย

ภาพที่ 8 โรงอบยางแผ่นรมควัน ในเมืองเมดาน ประเทศอินโดนีเซีย